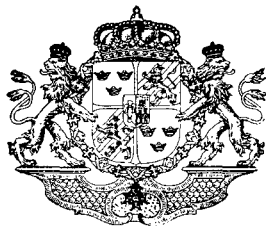

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

INDUSTRI OCH BERGSHANTERING

BERGSHANTERING

BERÄTTELSE FÖR ÅR 1948

AV

KOMMERSKOLLEGIUM

STOCKHOLM 1950

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

[1577 49]

INLEDNING

TILL

Bergshantering / Kommerskollegium. – Stockholm : K.L . Beckman, 1912-1962. – (Sveriges officiella statistik).

Bergshantering / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : K.L . Beckman, 1963-1978. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1977.

1911-1949 med innehållsförteckning och sammanfattning på franska. –1950-1977 med innehållsförteckning och sammanfattning på engelska. – Från 1952 med parallelltitel på engelska: Metal and Mining Industries.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. C, Bergshantering. Commerce Collegii underdaniga berättelse för år...– Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1859-1911.

Täckningsår: 1858-1910.

Efterföljare:

Täckningsår 1978, se Statistiska Meddelanden Iv 1980:12.

Täckningsår från 1979 införlivad i Industri / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Isaac Marcus 1962-1996. – (Sveriges officiella statistik)

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960. S. 1-5. Tab. 1. – Tab. 4

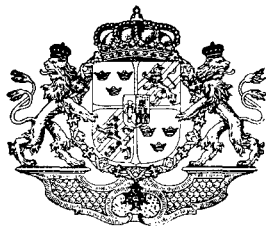
Sveriges bergshantering år 1913 : specialundersökning / av Kommerskollegium. – Stockholm : Isaac Marcus, 1917. – 257, 108 s. – (Sveriges officiella statistik).

Bergshantering. År 1948. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2015.

urn:nbn:se:scb-berg-1948

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

INDUSTRI OCH BERGSHANTERING

BERGSHANTERING

BERÄTTELSE FÖR ÅR 1948

AV

KOMMERSKOLLEGIIUM

STOCKHOLM 1950

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

[1577 49]

TILL KONUNGEN.

Jämlikt sin instruktion får Kommerskollegium härmed överlämna berättelse om rikets bergshantering år 1948. Berättelsen, ur vilken vissa uppgifter redan blivit offentliggjorda i Kommersiella Meddelanden, ansluter sig i fråga om plan och uppställning i huvudsak till närmast föregående årsberättelse.

Stockholm den 24 november 1949.

Underdånigst

AXEL GJÖRES.

K.-G. NILSSON.

V. Källström.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Textavdelning:	
Tillämpade redovisningsgrunder	7
Allmän översikt	9
Bergverkens produktion:	
A. Järnmalm	10
B. Tackjärn	15
C. Ferrolegeringar och järnsvamp	19
D. Smidbara mellanprodukter	20
E. Smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål	22
F. Andra malmer än järnmalm	24
G. Andra metaller än järn	26
H. Stenkol, eldfast lera och klinkerlera	27
I. Oarbetad sten och stenarbeten	27
Förbrukning av råvaror m. m.	30
Bränsle, smörjmedel och elektrisk energi	33
Drivkraft	37
Fyndigheters förvärvande och försvar	38
Arbetsgivare och personal	40
Fransk resumé	45
Tabellavdelning:	49
Tab. 1. Uppfordringen ur järngruvorna år 1948	50
» 2 a. Järnmalms anrikning år 1948	58
» 2 b. Järnmalms sintring år 1948	62
» 3. Tillverkningen av tackjärn, järnsvamp och ferrolegeringar år 1948	63
» 4. Tillverkningen av smältstycken och råskenor samt götmetall år 1948	64
» 5. Tillverkningen av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål samt erhållet skrot år 1948	65
» 6. Uppfordringen ur andra malmgruvor än järngruvor år 1948	66
» 7. Avsaluproduktionen av oarbetad sten och stenarbeten m. m. år 1948	70
» 8. Uppfordringen ur kolgruvorna år 1948	72
» 9. Motorer, använda vid bergverken år 1948	72

Table des matières.

Texte:	Pag.
Méthodes employées pour la statistique	7
Aperçu général	9
La production des mines, des usines et des carrières	10
Consommation de matières etc.	30
Combustibles, matières lubrifiantes et énergie électrique	33
Force motrice	37
Acquisition des gisements	38
Patrons et personnel	40
Résumé en français	45
Tableaux:	49
Tabl. 1. Extraction de minerais de fer, en 1948	50
Col. 1: Mines; col. 2: Nombre de concessions exploitées; col. 3: Nombre des journées d'exploitation; col. 4—5: Roche et minerai réunis tirés, (col. 4) sous terre et (col. 5) à ciel ouvert; col. 6—8: Quantité totale (col. 6), valeur en couronnes (col. 7), dont de déchets (col. 8), de minerai de fer tiré directement utilisable; col. 9—12: Pour cent, (col. 9) de fer, (col. 10) de phosphore, (col. 11) de soufre et (col. 12) de manganèse contenu dans le minerai de fer directement utilisable; col. 13—14: Production de minerai propre à enrichir, (col. 13) quantité totale, (col. 14) dont de déchets.	
" 2 a. Enrichissement de minerais de fer, en 1948	58
Col. 1: Usines; col. 2: Méthode d'enrichissement; col. 3: Nombre des heures de production; col. 4—9: Produit brut employé, (col. 4) mines, (col. 5) quantité totale, (col. 6) dont de déchets, et pour cent, (col. 7) de fer, (col. 8) de phosphore et (col. 9) de soufre; col. 10—16: Produit tout fait, (col. 10) quantité totale, (col. 11) valeur en couronnes, (col. 12) dont de déchets, et pour cent, (col. 13) de fer, (col. 14) de phosphore, (col. 15) de soufre et (col. 16) de manganèse.	
" 2 b. Production de sinters de minerai de fer, en 1948	62
Col. 1: Usines; col. 2: Nombre des heures de production; col. 3—7: Produit brut employé, (col. 3) schlich, (col. 4) minerai de fer, moulu, (col. 5—7) autres produits bruts; col. 8—9: Production (col. 8), valeur en couronnes (col. 9).	
" 3. Production de fer de fonte, éponge de fer et ferroalliages, en 1948	63
Col. 1: Produits; col. 2—3: Production totale, (col. 2) quantité et (col. 3) valeur en couronnes; col. 4—6: Produits destinés à la vente, (col. 4) à l'étranger, (col. 5) dans le pays, (col. 6) valeur en couronnes.	
" 4. Production de massiaux, fer brut en barres et lingots, en 1948	64
Col. 1: Produits; col. 2—3: Production totale, (col. 2) quantité et (col. 3) valeur en couronnes; col. 4—6: Produits destinés à la vente, (col. 4) à l'étranger, (col. 5) dans le pays, (col. 6) valeur en couronnes.	
" 5. Production de fer et d'acier forgé et laminé à chaud, ainsi que chutes de fer, en 1948	65
Col. 1: Produits; col. 2—3: Production totale, (col. 2) quantité, (col. 3) valeur en couronnes; col. 4—6: Produits destinés à la vente, (col. 4) à l'étranger, (col. 5) dans le pays, (col. 6) valeur en couronnes.	

	Pag.
Tabl. 6. Extraction de minerais autres que ceux de fer, en 1948	66
Col. 1: Mines; col. 2: Espèce du minerai; col. 3: Nombre de concessions exploitées; col. 4: Nombre des journées d'exploitation; col. 5—6: Roche et minerai réunis tirés, (col. 5) sous terre, (col. 6) à ciel ouvert; col. 7—9: Production et valeur de minerais directement utilisables: (col. 7) quantité totale, (col. 8) valeur en couronnes, (col. 9) dont de déchets; col. 10—13: Pour cent de métal contenu dans les minerais, (col. 10) cuivre, (col. 11) manganèse, (col. 12) soufre et (col. 13) autres minerais; col. 14—15: g par tonne de métal contenu dans les minerais, (col. 14) or et (col. 15) argent; col. 16—17: Production des minerais propres à enrichir, (col. 16) quantité totale, (col. 17) dont de déchets; col. 18—19: Roche tirée, (col. 18) dans la mine, (col. 19) hors de mine.	
» 7. Production destinée à la vente des carrières et des ateliers pour dégrossir, casser, tailler et polir la pierre, en 1948	70
Col. 1: Produits; col. 2: Unité de quantité; col. 3—4: Production, (col. 3) quantité, (col. 4) valeur en couronnes.	
» 8. Houille extraite, en 1948	72
Col. 1—2: Mines; col. 3: Nombre des journées d'exploitation; col. 4: Roche, houille et argile réunies tirées; col. 5—13: Production et valeur: (col. 5—9) de houille, (col. 10—11) d'argile réfractaire et (col. 12—13) de klinker.	
» 9. Moteurs employés dans les mines, les usines et les carrières, en 1948	72
Col. 1: Caractère des moteurs; col. 2—21: Moteurs dans (col. 2—9) les mines, (col. 10—13) les usines de schlich, de briquettes et de sinters, (col. 14—17) les usines de fer et les autres usines pour la production de métaux, etc., (col. 18—21) les carrières et ateliers de pierre; col. 22—25: Totaux des moteurs.	

Tillämpade redovisningsgrunder.

Kommerskollegii berättelse om Sveriges bergshantering utgör en specialberättelse beträffande bergverken, innehållande mera ingående och specificerade uppgifter om dessa än kollegii allmänna industriberättelse. De särskilda industrigrenar, som behandlas i bergverksberättelsen, äro följande: 1) järnmalmgruvor samt anriknings-, briketterings- och sintringsverk, 2) andra malmgruvor och anrikningsverk, 3) järn- och stålverk samt ferrolegeringsverk, 4) andra metallframställningsverk, 5) kolgruvor, 6) stenindustri, d. v. s. fältspats- och kvartsbrott, gatstenshuggerier, andra stenbrott och stenhuggerier samt finare stenförädlingsindustri, 7) kalk- och kritbruk samt 8) skifferoljeverk, som i industriberättelsen ingå i gruppen annan jord- och stenindustri.

Bergverksstatistiken bygger på uppgifter avgivna av vederbörande näringsidkare. Jämlikt gruvlagen, § 77, och lagen den 28 maj 1886 angående stenkolsfyndigheter m. m., § 42, skall gruvägaren respektive koncessionsinnehavaren årligen före den 1 mars året näst efter redogörelseåret till bergmästaren insända statistiska uppgifter över sin verksamhet. Samma skyldighet föreligger jämlikt kungörelsen den 16 maj 1913 (nr 84) för var och en, vilken såsom näring idkar bergsverksdrift, varvid den till bergmästaren insända uppgiften även skall omfatta fabrik, som drives i samband med bergverk. Uppgifterna inhämtas å blanketter, som fastställts av kommerskollegium efter samråd med olika myndigheter och näringsorganisationer.

Beträffande företagens redovisning gäller, att malm- och kolgruvor samt järnverk och metallframställningsverk ingå i bergverksstatistiken oberoende av produktionens storlek. Denna princip tillämpades även för fältspats- och kvartsbrott till år 1936, då de för industrien i allmänhet gällande minimigränserna, ett produktvärde av minst 15 000 kr. respektive en intjänt förädlingslön av minst 4 000 kr. per år eller minst 10 sysselsatta arbetare, genomfördes jämväl för nämnda verksamhetsgrenar. Stenindustrien redovisades, med undantag av fältspats- och kvartsbrott, före 1921 enbart i industriberättelsen. Nämnda år överfördes den mera specificerade redovisningen av stenbrott och stenhuggerier samt kalk- och kritbruk till berättelsen om bergshantering. Beträffande dessa industrigrenar gällde för företagens medtagande i statistiken tillsviðare de för industrien i allmänhet fastställda grunderna (se industriberättelsen). De större firmornas granitbrott och gatstenshuggerier ha dock utgjort undantag från berörda regler och medtagits oberoende av produktionens omfattning. Från och med år 1931 blev nämnda undantag allmän regel i så måtto att produktionsuppgifterna skulle avse alla stenindustriella företag. I fråga om redovisningen av antal arbetsställen, personal, drivkraft m. m. tillämpades däremot ovan berörda storleksgränser. Från och med 1946 ha dock dessa ändrats därefter, att endast sådana företag medräknats, som sysselsatt minst 5 personer (ägare, förvaltningspersonal och arbetare men exklusive hemarbetare) i medeltal under året (se närmare härom i 1946 års industriberättelse). Liksom förut gäller dock, att produktionsuppgifterna innefatta samtliga företag, oberoende av storleksordning.

Principiellt räknas i statistiken varje lokalt fristående arbetsställe (anläggning) såsom industriell enhet. Med avseende på malmgruvorna angivas i bergverksberättelsen fram till och med år 1920 antal gruvor och härefter antal utmål men i industriberättelsen antal arbetsställen, varvid i sådana fall, där ett flertal gruvor respektive utmål drivas under gemensam förvaltning, dessa redovisas som ett arbetsställe. Begreppet arbetsställe definieras såsom ett lokalt avskilt och i varje fall inom samma socken av samma ägare drivet gruvbrytningsföretag. Härmed har avsetts att sammanföra inom samma malm-

fält belägna gruvor, lydande under samma förvaltning, till ett arbetsställe (t. ex. Gällivare malmfält). Samtidigt ha dock i vissa fall inom olika malmfält belägna, under gemensam förvaltning stående gruvbrytningsföretag (t. ex. Norbergs gruvförvaltning) sammanförts till ett arbetsställe, på grund av att förvaltningsföretaget ej kunnat lämna för varje malmfält specificerad redovisning. Innebörden av termen arbetsställe kan således vara, förutom ett lokalt fristående arbetsställe, även en sammanslagning av såväl inom samma malmfält som inom olika malmfält belägna under samma förvaltning stående gruvbrytningsföretag till en enhet.

I samma grupper som gruvorna ingå även anriknings-, briketterings- och sintringsverk. I de fall, då dessa äro direkt kombinerade med gruvbrytning, ha de ej räknats som självständiga arbetsställen.

Gruppen järn- och stålverk sammanfaller i huvudsak med de i industrierättelsen under rubriken järn- och stålverk redovisade anläggningarna. I förstnämnda grupp ha dock upptagits vissa verk, som vid sidan av järnframställning huvudsakligen driva järnmanufaktur- eller verkstadsrörelse och för den skull i industrierättelsen förts under sistnämnda grupper. Drivas järn- och stålverken i kombination med anriknings-, briketterings- eller sintringsverk respektive med ferrolegeringsverk, redovisas dessa anslutna verk som självständiga arbetsställen inom grupperna järnmalmgruvor etc. respektive järn- och stålverk.

Den i bergverksberättelsen redovisade gruppen metallframställningsverk o. d. omfattar anläggningar, vilka huvudsakligen framställa metaller ur malmer samt purple-ore, och ingår i industrierättelsen under rubriken andra metallverk.

För stenbrott och stenhuggerier har det på grund av denna industrigrups speciella karaktär ansetts lämpligt att sammanföra inom samma kommun och av samma företagare drivna anläggningar till ett arbetsställe. Undantag härifrån utgöra gatstensfabriker och storbrott, vilka sedan 1931 var för sig räknas såsom särskilda arbetsställen utan dylik sammanslagning kommunvis.

Till kalk- och kritbruk föras förutom egentliga kalk- och kritbruk även kiselgur-, kalkstensmjöls- eller gödningskalkfabriker samt självständiga kaolinbruk. Anmärkas bör, att i produktionssiffrorna för bränd kalk ingår även den kalk, som erhålles från kalkbränningen vid sockerbruk, sulfatmassefabriker och kemisk-tekniska fabriker.

Produktionen vid de i bergverksberättelsen redovisade företagen meddelas i tabellavdelningens åtta första tabeller, varvid i tab. 1—6 samt 8 den totala tillverkningen redovisas, oavsett om denna försålts eller ej under redogörelseåret. I tab. 3—5 anges även produktionen för avsalu inom landet och till export samt i tabell 7 enbart avsaluproduktionen. Såsom tillverkningarnas respektive avsaluproduktionens värde redovisas de salufärdiga produkternas försäljningsvärde fritt banvagn, fartyg eller bil etc., med frånräkning av rabatter men med inräkning av emballerings- och andra försäljningskostnader samt kostnad för transport med egna transportmedel. Då produktionen icke i sin helhet försålts under året, beräknas värdet för den osålda delen efter försäljningspriset å respektive produkter vid redogörelseårets slut. I fråga om legosmältningen av metaller och ferrolegeringar redovisas den av företagen intjänta bruttoersättningen, inberäknat värdet av tillsläppta material o. d. Däremot redovisas legovalsning av järnverksprodukter med dessa produkters totala tillverknings- och försäljningsvärde, såsom även sker i fråga om legoanrikning av malmer. Vidare bör nämnas, att såsom avsaluproduktion även räknas produkter, som överförts från ett arbetsställe till annat uppgiftslämnaren tillhörigt arbetsställe för vidare bearbetning där.

Vad slutligen beträffar redovisningen av förbrukning av råvaror m. m. samt av bränsle, smörjmedel och elektrisk energi samt använd drivkraft och sysselsatt personal, hänvisas till redogörelser i texten under respektive rubriker.

Allmän översikt.

De uppgifter rörande Sveriges bergshantering år 1948, som framläggas i förevarande berättelse, utvisa för flertalet bergverksprodukter en avsevärd ökning av produktionsresultatet i jämförelse med året förut. Särskilt markerad var stegringen beträffande produktionen av järnmalm, tackjärn, götmetall samt valsade järn- och stålprodukter. Även för vissa andra varuslag, exempelvis ferrolegeringar, kopparmalm, guld, koppar och diverse stenprodukter, förelåg höjda produktionssiffror. Bland de varor, som tvärtom uppvisade produktionsminskning, må framför allt nämnas järnsvamp, bly, stenkol och skifferoljeprodukter. Inom flertalet bergverksgrenar lättade den under föregående år rådande svåra bristen på arbetskraft något. Ett ökat arbetarantal förelåg sålunda för bl. a. järnverk och järngruvor. Samtidigt undergick även det genomsnittliga antalet arbetstimmar per arbetare en icke obetydlig ökning. En viss knapphet på yrkeskunnig arbetskraft samt personal för underjordsbrytning i gruvorna var dock fortfarande rådande. Bränslesituationen utvecklade sig ytterligare i gynnsam riktning. Härtill bidrog icke minst den betydande kol- och koksimport, som kunde äga rum under året. Även försörjningsläget beträffande elektrisk energi undergick en påtaglig förbättring i jämförelse med året förut.

Av översikten nedan framgår, att ökning förelåg beträffande såväl förvaltnings- och arbetarpersonalen som drivkraften och saluttillverkningarnas värde. Uppgången i produktionsvärdet förorsakades emellertid till stor del av ytterligare stegrade priser på bergverksprodukterna.

Summariska uppgifter beträffande verksamheten inom bergverken.

G r u p p	Antal arbets- ställen	Personal		Drivkraft i eff. hk		Saluttill- verkningar- nas värde ¹⁾
		För- valtnings- personal	Arbetar- personal	för omedelbar drift av maskiner och apparater	för drivande av elek- tricitets- generatorer	
						Kronor
Järngruvor	74	788	7 417	166 550	4 101	270 063 059
Andra malmgruvor	26	416	2 606	53 405	4 150	72 091 480
Järnverk	66	7 931	37 821	528 898	71 667	1 059 406 711
Andra metallframställningsverk o. d.	7	467	1 503	32 341	1 900	76 534 264
Kolgruvor	21	66	1 028	8 860	376	9 709 372
Kalk- och kritbruk	87	239	2 616	13 847	—	35 369 008
Skifferoljeverk	1	225	906	17 750	21 760	8 230 660
Fältspats- och kvartsbrott	20	29	245	2 245	—	3 183 181
Andra stenindustriella anlägg- ningar	337	629	6 303	39 841	77	63 430 220
Summa: 1948	639	10 790	60 445	863 737	104 031	1 598 017 955
1947	625	10 199	59 507	820 225	103 012	1 359 728 298

¹⁾ Saluttillverkningarnas värde överensstämmer ej med motsvarande värdesummor i tab. 1—7, beroende bl. a. på att här angivna saluvärde innefattar även andra tillverkningar än de i ovannämnda tabeller redovisade samt att i dessa förekommande dubbelräkningar så vitt möjligt undvikits vid beräkningen av här meddelade saluvärden.

Bergverkens produktion.

A. Järnmalm.

Järnmalmsbrytningen undergick en synnerligen stark stegring under året; kvantiteten vunnen malm, 13 287 118 ton, var sålunda 49·4% högre än 1947 års siffra och endast 11·1 % lägre än 1937 års toppsiffra. Såsom framgår av uppgifterna å sid. 15 ökade exporten med omkring 3 milj. ton, samtidigt som lagren av direkt användbar malm och sinter ökade samt den inhemska malmförbrukningen visade en viss uppgång.

Produktionen av järnmalm (från gruvor) åren 1871—1948.

Årligen	Antal med malmfångst- arbetade gruvor ¹⁾	Vunnen malm (inkl. slig) Ton	Därav manganhaltig järnmalm ²⁾ Ton	Årligen	Antal med malmfångst- arbetade gruvor ¹⁾	Vunnen malm (inkl. slig) Ton	Därav manganhaltig järnmalm ²⁾ Ton
1871—1880..	479	753 850	—	1936—1940..	330	13 042 475	169 380
1881—1890..	513	902 230	—	1941—1945..	377	8 451 631	114 645
1891—1900..	339	1 905 646	—	1944.....	394	7 253 359	73 554
1901—1910..	313	4 094 417	—	1945 ³⁾	359	3 929 662	68 742
1911—1920..	319	6 312 281	—	1946.....	351	6 867 208	132 633
1921—1930..	271	7 842 171	50 243	1947.....	345	8 894 544	85 820
1931—1935..	232	5 250 904	86 578	1948.....	330	13 287 118	91 934

Ökad järnmalmsproduktion redovisades, som framgår av följande tabell, för nära nog samtliga medtagna län. Absolut taget förelåg stark stegring inom framför allt Norrbottens och Kopparbergs län. Inom Jönköpings län ägde ingen järnmalmsutvinning rum under året.⁴⁾

Järnmalmsproduktionen inom olika län.

L ä n	Vunnen malm (inkl. slig)					
	1946		1947		1948	
	Ton	%	Ton	%	Ton	%
Stockholms län	20 770	0·3	9 860	0·1	19 803	0·1
Uppsala län	89 133	1·3	84 806	1·0	87 167	0·7
Södermanlands län	40 531	0·6	35 049	0·4	48 832	0·4
Jönköpings län	5 924	0·1	12 388	0·1	—	—
Värmlands län	86 542	1·3	76 601	0·9	71 908	0·5
Örebro län	411 137	6·0	407 397	4·6	462 371	3·5
Västmanlands län	305 430	4·4	286 565	3·2	321 995	2·4
Kopparbergs län	1 391 251	20·3	1 649 890	18·5	1 813 778	13·7
Gävleborgs län	35 481	0·5	27 048	0·3	38 819	0·3
Norrbottens län	4 481 009	65·2	6 304 940	70·9	10 422 445	78·4
Hela riket	6 867 208	100·0	8 894 544	100·0	13 287 118	100·0

¹⁾ Fr. o. m. 1921 utmål.

²⁾ Enligt definition av den enligt 1928 års internationella konvention rörande ekonomisk statistik tillsatta expertkommittén räknas såsom manganhaltiga järnmalmerna de järnmalmerna, vilkas manganhalt ligger mellan 10 % och 80 % av järnhalten, om den sammanlagda halten är minst 40 %. Beträffande mangan-kvantiteten i järnmalmerna jämför sid. 25—26.

³⁾ I kvantiteten slig ha här inräknats 419 724 ton slig, som framkommit i samband med apatittill- verkning och som icke kunnat äsättas något värde. Jfr 1945 års bergverksberättelse, sid. 63, not 12.

⁴⁾ Jfr sid. 50—51, not 4.

Nedanstående tabell avser att visa utbytet av järnmalm i förhållande till totala berg- och malmbrytningen inom fyndigheterna i olika län.

Berg- och malmbrytningen i järngruvorna samt malmvärdet.

L ä n	Inom fyndigheten brutet berg och malm	Vunnen direkt användbar malm	Direkt användbar malm i % av bergbrytningen	Vunnen anrikningsmalm	Anrikningsmalm i % av bergbrytningen	All producerad direkt användbar malm	
	Ton	Ton		Ton		Värde 1 000 kr.	Medelvärde per ton kr.
Stockholms län	64 061	—	—	36 187	56.5	—	—
Uppsala län	121 187	73 072	60.3	27 068	22.3	1 739	22.50
Södermanlands län . .	105 677	—	—	101 980	96.5	—	—
Värmlands län	143 931	6 544	4.5	107 002	74.3	144	22.00
Örebro län	768 265	292 694	38.1	307 374	40.0	5 569	18.54
Västmanlands län . . .	684 241	122 884	18.0	486 110	71.0	2 113	17.20
Kopparbergs län	2 875 253	1 487 255	51.7	585 692	20.4	21 654	14.50
Gävleborgs län	91 396	—	—	66 306	72.5	—	—
Norrbottnens län	11 132 918	10 272 581	92.3	252 186	2.3	177 415	17.27
Hela riket: 1948	15 986 929	12 255 030	76.7	1 969 905	12.3	208 634	17.00
1947	11 448 613	7 880 602	68.8	1 800 702	15.7	125 289	15.90

I den direkt användbara malmen och anrikningsgodset ha ej inräknats ur äldre varp erhållna kvantiteter. Värdesiffrorna avse däremot *all* under året vunnen direkt användbar malm. Malmutbytet var 1948 i förhållande till föregående år högre för den direkt användbara malmen men lägre för anrikningsmalmen. Medelvärdet per ton malm undergick en ökning med ca 1 kr. Prisstegringen var genomgående inom samtliga län med undantag av Örebro län.

Av *all* under året vunnen direkt användbar malm, 12 272 982 ton, hade 3 425 080 ton erhållits vid 26 i samband med gruvbrytningen drivna magnetiska sovrings- och separeringsverk, 814 714 ton vid 3 kombinerade verk samt 76 516 ton vid 2 våtmekaniska verk. År 1947 redovisades 2 059 837 ton erhållna vid magnetiska och 767 312 ton vid kombinerade verk samt 50 327 ton vid våtmekaniska verk.

Av nedan- och omstående sammanställningar framgår den vunna direkt

Direkt användbar malm, fördelad länsvis efter olika järnhalt.

L ä n	Järnhalt				Summa
	Under 40 %	Fr. o. m. 40 % intill 50 %	Fr. o. m. 50 % intill 60 %	Fr. o. m. 60 % intill 70 %	
	T o n				
Uppsala län	1 889	75 414	—	—	77 303
Södermanlands län	—	—	16	—	16
Värmlands län	—	514	3 000	3 030	6 544
Örebro län	5 120	203 381	88 007	3 815	300 323
Västmanlands län	—	104 039	12 500	6 345	122 884
Kopparbergs län	50 172	—	1 007 249	435 910	1 493 331
Norrbottnens län	—	—	1 760	10 270 821	10 272 581
Hela riket: 1948	57 181	383 348	1 112 532	10 719 921	12 272 982
1947	92 927	259 404	985 748	6 555 674	7 893 753

Direkt användbar malm, fördelad länsvis efter olika fosforhalt.

L ä n	Fosforhalt (omräknad till 50 % järnhalt)						Summa
	Under 0·006 %	Fr. o. m. 0·006 %	Fr. o. m. 0·04 %	Fr. o. m. 0·1 %	Fr. o. m. 0·7 %	1 % eller däröver	
		intill 0·04 %	intill 0·1 %	intill 0·7 %	intill 1 %		
		T o n					
Uppsala län	75 414	1 889	—	—	—	—	77 303
Södermanlands län	16	—	—	—	—	—	16
Värmlands län	—	6 544	—	—	—	—	6 544
Örebro län	10 792	285 644	3 225	662	—	—	300 323
Västmanlands län	48 106	74 778	—	—	—	—	122 884
Kopparbergs län	18 709	31 970	—	559 780	882 728	144	1 493 331
Norrbottens län	4 460	1 227 628	76 975	3 673 877	171 551	5 118 090	10 272 581
Hela riket: 1948	157 497	1 628 453	80 200	4 234 319	1 054 279	5 118 234	12 272 982
1947	221 122	1 211 253	101 583	2 906 949	805 161	2 647 685	7 893 753

användbara malmens beskaffenhet med hänsyn till järn-, fosfor- och svavelhalten. Fosforhalten har därvid omräknats till 50 % järnhalt.

Inom samtliga järnhaltsgupper utom den första (med en järnhalt under 40 %) föreligger, som synes, en betydande ökning av malmbrytningen. Den största relativa och absoluta stegringen faller på malmer med över 60 % järn, beroende framför allt på uppgång i brytningen av sådan malm i Norrbottens län. Beträffande fosforhalten är en stark ökning märkbar för järnmalm med en fosforhalt av 0·1—0·7 % samt över 1 %.

Från gruvorna erhålles förutom direkt användbar malm även anrikningsmalm, år 1948 utgörande 2 035 520 ton. Därav härrörde 1 225 590 ton från 16 av de å föregående sida omnämnda magnetiska sovrings- och separeringsverken jämte ytterligare 15 dylika verk samt 173 623 ton från 2 kombinerade sovrings- och separeringsverk. År 1947 utgjorde totalkvantiteten anriknings-

Direkt användbar malm, fördelad länsvis efter olika svavelhalt.

L ä n	Svavelhalt			Summa
	Under 0·01 %	Fr. o. m. 0·01 %	0·05 %	
		intill 0·05 %	eller däröver	
T o n				
Uppsala län	—	6 120	71 183	77 303
Södermanlands län	—	16	—	16
Värmlands län	1 968	4 576	—	6 544
Örebro län	199 279	78 748	22 296	300 323
Västmanlands län	22 943	54 004	45 937	122 884
Kopparbergs län	423 389	997 191	72 751	1 493 331
Norrbottens län	89 995	8 310 943	1 871 643	10 272 581
Hela riket: 1948	737 574	9 451 598	2 083 810	12 272 982
1947	644 416	6 139 077	1 110 260	7 893 753

malm 2 089 434 ton, varav 1 081 907 ton erhållits från magnetiska sovrings- och separeringsverk. I det redovisade anrikningsgodset ingår även anrikningsmalm för apatitsligframställning, men huvuddelen utgöres dock av anrikningsmalm för framställning av järnmalmsslig, varav större delen vidare bearbetas till sinter vid härför anlagda verk. Vid tillverkningen av sinter inblandas i rågodset även krossad styckemalm m. m. 1948 förbrukades vid sintringsverken förutom 980 130¹⁾ ton slig 138 462 ton krossad styckemalm samt 26 293 ton glödspån och dylikt och 60 257 ton slagg m. m. Beträffande produktionen av slig, briketter och sinter meddelas nedan en översikt.

Produktionen av slig, briketter och sinter av järnmalm.

Å r	Slig		Briketter		Sinter	
	Kvantitet Ton	Värde Kronor	Kvantitet Ton	Värde Kronor	Kvantitet Ton	Värde Kronor
1944.....	1 578 467	27 652 523	15 227	635 727	1 163 087	35 912 321
1945.....	1 463 397	18 369 824	15 364	586 732	1 057 904	32 136 338
1946.....	1 221 421	22 786 070	8 052	317 322	1 007 819	30 845 554
1947.....	1 000 791	21 937 159	—	—	1 040 221	34 451 008
1948.....	1 014 136	22 812 916	—	—	1 135 170	39 774 075

Produktionen av slig ökade under 1948 med 1·3 % och framställningen av sinter med 9·1 %. — Utöver ovan redovisad järnmalmsslig framställdes genom flotation ur anrikningsmalm och anrikningsavfall vid 1 verk 1 441 ton apatit-slig med ett värde av 38 604 kr. År 1947 tillverkades 7 696 ton apatit-slig med ett värde av 194 786 kr. Den framställda apatitsligen har till största delen exporterats medan en mindre del levererats för inhemsk förbrukning.

Den framställda sligens järnhalt i förhållande till det behandlade rågodsets belyses av följande tabell.

Det bearbetade anrikningsgodsets och sligens järnhalt.

R å g o d s		Därav framställd slig i ton med en järnhalt av i genomsnitt			
Med en järnhalt av i genomsnitt	Ton	50 % in- till 60 %	60 % in- till 70 %	70 % och däröver	Summa
Under 30 procent.....	58 989	228	21 778	—	22 006
Fr. o. m. 30 intill 40 procent.....	1 531 052	58 243	578 591	70 355	707 189
» » » 40 » 50 »	351 700	31 248	172 042	—	203 290
» » » 50 » 60 »	93 304	—	22 953	31 942	54 895
» » » 60 » 70 »	41 249	—	—	26 756	26 756
Summa: 1948	2 076 294	89 719	795 364	129 053	1 014 136
1947	2 053 746	113 858	736 758	150 175	1 000 791

Utbytet av färdig vara, d. v. s. sligkvantiteten i förhållande till mängden behandlat rågods, utgjorde 48·8 %. Motsvarande utbyte år 1947 var 48·7 %.

¹⁾ Jfr not 1 å sid 62.

I nedanstående översikter är den producerade sligen för år 1948 fördelad efter olika fosfor- och svavelhalt, varvid fosforhalten omräknats till 50 % järnhalt.

Järnmalmssligen fosforhalt (omräknad till 50 % järnhalt).

	Under 0.006 %	Fr.o.m. 0.006 % intill 0.04 %	Fr.o.m. 0.04 % intill 0.1 %	Fr.o.m. 0.1 % intill 0.7 %	Fr.o.m. 0.7 % och däröver	Summa
Slig i ton ..	373 572	500 689	—	139 875	—	1 014 136

Järnmalmssligen svavelhalt.

	Under 0.01 %	Fr.o.m. 0.01 % intill 0.05 %	Fr.o.m. 0.05 % och däröver	Summa
Slig i ton ..	312 385	362 211	339 540	1 014 136

En verkställd beräkning angående innehållen järnmängd i den direkt användbara malmen och sligen ger för år 1948 följande resultat.

	Totalkvantitet malm Ton	Innehållen järnmängd Ton	Medelhalt 1948 %	1947 %
Direkt användbar malm.....	12 272 982	7 555 423	61.6	62.4
Slig.....	1 014 136	649 629	64.1	64.3
Summa: 1948	13 287 118	8 205 052	61.8	—
1947	8 894 544	5 567 288	—	62.6

Förutom ovan redovisad slig, erhållen genom anrikning av inhemsk järnmalm, har under 1948 vid tvenne kopparverk som biprodukt vid framställning av koppar ur svavelkisbränder, till vilka utländsk svavelkis till övervägande del utgjort råvara, erhållits s. k. purple-ore, med hänsyn till järnhalt jämförlik med järnmalmsslig (55 à 60 % järn). Ifrågavarande produktion uppgick till 83 449 ton med ett värde av 1 512 930 kr., medan kvantiteten för år 1947 utgjorde 89 563 ton. Av den totala purple-oreproduktionen ha 8 696 ton med ett värde av 157 659 kr. angivits vara avsedda för avsalu. Vid det ena av verken ha av 95 938 ton purple-ore jämte en mindre kvantitet kisbränder framställts 94 263 ton briketter till ett värde av 2 588 462 kr., och vid det andra ha av 32 312 ton purple-ore tillverkats 30 771 ton sinter till ett värde av 866 204 kr. Briketteringen resp. sintringen pågick i 8 760 resp. 4 945 timmar.

Gruvbrytningens fördelning på arbete under jord och i dagbrott.

År	Arbete under jord			Arbete i dagbrott			Allt arbete med malmfångsten		
	Under jord brutet berg och malm	Antal därmed syssel- satta ar- betare	Ton per arbetare	I dagen brutet berg och malm	Antal därmed syssel- satta ar- betare	Ton per arbetare	Totala kvantiteten vunnen malm	Samt- liga arbetare	Ton per arbetare
	Ton			Ton			Ton		
1944 ...	8 276 304	3 445	2 402	5 732 084	556	10 310	7 253 359	8 637	840
1945 ...	5 347 073	2 744	1 949	5 369 593	488	11 003	3 929 662	7 273	540
1946 ...	6 473 064	2 525	2 564	6 201 952	464	13 366	6 867 208	6 717	1 022
1947 ...	7 234 904	2 523	2 868	7 095 208	399	17 782	8 894 544	6 632	1 341
1948 ...	8 707 953	2 714	3 209	10 838 424	557	19 459	13 287 118	7 062	1 881

¹⁾ Om hänsyn även togs till framställningen av apatitslig, utgör totala kvantiteten vunnen malm 13 288 559 ton och antalet ton per arbetare 1 882.

Om graden av sysselsättning under senare år vid gruvarbete under jord, i dagbrott och vid allt egentligt gruvarbete överhuvud giver å sid. 14 meddelad tabell en föreställning.

Under redogörelseåret visar kvantiteten vunnen malm per arbetare ökning med 40·3 %. Brytningen per arbetare under jord företer uppgång med 11·9 % och i dagbrott med 9·4 %.

Samtliga de sifferuppgifter, som i det föregående meddelats, avse produktionen från gruvor. Därjämte ha under år 1948 utvunnits 14 ton sjö- och myrmalm till ett värde av 400 kr. ur några småländska sjöar samt 22 ton limonitmalm (med en järnhalt av 29·3 %) vid Stollbergsfältet.

Omsättningen av direkt användbar malm samt slig och sinter av järnmalm.

	Direkt användbar malm	Slig	Sinter
	T o n		
Lager vid årets början ¹⁾	1 512 612	1 870 799	15 864
Produktion under året	12 272 982	1 014 136	1 135 170
Leveranser under året			
a) till egna verk	60 719	646 371	1 098 480
b) för annan inhemsk förbrukning	500 260	146 377	18 871
c) för export	10 965 919	358 088	16 746
Lagerjustering	— 32 796	+ 13 056	+ 1 086
Lager vid årets slut ¹⁾	2 225 900	1 747 155	18 023

Omsättningen av järnmalm år 1948, som belyses av tabellen ovan, visar, att under det att lagren av direkt användbar malm och sinter ökade med 47·2 resp. 13·6 %, lagren av slig minskade med 6·6 %.

Exporten av järnmalm under 1948 uppgick enligt handelsstatistiken till 11 358 073 ton styckemalm och slig med värdet 258 832 589 kr. samt 159 807²⁾ ton briketter och sinter med värdet 4 708 556 kr., medan exporten 1947 utgjorde 8 382 168 ton styckemalm och slig med värdet 177 349 990 kr. samt 122 061²⁾ ton briketter och sinter med värdet 3 443 127 kr.

B. Tackjärn.

Tackjärnsproduktionen företedde en betydande ökning, från 697 850 ton 1947 till 766 466 ton 1948.

Produktionen av tackjärn åren 1861—1948.

Årligen	Ton	Årligen	Ton	År	Ton
1861—1870	236 340	1911—1920	675 261	1944	853 782
1871—1880	347 468	1921—1930	403 196	1945	761 357
1881—1890	437 978	1931—1935	414 329	1946	686 462
1891—1900	494 471	1936—1940	658 445	1947	697 850
1901—1910	547 837	1941—1945	772 181	1948	766 466

Produktionen år 1948 visade, såsom framgår av omstående tabell, beträffande bessemertackjärn för basisk process, gjuttackjärn för aducering samt gjutgods,

¹⁾ Uppgifterna avse totala lagren vid gruvor, anriknings- och sintringsverk samt i hamnar lagrad malm m. m. från redovisade gruvor och anrikningsverk.

²⁾ Häri ingå ären briketter och sinter av purple-ore.

framställt direkt från masugn i stort sett samma omfattning som under 1947, under det tillverkningen av de övriga tackjärnssorterna och framför allt gjut-tackjärn för andra ändamål än för aducering företedde en anse- nlig ökning.

Produktionen av olika slag av tackjärn.

Olika slag av tackjärn samt gjutgods, framställt direkt från masugn	1946	1947	1948
	T o n		
Smidestackjärn	24 855	13 142	15 499
Bessemertackjärn för sur process	12 618	9 398	13 384
" " basisk " 	176 584	203 588	205 234
Martintackjärn för sur process	141 202	121 568	133 599
" " basisk " 	176 408	194 093	209 779
Gjuttackjärn för aducering.....	2 726	3 845	3 442
" " andra ändamål	138 972	138 638	174 429
därav: hematittackjärn	44 307	35 788	65 963
fosfortackjärn	94 665	102 850	108 466
Gjutgods framställt direkt från masugn	13 097	13 578	13 100
Summa	686 462	697 850	766 466

Ökad tackjärnsproduktion förekom, som synes av nedanstående tabell, i samtliga län med undantag av Östergötlands och Kopparbergs län. Bland de län, som uppvisat mera betydande stegring av tillverkningen, må framför allt nämnas Södermanlands och Örebro län. Inom Västernorrlands län, där tackjärnstillverkningen under tidigare år bedrivits som biproduktion i samband med metallframställning, har något tackjärn ej utvunnits under året.

Tackjärnstillverkningen inom olika län.

L ä n	1946		1947		1948	
	Ton	%	Ton	%	Ton	%
Stockholms län	17 812	2·6	12 890	1·8	21 591	2·8
Uppsala län	7 880	1·2	1 025	0·2	2 156	0·3
Södermanlands län	5 076	0·7	55 098	7·9	90 812	11·8
Östergötlands län	11 293	1·7	8 620	1·2	6 502	0·9
Göteborgs och Bohus län ..	6 200	0·9	4 974	0·7	6 172	0·8
Värmlands län	54 058	7·9	34 139	4·9	37 998	5·0
Örebro län	94 965	13·8	79 504	11·4	93 594	12·2
Västmanlands län.....	100 209	14·6	88 841	12·7	94 562	12·3
Kopparbergs län	217 874	31·7	244 011	35·0	234 094	30·5
Gävleborgs län	101 200	14·7	89 967	12·9	98 162	12·8
Västernorrlands län	455	0·1	2 255	0·3	—	—
Norrbottnens län	69 440	10·1	76 526	11·0	80 823	10·6
Hela riket	686 462	100·0	697 850	100·0	766 466	100·0

Av samtliga i landet befintliga brukbara masugnar, vilkas antal uppgivits till 69 st., voro under redogörelseåret 40 st., vilka fördelade sig på 26 verk, påblåsta. Av de oanvända men brukbara masugnarna ha 7 st. ej varit i gång under de 5 sista åren. Medelblåsningstiden per masugn, 267 dygn, var 21 % högre än 1947. Medelsiffran för produktionen var i koks- masugnar betydligt lägre än 1947. Även i vanliga blästermasugnar med träkol som bränsle gick dygnsproduktionen något tillbaka. För elektromasugnar framträdde däremot en anse- nlig ökning.

Tackjärnstillverkningen per masugn.

År	Antal masugnar i verksamhet	Blåsningstid	Medeltillverkning	Medelblåsningstid	Medeltillverkning per dygn och masugn			
			per masugn		Totalt	Därav för		
						blåstertackjärn framställt med enbart		elektrotackjärn
		Dygn	Ton	Dygn		träkol	koks	
					Ton	Ton	Ton	Ton
1944.....	54	14 757	15 638	273	57·23	36·18	158·57	50·37
1945.....	51	12 991	14 753	255	57·92	39·52	155·10	50·40
1946.....	47	11 783	14 419	251	57·51	39·32	145·25	56·39
1947.....	46	10 148	14 967	221	67·84	40·56	170·94	58·65
1948.....	40	10 689	18 885	267	70·67	39·86	155·07	64·57

I nedanstående tabell redovisas medeltillverkning, medelblåsningstid och dygnsproduktion per masugn med fördelning på olika län. Som framgår av tabellen ha medeltillverkningen och medelblåsningstiden undergått en förhållandevis ansevärd ökning inom flertalet län. Detsamma är i viss mån även fallet med dygnsproduktionen.

Tackjärnstillverkningen per masugn i olika län.

L ä n	Medeltillverkning			Medelblåsningstid			Medeltillverkning per dygn och masugn		
	per masugn								
	Ton			Dygn			Ton		
	1946	1947	1948	1946	1947	1948	1946	1947	1948
Stockholms län	8 906	6 445	21 591	156	123	328	57·09	52·40	65·83
Uppsala län	7 055	—	—	203	—	—	34·75	—	—
Södermanlands län	2 538	27 549	45 406	92	219	233	27·74	125·79	194·46
Östergötlands län	11 293	8 620	6 502	348	262	201	32·45	32·90	32·35
Värmlands län	8 793	5 505	7 0·2	274	179	217	32·15	30·84	32·44
Örebro län	8 633	7 950	9 359	269	234	285	32·14	33·98	32·82
Västmanlands län	16 702	17 768	18 912	282	277	303	59·23	64·15	62·46
Kopparbergs län	27 234	30 501	33 442	222	228	238	122·61	133·92	140·60
Gävleborgs län	14 457	9 996	16 360	262	173	262	55·18	57·86	62·40
Norrbottnens län	23 147	25 509	26 941	279	343	334	82·87	74·37	80·66
Hela riket	14 419	14 967	18 885	251	221	267	57·51	67·84	70·67

I tabellen å sid. 18 är det framställda tackjärnet fördelat efter olika tillverkningsmetoder. Som synes inträdde en avsevärd ökning i produktionen av kokstäckjärn i såväl blåster- som elektromasugnar. Framställningen av träkolstäckjärn i blåstermasugn undergick däremot en fortsatt minskning. Under 1948 förekom även produktion av 2 737 ton tackjärn i martinugn.

Tackjärnsproduktionen med fördelning på olika framställningssätt.

	1946			1947			1948		
	Antal an- vända ugnar	Blås- nings- (drift- tid Dygn	Tillverk- ning Ton	Antal an- vända ugnar	Blås- nings- (drift- tid Dygn	Tillverk- ning Ton	Antal an- vända ugnar	Blås- nings- (drift- tid Dygn	Tillverk- ning Ton
<i>Vanlig masugn</i>	35	8 965	518 772	35	7 844	553 348	30	8 334	603 348
därav med enbart träkol..	28	7 555	297 026	28	6 040	244 976	26	5 976	238 218
" " enbart koks ..	7	1 097	159 341	7	1 804	308 372	1) (9)	2 352	364 721
" " träkol och koks i blandning ..	2) (3)	313	62 405	—	—	—	—	—	—
" " koks och koks- stybb i blandning	—	—	—	—	—	—	3) (1)	6	409
<i>Elektrisk masugn</i> 4)	12	2 818	158 910	11	2 304	135 141	10	2 355	152 053
därav med enbart träkol ..	6	1 309	48 426	5	700	25 333	4	739	29 046
" " koks och koks- stybb i blandning	6	1 265	94 833	6	1 604	109 808	6	1 616	123 007
" med träkol, koks och koksstybb i blandning..	5) (4)	244	15 651	—	—	—	—	—	—
<i>Annan elektrisk ugn än mas- ugn</i> 6)	3	617	7 025	3	510	5 999	3	730	8 328
<i>Andra framställnings- metoder</i> 7)	—	—	1 755	—	—	3 362	—	—	2 737
Summa	50	12 400	686 462	49	10 658	697 850	43	11 419	766 466

Under redogörelseåret producerades kokstäckjärn i Stockholms, Södermanlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län, elektrotackjärn förutom i sistnämnda län även i Värmlands, Gävleborgs och Norrbottens län. Elektrotackjärn i annan elektrisk ugn än masugn framställdes i Uppsala samt Göteborgs och Bohus län.

Värdet av redogörelseårets totala tackjärnsproduktion har uppgivits till 168 265 403 kr. eller i genomsnitt 219·5 kr. per ton, vilket innebär en betydande uppgång i medelvärdet i förhållande till 1947. För den till avsalu avsedda delen av tackjärnsproduktionen redovisas ett värde av 260·7 kr. per ton mot 231·0 kr. per ton år 1947.

Slutligen meddelas på vidstående sida även en tabell i syfte att belysa, huru stor del av det tillverkade tackjärnet som varit avsedd för export resp. för försäljning inom landet, varvid produktionen fördelats på olika län.

Av 1948 års totala tackjärnsproduktion ha 42·4 % angivits vara avsedda till direkt försäljning mot 41·4 % år 1947. Av avsalutillverkningen av tackjärn voro 5·5 % avsedda för export mot 5·4 % år 1947. Exporten av tackjärn uppgick enligt handelsstatistiken till 19 857 ton år 1948 mot 16 395 ton år 1947. Importen, som år 1947 utgjorde 140 832 ton, minskade under redogörelseåret till 100 227 ton.

1) 5 av dessa masugnar ha även använts för tackjärnsframställning med enbart träkol.

2) Dessa masugnar ha även använts för tackjärnsframställning med enbart koks.

3) Denna ugn har även använts för tackjärnsframställning med enbart träkol.

4) Till elektriska masugnar räknas även s. k. spigerverksugnar.

5) Dessa masugnar ha även använts för tackjärnsframställning med koks och koksstybb i blandning.

6) Med koksstybb och ribbved.

7) Framställt i martinugn och (beträffande 1946 och 1947) som biprodukt vid metallframställning.

Tackjärnets värde och avsättning med fördelning på olika län.

L ä n	Hela tillverkningen		Därav till avsalu		
			genom export	inom landet	Kronor
	Ton	Kronor	Ton		
Stockholms län	21 591	5 312 140	3 359	18 076	5 273 465
Uppsala län	2 156	533 000	106	2 050	533 000
Södermanlands län	90 812	19 353 100	265	89 437	19 040 095
Östergötlands län	6 502	1 831 873	275	2 667	828 848
Göteborgs och Bohus län ..	6 172	1 265 260	—	340	90 200
Värmlands län	37 998	10 078 448	2 668	5 610	3 221 000
Örebro län	93 594	28 806 188	8 480	79 129	27 038 582
Västmanlands län	94 562	23 186 156	2 664	48 508	15 115 156
Kopparbergs län	234 094	33 205 340	—	687	206 000
Gävleborgs län	98 162	26 808 192	40	2 056	568 129
Norrbottnens län	80 823	17 885 706	—	58 329	12 732 627
Hela riket: 1948	766 466	168 265 403	17 857	306 889	84 647 102
1947	697 850	139 069 921	15 484	273 392	66 718 299

C. Ferrolegeringar och järnsvamp.

Produktionen av *ferrolegeringar* ökade från 26 719 ton 1947 till 37 120 ton 1948, bland annat till följd av bättre tillgång på elektrisk energi än under föregående år.

Produktionen av ferrolegeringar.

Olika slag av ferrolegeringar	1944	1945	1946	1947	1948
	T o n				
Fosforjärn	55	44	—	—	—
Kisel	—	—	—	—	613
Kiseljärn	14 272	7 474	8 473	6 359	12 093
Kiselkalciummanganjärn ..	—	26	—	—	—
Kiselkrom	805	241	1 025	—	—
Kiselmanganjärn	4 862	4 540	3 794	3 030	3 795
Kiselmetall	999	170	—	292	490
Kromjärn	6 364	7 775	13 465	9 213	10 951
Krommanganjärn	140	96	144	—	40
Krommetall	2	1	—	—	2
Manganjärn	1 927	2 736	3 998	4 956	7 101
Molybdenjärn	26	181	427	334	300
Spegeljärn	4 686	295	588	660	—
Svaveljärn	—	26	—	—	—
Titanjärn	54	39	5	43	38
Vanadinjärn	95	10	40	92	188
Volframjärn	150	348	912	1 713	1 506
Andra slag	—	—	3	27	3
Summa	34 437	24 002	32 874	26 719	37 120

Beträffande kromjärn, kisel-manganjärn och kiselkrom bör observeras, att endast handelsfärdig, slutraffinerad produkt ingår i de redovisade siffrorna. I omstående tablå har även legosmältning av ferrolegeringar medräknats under de år sådan förekommit, nämligen 1944—1946. — Vad åter angår de biprodukter, som framkommit i samband med tillverkningen, redovisas produktionen av dessa i industriberättelsen.

Redogörelseårets produktion av ferrolegeringar härrör från 9 verk med sammanlagt 43 ugnar. Av de redovisade ugnarna användes 42 för tillverkning uteslutande av ferrolegeringar och 1 för tillverkning huvudsakligen av dylika produkter. Den sammanlagda drifttiden vid de förstnämnda ugnarna utgjorde 7 831 dygn, och vid den ugn, som även använts för framställning av andra produkter, var drifttiden för framställning av ferrolegeringar 200 dygn.

Tillverkningen av *järnsvamp* under 1948 uppgick till 26 430 ton med ett värde av 5 153 575 kr. Härav ha 817 ton angivits vara avsedda för export och 13 047 ton för försäljning inom landet. Vid den ena av de två använda ugnarna framställdes under 295 dygn 18 500 ton och vid den andra under 350 dygn 7 930 ton. Under 1947 framställdes i 2 ugnar 31 311 ton järnsvamp med värdet 6 449 646 kr.

D. Smidbara mellanprodukter.

Tillverkningen av *vällmetall*, som 1947 uppgick till 5 560 ton, steg under år 1948 till 5 722 ton, såsom visas av följande sammanställning.

Produktionen av smältstycken och råskenor.

År	Lancashiremetod	Andra hårdmetoder		Summa smältstycken och råskenor	
	Ton	Ton		Ton	Kronor
1944	2 169	102		2 271	1 082 912
1945	2 782	57		2 839	1 436 420
1946	5 108	104		5 212	2 608 036
1947	5 503	57		5 560	3 062 866
1948	5 664	58		5 722	3 609 018

Götmetallproduktionen steg, såsom belyses av nedanstående tablå, från 1 190 702 ton 1947 till 1 256 917 ton 1948, vilket är den högsta produktions-siffra, som registrerats för ifrågavarande produkt. Denna ökning har framför allt gällt elektrogötmetall samt i mindre utsträckning även martingötmetall. För bessemergötmetall låg produktionen på samma nivå som närmast föregående år.

Produktionen av götmetall.

År	Bessemergötmetall		Martingötmetall		Degelstålgötmetall		Elektrogötmetall		Summa götmetall	
	Ton	%	Ton	%	Ton	%	Ton	%	Ton	Kronor
1944.....	115 676	9·7	731 592	61·1	82	0·0	350 088	29·2	1 197 438	333 807 708
1945.....	129 029	10·7	713 347	59·3	—	—	361 071	30·0	1 203 447	334 844 682
1946.....	115 682	9·6	694 480	57·7	—	—	392 607	32·7	1 202 769	347 833 117
1947.....	148 001	12·4	662 593	55·7	—	—	380 108	31·9	1 190 702	357 719 373
1948.....	147 677	11·7	677 359	53·9	—	—	431 881	34·4	1 256 917	417 386 044

Av följande tvenne tabeller belyses dels framställningen av bessemer- och martingöt jämte skrotat gjutgods efter användningen av sur eller basisk infodring, dels fördelningen av sur och basisk martingöt samt elektrostål jämte skrotat gjutgods å kvalitetsprodukt och ordinär produkt (jfr anm. till tab. 4).

Som framgår av den sistställda av dessa tabeller har årets götproduktion kännetecknats av ökad tillverkning av framför allt kvalitetsprodukt. Detta gäller särskilt produktionen av elektrostålgöt.

Fördelning av bessemer- och martingötmotellen efter olika infodringsmetoder.

Tillverkningar	1946		1947		1948	
	Sur	Basisk	Sur	Basisk	Sur	Basisk
	T o n					
Bessemergöt	21 838	93 844	23 945	124 056	28 005	119 672
Martingöt	183 789	503 664	181 134	476 119	182 071	488 608
Martingjutgods, skrotat	1 589	5 438	821	4 519	861	5 819
Summa	207 216	602 946	205 900	604 694	210 937	614 099
	810 162		810 594		825 036	

Fördelning av martingöt samt elektrostål jämte skrotat gjutgods efter kvalitet.

Tillverkningar	1946		1947		1948	
	Kvalitets- produkt	Ordinär produkt	Kvalitets- produkt	Ordinär produkt	Kvalitets- produkt	Ordinär produkt
	T o n					
Martingöt, sur	172 226	11 563	178 743	2 391	182 007	64
Martingjutgods, skrotat, surt.	1 589	—	821	—	861	—
Martingöt, basisk	80 525	423 139	86 922	389 197	91 166	397 442
Martingjutgods, skrotat, basiskt. .	44	5 394	50	4 469	29	5 790
Elektrostålgöt	214 115	162 673	216 257	147 093	243 239	169 296
Elektrostålgjutgods	8 715	7 104	10 478	6 280	12 111	7 235

Vällmetall framställdes under 1948 vid sammanlagt 7 verk, götmetall vid 38. Följande sammanställning visar, i vilken omfattning befintliga härdar och ugnar utnyttjats under redogörelseåret.

<i>Härdar för framställning av vällmetall:</i>	Använda	Sammanlagd drifttid Dygn	Ej använda men brukbara	
			Totalt	Därav sådana som ej varit igång under de 5 senaste åren
Lancashirehärdar	24	1 149	28	15
Vallonhärdar	—	—	7	6
Skrotsmålningshärdar ¹⁾	1	11	—	—
Summa härdar	25	1 160	35	21

¹⁾ Dessutom har en s. k. skrotvällningsugn använts i 274 dygn.

	Använda	Sammanlagd driftstid Dygn	Totalt	Ej använda men brukbara Därav så- dana som ej varit igång under de 5 senaste åren
<i>Ugnar för framställning av götmetall:</i>				
Bessemerugnar: sura	5	677	3	1
basiska	5	334	—	—
Martinugnar: sura	20	4 141	4	3
basiska	32	6 682	5	2
Elektriska ugnar: ljusbågs-	44	9 128	6	—
induktions-	27	3 101	2	—
Summa ugnar	133	24 063	20	6

Medeltillverkningen och medeldriftstiden per götmetallugn uppgick till 9 451 ton och 181 dygn under redogörelsåret mot 8 691 ton resp. 168 dygn under föregående år. Dygnsproduktionen åter steg från 51·73 ton 1947 till 52·22 ton 1948.

E. Smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål.

I tab. 5 redovisas produktionen år 1948 av smidda och pressade samt varmvalsade produkter, vilka, oberäknat i vissa fall omvällningar, framställt av förut ej vällda ämnen. I likhet med föregående år har i tabellen ej medtagits värdet av manufakturvaror (inkl. kallvalsade produkter) och mekaniska verkstadsprodukter, vilka blivit för avsalu framställda vid de i denna berättelse redovisade järnverken. Ifrågavarande värdeposter äro emellertid jämte andra upptagna i texttabellen å sid. 24. Närmare specifikation av nämnda huvudslag av tillverkningar återfinnes i berättelsen om industri.

Som tillverkningarna av ämnesjärn och även i viss utsträckning andra av de redovisade produkterna, i den mån desamma ej som sådana exporteras eller gå till försäljning inom landet, ytterligare omvalsas till högre förädlade tillverkningar av smidesjärn och stål, ha i tab. 5 för undvikande av dubbelräkningar endast upptagits slutsummor för exporterat eller inom riket försålt smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål men ej för hela tillverkningen därav. Ej heller ha summor angivits för varmvalsade ämnen av götmetall, enär en del av redovisade billets vidare utvalsats till platiner och sålunda upptagits under båda dessa rubriker. Denna åtgärd utesluter ej, att i slutsumman för inom landet försålda tillverkningar gömma sig vissa dubbelräkningar, ty ett från ett verk till ett annat sålt parti kan av det senare verket ha ytterligare utvalsats. I vilken utsträckning dubbelräkningar av antydd art förekomma, låter sig emellertid ej utreda på grundval av den årliga produktionsstatistikens material.

En viss uppfattning om storleken av hela tillverkningen av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål kan dock erhållas genom tabellen å sid. 23. Enligt denna, vari beträffande ämnen endast medtagits kvantiteter för avsalu, utgjorde totalproduktionen av smidda och pressade samt varmvalsade järn- och stålprodukter 931 498 ton år 1948 mot 875 728 resp. 910 471 ton under 1947 och 1946.

Sammanräknas däremot endast avsalukvantiteterna för samtliga produkter (stångjärnsavhugg och annat skrot ej inräknat), erhålles en totalsiffra för 1948 på 763 602 ton mot 721 222 ton under föregående år. Av de för avsalu redovisade smidda och pressade samt varmvalsade produkterna ha 8·1 % år 1948 mot 7·4 % år 1947 uppgivits vara avsedda för export.

Tillverkningen av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål.

Varuslag	1946			1947			1948		
	Totala	Därav	Värde å	Totala	Därav	Värde å	Totala	Därav	Värde å
	kvanti- teten Ton	för export %	tillverk- ningarna 1 000 kr.	kvanti- teten Ton	för export %	tillverk- ningarna 1 000 kr.	kvanti- teten Ton	för export %	tillverk- ningarna 1 000 kr.
1. Smitt och varmvalsat järn av vällmetall ¹⁾	4 481	41·8	2 677	4 165	35·1	2 727	4 329	22·6	2 809
2. Smitt järn och stål av götmetall ¹⁾	29 060	7·4	37 734	28 003	7·5	42 845	28 787	6·2	43 830
3. Varmvalsat järn och stål av götmetall:									
Billets (inkl. massiva tubämnena) och platiner, för avsalu . . .	83 052	1·1	32 245	72 876	4·3	30 400	85 103	2·0	37 472
Stångjärn och -stål . . .	247 423	5·8	131 619	241 974	5·9	135 852	261 681	6·4	156 754
Inhålligt borrstål	4 115	58·8	3 614	5 343	57·0	4 989	6 009	67·4	5 769
Balkar	15 050	0·8	5 139	13 236	0·1	4 521	12 045	0·2	4 339
Vinkeljärn och annat fasonjärn (inkl. hjulband)	48 851	7·9	21 048	42 321	1·3	18 980	47 138	0·8	21 925
Järnvägsskenor m. m. . .	29 824	—	9 663	24 436	—	8 064	28 730	0·0	9 366
Skarvjärn och bottenplåtar	7 603	—	2 610	3 777	—	1 420	5 053	—	1 920
Axlar	2 121	1·9	1 068	1 753	1·2	890	1 510	1·3	842
Bandjärn och bandstål m. m.	53 629	3·8	28 904	54 624	3·7	29 563	57 018	3·5	31 578
Valstråd	108 005	10·8	49 758	109 921	12·9	53 160	105 664	17·4	55 941
Grov- och mediumplåt . .	90 767	3·2	45 189	81 432	2·2	41 937	88 378	1·3	49 786
Tunnplåt	108 624	1·9	75 842	109 785	1·6	79 865	114 146	2·4	82 021
Rör (inkl. ihålliga tubämnena)	77 866	9·0	66 964	82 082	10·9	78 287	85 907	14·1	86 483
Summa 1—3	910 471	5·7	514 074	875 728	6·1	533 500	931 498	6·7	590 835
4. Stångjärnsavhugg och skrot	339 984	0·0	44 182	340 051	0·0	48 120	360 983	—	54 606

Beträffande produktionsutvecklingen för de särskilda produkterna utvisar den ovanstående tabellen, att flertalet tillverkningar redovisas med högre kvantiteter år 1948 än år 1947. Ökning föreligger sålunda för sådana betydelsefulla varuslag som stångjärn och -stål med 8·1 %, vinkeljärn och annat fasonjärn med 11·4 %, bandjärn och -stål med 4·4 %, grov- och mediumplåt med 8·5 %, tunnplåt med 4·0 % samt rör med 4·7 %. Minskning av tillverkningen redovisas däremot för bl. a. balkar med 9·0 % och valstråd med 3·9 %.

Av den totala produktionen av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål under 1948 på 931 498 ton ha 15 331 ton erhållits genom legovalsning. De viktigaste legovalsade produkterna utgjordes framför allt av stångjärn och -stål samt tunnplåt.

¹⁾ Av ämnena ha endast medräknats för avsalu avsedda ämnena.

Värdet av järnverkens avsaluproduktion av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål samt gjutgods, manufakturvaror och mekaniska verkstadsprodukter framgår av följande sammanställning.

Värdet av järnverkens avsaluproduktion av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål m. m.

	1946	1947	1948
	Kronor	Kronor	Kronor
Smitt och varmvalsat järn av vällmetall.....	2 383 782	2 431 565	2 562 085
Smitt järn och stål av götmetall	30 875 390	36 231 450	36 330 231
Varmvalsat järn och stål av götmetall.....	382 754 083	392 527 774	438 373 423
Därav: Ämnen	32 244 368	30 399 580	37 472 165
Grov- och mediumjärn.....	147 095 747	147 572 740	168 848 745
Finjärn	49 493 046	51 959 480	55 039 916
Plåt	98 269 050	98 190 304	106 707 945
Rör (inkl. ihåliga tubämnerna)	55 651 872	64 405 670	70 304 652
Summa smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål	416 013 255	431 190 789	477 265 739
Manufakturvaror och verkstadsprodukter:			
Tackjärns- och metallgjutgods	14 764 501	13 464 884	17 094 722
Manufakturvaror av järn och stål.....	178 781 870	208 207 490	232 013 018
Maskingods och övriga verkstadsarbeten	121 047 605	138 593 736	136 157 017
Summa manufakturvaror och verkstadsprodukter	314 593 976	360 266 110	385 264 757

Totala redovisade värdet av järnverkens för avsalu avsedda tillverkningar av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål jämte manufakturvaror och verkstadsprodukter uppgick följaktligen för redogörelseåret till 862,5 milj. kr. mot 791,5 milj. 1947, i vilka siffror värdet av den relativt obetydliga avsalupost vid tillverkningen fallet skrot för omsmältning, som redovisas i tab. 5, ej ingår. Såsom framgår av tablan steg försäljningsvärdet beträffande såväl egentliga valsverksprodukter (inkl. smide) som järnverkens tillverkning av manufakturvaror och verkstadsprodukter.

F. Andra malmer än järnmalm.

Den totala brytningen av s. k. ädlare malmer uppgick, såsom framgår av tab. 6 i tabellavdelningen, under år 1948 till 49 226¹⁾ ton direkt användbar malm av olika slag med ett sammanlagt värde av 1 462 421 kr. jämte 1 745 350 ton för anrikning avsedd produkt. Vid 17 anrikningsverk, varav två användes även för järnmalmsanrikning, behandlades under redogörelseåret 1 794 757 ton rågods (varav en del utgjorde avfall efter järnmalmsanrikning) med ett värde hos den framställda sligen av 70 339 264 kr. Verken voro för anrikning av enbart annan malm än järnmalm i gång sammanlagt 93 102 timmar.

Under senare år har ifrågavarande malmfångst fördelat sig på de olika produkterna på sätt som framgår av sammanställningen å motstående sida.

Brytningskvantiteten för guldalm undergick en fortsatt minskning och sjönk med 15,8 %. Av tablan å sid. 25 över metallinnehållet i malmerna framgår därjämte, att guldkvantiteten i de utvunna malmerna var 4,9 % lägre än 1947. Beträffande de övriga malmerna förelåg minskning även för manganmalm och zinkmalm. Produktionen av framför allt svavelkis men även kopparmalm samt silver- och blymalm företedde däremot en betydande uppgång.

¹⁾ Jfr not 4 å sid. 68.

Produktionen av andra malmer än järnmalm i ton.

	1944	1945	1946	1947	1948
Guldmalm	133 968	107 302	103 701	84 671	71 326
Silver- och blymalm	22 100	26 718	27 633	26 708	30 109
Blykopparslig	—	—	—	—	514
Manganmalm	24 276	18 036	12 594	10 697	8 417
Kopparmalm	58 290	50 846	55 628	49 196	57 782
Zinkmalm	59 886	58 673	62 727	60 568	59 182
Volframmalm	476	572	702	514	535
Krommalm	127	—	—	—	—
Molybdenmalm	43	7	—	—	3
Svavelkis	317 455	261 984	280 208	310 571	392 033
Grafitmalm	—	802	—	—	—
Nickelmalm	31 572	17 577	—	—	—
Andalusit	7 816	10 449	7 415	270	673
Summa	656 009	552 966	550 608	543 195	620 574

Fördelningen av 1948 års fångst på direkt användbar malm och slig jämte malmernas värde visas av sammanställningen nedan.

	Direkt användbar malm		Slig		Summa användbar malm	
	Ton	Värde i kr.	Ton	Värde i kr.	Ton	Värde i kr.
Guldmalm	15 396	1 041 078 ¹⁾	55 930	85 800	71 326	1 126 878
Silver- och blymalm	—	—	30 109	26 658 012	30 109	26 658 012
Blykopparslig	—	—	514	169 620	514	169 620
Manganmalm	3 448	62 836 ²⁾	4 969	290 143	8 417	352 979
Kopparmalm	—	—	57 782	19 023 804	57 782	19 023 804
Zinkmalm	—	—	59 182	10 931 161	59 182	10 931 161
Volframmalm	—	—	535	2 421 677	535	2 421 677
Molybdenmalm	—	—	3	7 296	3	7 296
Svavelkis	30 382	358 507	361 651	10 620 516	392 033	10 979 023
Andalusit	—	—	673	131 235	673	131 235
Summa	49 226	1 462 421	571 348	70 335 264	620 574	71 801 685

Förutom i ovanstående sammanställningar medtagen direkt användbar malm och slig ha erhållits 2 096 ton andalusit, som varit avsedd för vidare bearbetning till andalusitkoncentrat. Dessutom ha vid ett verk genom provanrikning utvunnits 4 ton blyslig och 60 ton kisbränderprodukt, vilka kvantiteter icke åsatts något saluvärde.

En i likhet med föregående år gjord reduktion av de ofta mycket olikvärdiga malmerna till innehållen ren metall har givit till resultat nedanstående kvantiteter.

	Guld kg	Silver kg	Bly ton	Koppar ton	Mangan ton	Zink ton	Volfram ton
I direkt användbar malm	358	893	—	218	238	—	—
" slig	1 878	34 501	23 579	14 617	971	35 485	190
Summa 1948	2 236	35 394	23 579	14 835	1 209	35 485	190
1947	2 351	33 861	20 858	13 144	1 854	35 925	193
			Fosfor ton	Svavel ton	Aluminium ton		
I direkt användbar malm			5	8 963	—		
" slig			—	173 024	408		
Summa: 1948			5	181 987	408		
1947			6	147 602	166		

I denna tablå har av svavel endast medräknats vad som ingår i såsom svavelkis redovisade malmer. I övriga malmer redovisas ett svavelinnehåll av 35 232 ton. Dessutom må även erinras om att jämte de malmer, vilka

¹⁾ Därav 55 239 ton arsenikslig, för vilken kvantitet intet värde kunnat uppgivas. Motsvarande sifra för 1947 utgjorde 60 911 ton.

²⁾ Därav 3 998 ton mangankalk med ett värde av 41 980 kr.

här betecknats såsom manganmalmer (med tillsammans 1 209 ton ren mangan), flerstädes i mellansvenska bergslagen brytas järnmalmer med stundom betydande manganhalt. Produktionen av dylika malmer uppgick under 1948 enligt tab. 1 och 2 a, i vilka manganhalterna för malmer och sliger med en uppgiven halt av i regel minst 1 % redovisats, till 252 719 ton direkt användbar malm och 45 252 ton slig, tillsammans innehållande 13 361 ton ren mangan. Sammanlagt skulle alltså manganinnehållet i olika slags malmer under redogörelseåret ha utgjort 14 570 ton.

Beträffande förändringar i lagren av andra malmer än järnmalm har minskning inträffat för bl. a. kopparmalm från 7 114 ton vid 1947 års slut till 6 109 ton vid 1948 års slut, vidare för manganmalm (från 7 761 till 6 526 ton), silver- och blymalm (från 6 468 till 5 958 ton), svavelkis (från 9 053 till 5 304 ton) och zinkmalm (från 31 177 till 19 602 ton).

Viktigast som exportvara av hithörande malmer var med hänsyn till kvantiteten zinkmalm, varav under år 1948 utfördes 74 686 ton med ett värde av 11 262 836 kr. mot 76 546 ton året förut. Utförseln av svavelkis minskade kraftigt under 1948 och utgjorde 65 690 ton med värdet 2 353 432 kr. mot 111 750 ton år 1947. Exporten av silver- och blymalm uppgick under 1948 till 23 610 ton med värdet 20 228 770 kr. mot 18 361 ton året förut.

G. Andra metaller än järn samt diverse närstående bergverksprodukter.

De i följande sammanställning redovisade kvantiteterna ädlare metaller utgöra tillverkningen vid de i denna berättelse under rubriken andra metallframställningsverk o. d. inräknade företagen. Angående den totala tillverkningen oavsett tillverkningsställe och utgångsmaterial hänvisas till industriberättelsen.

Den framställda guldquantiteten var 13,8 % högre än 1947 års siffra. Anmärkas bör, att endast den guldquantitet, som under året slutraffinerats, medtages i statistiken för respektive år. Beträffande produktionen av övriga metaller redovisades ökade kvantiteter för aluminium och aluminiumlegeringar samt elektrolyt- och raffinadkoppar, under det att framställningen av silver, bly och cementkoppar gick tillbaka. Någon tillverkning av antimon och vismut ägde icke rum under året.

Vid elektrokemiska industriföretag framställdes år 1948 27 ton fosforkoppar med ett värde av 56 956 kr.

Tillverkningen vid bergverken av andra metaller¹⁾ m. m. än järn.

Tillverkningar	1947	1 9 4 8				
	Hela tillverkningen	Hela tillverkningen		Därav ur		
				inhemskt skrot	utländskt råmaterial skrot	annat
	Kilogram	Kilogram	Kronor	Kilogram		
Guld	1 765	2 009	²⁾ 8 507 953	—	2	17
Silver	21 211	20 692	³⁾ 1 711 405	570	162	748
Aluminium och aluminiumlegeringar	3 116 855	3 320 762	5 099 263	41 942	—	3 176 620
Antimon	470	—	—	—	—	—
Bly	9 848 990	7 591 795	11 040 127	1 304 250	60 000	—
Cementkoppar, för avsalu	2 253 571	675 217	1 084 398	—	—	675 217
Koppar: elektrolyt-	18 168 530	22 238 350	⁴⁾ 31 268 679	2 518 860	4 404 490	1 703 440
raffinad-	410 013	1 865 165	3 546 984	—	—	1 865 165
Volfram	2 459	1 751	1 488 443	—	—	—
Vismut	10 998	—	—	—	—	—

¹⁾ Angående framställningen av svavel se sid. 28. — ²⁾ Därav 1 200 kr. ersättning för legotillverkning av 8 kg guld. — ³⁾ Därav 21 700 kr. ersättning för legotillverkning av 1 447 kg silver. — ⁴⁾ Därav 3 110 000 kr. ersättning för legotillverkning av 6 615 990 kg koppar.

H. Stenkol, eldfast lera och klinkerlera.

Stenkolsproduktionen uppnådde under 1948 en kvantitet av 374 446 ton, vilket innebär en nedgång med 9·9 % i förhållande till 1947. Minskningen faller framför allt på A-kol, d. v. s. den högsta kolkvaliteten.

Produktionen av eldfast lera, som 1947 utgjorde 129 491 ton, steg under året till 135 324 ton. För klinkerlera ökade produktionen med 27·0 %.

Produktionen av stenkol och vissa leror.

Å r	Stenkol	Därav			Eldfast lera	Klinkerlera
	Totala kvantiteten	A-kol	B-kol	C-kol		
		T o n				
1944.....	570 236	321 398	112 316	136 522	128 700	27 084
1945.....	615 336	308 651	138 282	168 403	108 852	34 455
1946.....	488 177	237 427	114 214	136 536	129 696	37 453
1947.....	415 785	182 512	167 491	65 782	129 491	34 597
1948.....	374 446	156 991	155 979	61 476	135 324	43 924

Stenkolsproduktionen redovisas i tabellen fördelad på tre olika kvaliteter: A-kol med ett effektivt värmevärde av 4 800—5 600 värmeenheter och med askhalt till och med 13 %, B-kol med 3 900—4 600 värmeenheter och med askhalt från 14 till och med 35 % samt C-kol med omkring 2 700 värmeenheter och med askhalt från 36 till och med 55 %.

Genomsnittliga brytningen av berg, stenkol och lera per arbetare utgjorde 1948 enligt sammanställningen nedan 666 ton mot 609 ton 1947 och 580 ton 1946.

År	Brytningsmängd berg, stenkol och lera Ton	Antal arbetare	Ton per arbetare
1947	701 233	1 151	609
1948	684 965	1 028	666

Den totala brytningsmängden är likväl större än vad ovanstående siffror utvisa, enär även betydande, merendels obestämbara, kvantiteter sandsten och skiffer brytas men kvarlämnas som fyllning i gruvorna.

I. Oarbetad sten och stenarbeten.

Stenindustriens totala produktvärde ökade från 102·2 milj. kr. 1947 till 110·2 milj. kr. 1948. Denna ökning, som även motsvarades av en kvantitativ uppgång beträffande flertalet stenprodukter, var genomgående för alla stenindustriella grupper utom för skifferoljeverk. Beträffande produktionsutvecklingen för de olika varuslagen gäller bl. a., att gatstensproduktionen undergick en mindre ökning från 140 413 till 152 885 ton. Exporten av gatsten steg till 66 255 ton mot 19 264 ton år 1947 och 19 701 ton år 1946. Kantstensproduktionen ökade under året med 6·2 %. Tillverkningen av byggnadssten var i stort sett oförändrad. Totala tillverkningen av krossad sten och makadam (av granit och gnejs samt svarta och gröna graniter) ökade med 20·3 %. Brytningen av blocksten av såväl vanliga röda och grå graniter som av svarta och gröna graniter gick tillbaka med 19·4 %. Totala blockstensexporten minskade från 16 728 ton år 1947 till 14 933 ton år 1948. Värdesiffran för arbeten av kalksten var 17·5 % högre än 1947 och för marmorarbeten nära nog densamma som föregående år. Avsaluproduktionen av omalen fältspat minskade med 1·6 %. Tillverkningen av omalen kvarts undergick däremot en mindre ökning.

Vid kalk- och kritbruken har uppgång ägt rum i produktionen av osläckt kalk från 521 620 ton 1947 till 551 156 ton 1948. Även släckt kalk och bränd dolomit ha redovisats med större kvantiteter under redogörelseåret än under föregående år. Under året levererad jordbrukskalk har redovisats med 182 785 ton kalk, 2 666 ton mjölkalk, 135 861 ton kalkstensmjöl samt 1 440 ton kalkmärgel; motsvarande siffror år 1947 voro resp. 173 300, 6 549, 131 437 och 1217 ton. Förutom den ovan nämnda kalken, framställd vid de egentliga kalkbruken, brännes kalk för industriens eget behov vid en del sulfatmasse- och karbidfabriker samt kopparverk och sockerbruk. Produktionssiffrorna för ifrågakalk utgjorde 207 924 ton mot 197 719 ton år 1947. Av ifrågakalk producerades under 1948 122 464 ton vid sulfatmassefabriker, 54 190 vid karbidfabriker, 813 ton vid kopparverk och 30 457 ton vid sockerbruk.

Antalet ugnar, som 1948 användes vid kalkbränningen, framgår av nedanstående tablå.

Ugnar använda för bränning av kalk, dolomit och kiselgur.

	Periodisk bränning		Kontinuerlig bränning					
	Kalk-fyrar och jord-ugnar	Fält-ugnar	Schaktugnar		Ringugnar		Rote-rande bränn-ugnar	Andra ugnar
			gas-eldade	andra	gas-eldade	andra		
<i>För kalkbränning</i>	14	350	74	48	—	4	3	—
därav vid: kalkbruk	14	350	51	26	—	4	2	—
sulfatmassefabriker	—	—	17	3	—	—	1	—
karbidfabriker o. kopparverk	—	—	6	—	—	—	—	—
sockerbruk	—	—	—	19	—	—	—	—
<i>För dolomitbränning</i>	—	—	—	8	—	—	—	—
<i>För bränning av kiselgur</i>	—	—	—	1	—	—	1	3
Summa: 1948	14	350	74	57	—	4	4	3
1947	17	362	77	53	—	4	4	4

För framställning av olja ur alunskiffer i industriella former användes 1 000 102 ton alunskiffer. Ur denna alunskiffer samt vid oljeutvinning på elektrisk väg »in situ» erhöles följande produkter.

	Ton	Värde kr.		Ton	Värde kr.
Bensin	6 813	1 445 780	Emulsion och beck	103	26 646
Fotogen	18	3 150	Ammoniumsulfat	346	81 458
Pannbrännolja	28 805	3 488 418			
Gasol	674	348 938		1 000 m ³	
Svavel	12 333	1 971 932	Gas	202	15 588

Vid Kinnekleververken har liksom under föregående år ingen oljeutvinning ägt rum under redogörelseåret.

Till den årliga bergverksstatistiken insamlas jämväl uppgifter rörande den totala brytningskvantiteten av vissa bergarter, men dessa data publiceras fr. o. m. 1928 års berättelse icke i tabellavdelningen. För redogörelseåret äro dessa totala brytningsmängder följande.

Alunskiffer	ton	1 398 657	Kiselgur	ton	11 350
därav till bränsle	»	398 555	Krita	»	26 063
Kalksten	»	4 503 192	Kvartsit	»	204 681
därav: kalkmärgel för cement-tillverkning	»	430 000	Lerskiffer	»	7 009
foderkalk	»	13 412	Sandsten	»	38 699

Stenbrottens och stenhuggeriernas avsaluproduktion länsvis framgår av tabellen å sid. 29.

Stenindustriens och kalkbrukens avsaluproduktion länsvis.

L ä n	Granit och gnejs			Svarta och gröna graniter		Sandsten, kvartsit och flinta	
	Blocksten o. krossad sten	Gatsten	Andra arbeten	Blocksten, krossad o. malen sten	Arbetad sten	Råsten, krossad o. malen sten	Arbetad sten, alla slag
	Ton	Ton	Kronor	Ton	Kronor	Ton	Kronor
Stockholms stad	—	—	112 040	—	9 900	—	—
Stockholms län	46 000	—	562 937	—	26 900	—	—
Uppsala län	—	—	27 800	—	—	—	—
Södermanlands län	20 000	—	105 943	—	22 845	—	—
Östergötlands län	14 208	390	193 133	—	63 222	22 491	13 325
Jönköpings län	60 273	30	349 493	236 152	357 398	—	—
Kronobergs län	—	—	230 759	4 171	1 497 029	—	—
Kalmar län	1 583	1 136	1 696 440	2 031	2 616 396	—	30 900
Gotlands län	—	—	—	—	—	194	231 200
Blekinge län	1 548	6 498	567 205	11 201	1 166 031	—	—
Kristianstads län	185 529	2 646	527 782	4 814	864 078	950	27 461
Malmöhus län	519 367	—	497 012	81 514	152 986	139 517	15 600
Hallands län	24 712	1 320	647 788	—	14 550	—	—
Göteborgs och Bohus län	267 718	140 109	5 482 894	—	489 110	—	—
Älvsborgs län	81 762	25	588 243	50	26 300	35 830	—
Skaraborgs län	7 024	28	547 288	—	225 790	12 642	6 580
Värmlands län	2 054	350	269 331	—	20 200	—	—
Örebro län	—	—	113 058	—	53 518	1 530	—
Västmanlands län	—	20	98 890	—	—	—	—
Kopparbergs län	5 046	170	220 864	451	21 423	658	40 449
Gävleborgs län	—	—	141 400	2 505	28 200	30	14 300
Västernorrlands län	5 874	97	120 554	—	—	—	—
Jämtlands län	—	—	13 000	—	—	5 549	—
Västerbottens län	2 918	47	22 289	—	765	—	—
Norrbottnens län	13 625	19	61 690	—	—	190	—
Hela riket: 1948	1 259 241	152 885	13 198 133	342 889	7 656 641	219 551	379 815
1947	1 106 554	140 413	11 052 960	239 497	6 701 827	203 602	356 105

L ä n	Fältspat	Kvarts	Kalksten, dolomit och marmor				Osläckt och släckt kalk	För jordförbättring levererad kalk m. m. 1)
	Omalen	Råsten o. krossad sten	Kalkstensmjöl	Arbeten av				
				Kalksten	Marmor			
						Ton		
Ton	Ton		Kronor		Ton			
Stockholms stad	—	—	—	—	72 700	303 600	—	—
Stockholms län	9 354	—	6 812	—	197 886	566 567	—	—
Uppsala län	—	—	45	—	19 800	—	—	—
Södermanlands län	—	—	429 758	—	174 350	3 339 142	99 510	9 367
Östergötlands län	—	—	7 551	—	879 696	2 224 809	15 485	9 121
Jönköpings län	273	—	—	—	40 065	142 300	—	—
Kronobergs län	—	2	—	—	2 842	225 176	—	—
Kalmar län	—	—	52 439	—	1 130 723	—	52 971	10 227
Gotlands län	—	—	678 425	—	55 501	75 000	779	—
Blekinge län	—	—	—	1 900	—	342	190	1 900
Kristianstads län	—	—	337	50 708	144 767	1 874	3 861	44 888
Malmöhus län	—	—	596 523	48 976	275 625	417 492	21 163	46 100
Hallands län	898	—	—	11 366	—	—	10 166	12 041
Göteborgs och Bohus län	2 841	1 700	—	—	119 862	610 847	—	—
Älvsborgs län	—	24 964	—	—	22 413	18 199	—	—
Skaraborgs län	—	—	639 300	48 112	789 460	27 825	115 851	92 233
Värmlands län	—	—	21 594	1 726	1 200	41 000	—	—
Örebro län	432	65	86 033	2 355	1 061 548	1 287 075	131 178	41 684
Västmanlands län	6 550	1 787	29 354	24 396	2 000	90 000	47 870	27 529
Kopparbergs län	1 261	1 909	49 978	14 500	—	66 300	81 803	1 529
Gävleborgs län	—	1 738	5 842	—	—	22 348	—	—
Västernorrlands län	—	4 270	—	9 847	27 760	26 380	—	9 847
Jämtlands län	—	—	26 328	—	1 123 500	—	19 143	3 223
Västerbottens län	—	—	156	—	—	21 800	30 256	10 739
Norrbottnens län	—	—	—	—	—	—	4 200	2 324
Hela riket: 1948	21 609	36 435	263 045	213 886	6 141 698	9 507 576	634 426	322 752
1947	21 951	34 582	240 018	226 383	5 227 815	9 533 261	595 715	312 503

¹⁾ Här ingår all vid resp. läns kalkbruk framställd och för jordförbättring avsedd kalk levererad under året (inkl. mjölkalk, kalkmargel och kalkstensmjöl).

Förbrukning av råvaror m. m.

I tabellen å sid. 31 ha sammanställts uppgifter angående åtgången av vissa råmaterial inom järn- och metalltillverkningens olika huvudgrenar 1948. Under rubrikerna tackjärn och götmetall ha därvid även inräknats smärre kvantiteter råmaterial, vilka förbrukats för tillverkningen av dylika produkter vid några anläggningar, som ej äro hänförliga till bergverk. I nedanstående textavdelning äro vissa totalsiffror i denna tabell närmare specificerade. Därutöver finnas i tablåerna nederst å sid. 32 och överst å sid. 33 vissa uppgifter beträffande förbrukningen av slipmedel, flotationsreagenser samt koksalt, sprängämnen och tändhattar vid gruvor och stenindustriella anläggningar.

1. Råvaruförbrukning vid järn- och stålverk samt metallframställningsverk.

Förbrukningen av råmaterial vid järn- och metallframställningen har kvantitativt, såsom naturligt är, i stort sett följt de inträdda förändringarna i produktionens storlek. Vad först *tackjärnstillverkningen* beträffar, har förbrukningen av såväl järnmalm (styckemalm) som järnslig och sinter visat ökning. Beträffande förbrukningen av briketter har denna visat fortsatt nedgång. Fördelningen av vissa malmer på olika slag av tackjärnsframställning framgår av nedanstående tablå (kvantiteter i ton).

	Elektro- tackjärn	Koks- tackjärn	Annat tackjärn	Summa
Styckemalm.....	75 494	11 671	32 788	119 953
Slig	1 583	2 434	11 438	15 455
Briketter	—	—	36	36
Sinter	161 599	603 020	343 684	1 108 303
Manganmalm	7 804	—	184	7 988

Ovan upptagna förbrukningssiffror för elektrotackjärn avse *endast* i elektrisk masugn framställt tackjärn. För tillverkning av tackjärn i annan elektrisk ugn förbrukades bl. a. 7 ton träkolstäckjärn, 4 165 ton gjutjärnsskrot samt 4 364 ton eget och 198 ton inköpt smidesskrot. För samma tillverkning användes även 2 ton kisel-manganjärn, 148 ton kiseljärn, 23 ton manganjärn samt 55 ton fosforjärn. — Av den för tackjärnstillverkningen å sid. 31 redovisade slaggkvantiteten på totalt 1 410 ton utgjordes 736 ton av bessemerslagg, 23 ton av manganslagg samt återstoden av vällugns- och stålugnsslagg o. d.

Vid *ferrolegeringsframställningen* förelåg ökad förbrukning för flertalet av de använda råvarorna. En viss minskning ägde dock rum beträffande åtgången av volframmalm. Av den förbrukade krommalmen utgjordes 420 ton av slig och av den redovisade molybdenmalmen bestod 51 ton av slig.

De i tabellen å sid. 31 vid tillverkningen av ferrolegeringar angivna totalsiffrorna för förbrukningen av andra malmer, slagg samt metaller, kemikalier m. m. äro närmare specificerade i nedanstående tablå (kvantiteter i ton):

andra malmer		metaller, kemikalier m. m.		slag	
bauxit	57	aluminium	264	kromslag	1 710
titanmalm	75	klorater	7	manganslag	7 116
Summa	132	koksalt	7	volframslag	16
		salpeter	10	Summa	8 842
		vanadinsyra	281		
		Summa	569		

Beträffande produktionen av *järnsvamp* visade förbrukningen av järnmalmslig en stark nedgång. Ökad konsumtion förelåg däremot för sinter.

Vid *vällmetallframställningen* steg förbrukningen av träkolstäckjärn.

Vid *götmetalltillverkningen* minskade förbrukningen av träkolstäckjärn, under det att åtgången av kokstäckjärn undergick en avsevärd uppgång. Därjämte redovisades även betydande ökning i konsumtionen av smidesskrot och ferrolegeringar.

Förbrukning av vissa råmaterial m. m. vid järnverk samt andra metallframställningsverk o. d. år 1948.

Varuslag	Förbrukning för framställning av						
	tack-järn	ferro-legeringar	järn-svamp a) och väll-metall b)	göt-metall	övriga järn-verks-produkter	andra metaller	Summa
	T o n						
Järnmalm	119 953	—	a) 325	33 713	—	350	154 341
Järnmalmsslåg	15 455	155	a) 27 352	3 370	—	—	46 332
Briketter (av slig)	36	—	—	—	—	—	36
Sinter (av slig)	1 108 303	—	a) 10 183	11	—	—	1 118 497
Järusvaup	—	—	b) 11	19 323	—	—	19 334
Andra malmer (inkl. slig):							
krommalm	—	25 419	—	165	—	—	25 584
manganmalm	7 988	18 366	—	—	—	—	26 354
molybdenmalm	—	469	—	—	—	—	469
volframalm	—	2 497	—	11	—	91	2 599
andra malmer o. d.	—	182	—	13	—	249 513	249 658
Tackjärn: träkols-	115	—	b) 6 476	187 425	—	—	194 016
därav elektro-	—	—	b) 187	38 888	—	—	39 075
koks-	1 260	—	—	374 729	—	—	375 989
Gjutjärnsskrot	5 761	—	—	25 452	8	—	31 221
Glödspån	—	—	—	469	—	—	469
Smidesskrot:							
eget	4 521	—	b) 170	381 626	211	—	386 528
köpt: kvalitets-	—	7	—	52 060	2 298	—	54 365
ordinärt	555	6 664	—	310 048	—	2 045	319 312
Annat skrot	—	—	—	234	—	18 283	18 517
Ferrolegeringar:							
kiseljärn, högst 15 % kisel	30	191	—	151	—	—	372
" , över 15 % "	1 090	512	—	5 021	—	—	6 623
kisel-manganjärn	2	1 165	—	2 415	—	—	3 582
kromjärn, högst 1 % kol	—	17	—	7 343	—	—	7 360
" , över 1 % "	—	702	—	2 117	—	—	2 819
mangan- och spegeljärn	29	5	—	7 147	—	—	7 181
volframjärn	—	—	—	642	—	—	642
andra ferrolegeringar	55	—	—	526	—	—	581
Metaller, kemikalier m. m.	—	569	—	2 501	485	19 955	23 510
Slagg	1 410	8 842	—	1 289	—	50	11 591
Kalksten	72 635	29	a) 2 334	18 746	—	258	94 002
Kalk, bränd	23	10 528	—	46 697	—	716	57 964
Dolomit: rå	—	1 373	—	16 559	—	—	17 932
bränd	272	—	—	16 891	—	—	17 163
Kvarts och kvartsit	1 438	31 448	b) 20	26 268	276	22 440	81 890
Sandsten	—	—	b) 50	8 604	840	—	9 494
Fluss- och fältspat	63	54	—	2 629	—	26	2 772
Kaolinsand	—	—	—	714	—	—	714
Kvarts-, kvartsit- o. silikategel ..	82	—	—	8 632	298	1 124	10 136
Magnesittegél	141	388	—	1 849	137	1 340	3 855
Krommagnesittegél	—	—	—	2 240	45	—	2 285
Chamottetegél och -skrot	3 678	221	1) 405	16 196	3 522	649	24 671
Sintermagnesit och magnesitmjöl ..	17	44	—	729	55	—	845
Eldfast lera	550	139	a) 10	6 430	301	—	7 430
Övrigt eldfast infodningsmaterial ..	125	20	a) 4 000	1 132	44	—	5 321
Kolektroder	139	776	—	75	—	1 254	2 244
Grafitektroder	36	1	—	1 198	—	12	1 247
Elektrodmassa	2 533	1 824	a) 22	1 978	—	1 140	7 497

1) Därav 400 ton för järnsvampframställning.

I nedanstående tablå äro vissa av de varuslag, som ej specificerats i tabellen å sid. 31, närmare angivna (siffror i ton):

<i>andra malmer</i>		titanjárn	20	svavel	4
svavelkis	13	vanadinjárn	49	vanadinsyra	19
		Summa	526	Summa	2 501
<i>ferrolegeringar</i>		<i>metaller, kemikalier m. m.</i>		<i>skrot</i>	
fosforjárn	24	aluminium	158	manganskrot	234
kiselkalciumjárn	51	bly	6	<i>slagg</i>	
kiselkalciummanganjárn	3	kalciumkarbid	11	hyttslagg	15
krommanganjárn	17	kobolt	88	vanadinslagg	13
molybdenjárn	354	koksalt	1	vällugns- och stålugns-	
niobiumtantaljárn	1	koppar	6	slagg	1 261
svaveljárn	3	krom	1	Summa	1 289
tantaljárn	4	mangan	42		
		nickel	2 165		

Duplexförfarande har använts för framställning av elektrostål ur 66 646 ton bessemergötmetall. Från ljusbågeugn har till induktionsugn överförts 3 477 ton stål i flytande tillstånd samt från ljusbågeugn till martinugn 1 500 ton flytande metall.

Förbrukningssiffrorna för *övriga järnverksprodukter* avse i huvudsak råmaterial för framställning av smitt och pressat samt varmvalsat järn och stål. I totalsiffran för förbrukningen av metaller, kemikalier m. m. ingå bl. a. 258 ton zink, 70 ton koksalt och 155 ton svavelsyra. — Järnverkens förbrukning av tackjárn och skrot för framställning av vanligt tackjärnsgjutgods är icke medräknad här utan ingår i den allmänna industriberättelsens hithörande redovisning.

Förbrukningen av andra malmer än järnmalm vid *metallframställningen* har undergått minskning under 1948. Detta sammanhänger bl. a. med ökad användning av skrot (framför allt kopparskrot) samt driftsmläggning vid aluminiumframställningsverken. Nedan lämnas en specifikation av förbrukningen av andra malmer, skrot samt metaller, kemikalier m. m. (siffror i ton):

<i>andra malmer</i>		<i>skrot</i>		<i>magnesium</i>		2
arsenikslig	72 686	aluminiumskrot	69	mangan		1
bly- och silversinter	75	blyskrot	1 600	natriumbikromat		36
blyslig	9 690	kopparskrot	16 614	natriumfluorid		3
guldmalm	11 202	Summa	18 283	natriumklorat		46
guldmalmslig	675	<i>metaller, kemikalier m. m.</i>		natronsalpeter		770
kisbränder	93 888	aluminiumoxid	4 976	salpetersyra		37
kopparmalmslig	60 295	aluminiumfluorid	53	saltsyra		29
kryolit	225	blisterkoppar	1 747	soda, kalcinerad		260
purple-ore	195	kisel	30	svavelsyra		111
svavelkis	582	koksalt	11 819	zinkoxid		35
Summa	249 513			Summa		19 955

För metallframställningsverk, som för vidare bearbetning framställa mellanprodukter, upptagna som råmaterial i tabell å sid. 31 och ovanstående tablå, redovisas endast förbrukningen av de verken tillförda råmaterialen.

2. Förbrukning av vissa råvaror m. m. vid gruvor och stenindustriella anläggningar.

Förbrukningen av de viktigaste *slipmedlen* vid *de stenindustriella anläggningarna* framgår av nedanstående tablå med kvantiteterna angivna i kg:

bly	4 785	pimsten	1 642	tennaska	1 379
karborundum	65 362	smärgel	6 294	terpentin	4 713
magnesit	1 616	stålsand	1 103 043		

Förbrukningen av *flotationsreagenser* vid malmgruvorna samt *koksalt, sprängämnen och tändhattar* vid gruvor och stenindustriella anläggningar har angivits med följande kvantiteter i kg:

cyanid	12 439	kresylsyra	330	salpetersyra	79 960
eldningsolja	1 640	kromater	20 576	soda	5 880
kalk	3 391 304	mellanolja	7 209	svavelsyra	1 567 303
kiselflussyra	11 994	olein	13 087	vattenglas	33 822
koppar- o. zinksulfat	310 383	pine-oil o. tallolja ..	116 656	xantat	614 024

	Järngruvor	Andra malm- gruvor	Kolgruvor	Fältspats- och kvartsbrott	Skifferolje- verk	Andra sten- industriella anlägg- ningar	Summa
koksalt	687 489	28 180	—	—	210 265	3 885	929 769
sprängämnen	2 565 462	514 136	64 546	24 125	137 950	693 442	3 999 661
tändhattar (st.)	3 431 287	1 161 010	297 906	55 594	25 000	2 623 139	7 593 936

Bränsle, smörjmedel och elektrisk energi.

En allmän översikt över bergverkens förbrukning av *bränsle* lämnas i tabellerna å sid. 34 och 35. Tabellen å sid. 35 över träkolsförbrukningen är närmast en specialtabell, avsedd att belysa inköpspriset på träkol av skogs- och stubbved samt av sågverksribb vid samtliga verk med framställning av järn- och stålvaror med undantag av ferrolegeringsverk. Den i tabellen redovisade totalkvantiteten är den sammanlagda förbrukningen av träkol vid dessa verk vid framställningen av tackjärn, väll- och götmetall, smidda, varmvalsade och varmdragna produkter samt manufakturvaror och verkstadsprodukter. Där- emot är ej förbrukningen av träkol vid framställning av sinter och ferro- legeringar inräknad i tabellen över järnverkens träkolsförbrukning, men kvanti- teterna ifråga ingå i tabellen på sid. 34 samt den övre tabellen på sid. 35.

Medelinköpspriset för förbrukade träkol utgjorde, som synes, kr. 3.53 per hl år 1948 mot kr. 2.96 år 1947.

Siffrorna i tabellen å sid. 34 angående bränslekonsumtionen vid brikett- och sinterframställningen samt i den övre tabellen å sid. 35 över bränslekonsum- tionen inom vissa särskilda grenar av järnindustrien äro också närmast base- rade på avgivna specialuppgifter. I den sistnämnda tabellens siffror ingår dock ej förbrukningen av bränsle för industriernas egna transportmedel samt för uppvärmning av fabriks- och kontorslokaler m. m., vilka kvantiteter där- emot äro inräknade i uppgifterna om järnverkens bränsleåtgång i tabellen å sid. 34.

I likhet med föregående år ha vissa beräkningar gjorts i syfte att erhålla ett enhetligt mått på bergverkens totala konsumtion av bränslemedel. Resultatet av dessa beräkningar framgår av nedersta raden i omstående tabell. Redo- görelseårets totala bränsleförbrukning skulle i enlighet härmed motsvara om- kring 1 522 000 ton stenkol, vilket innebär en ökning med 6 %. Givetvis kan vid detta slags beräkningar hänsyn ej tagas till det ganska växlande värmevärdet hos olika kvaliteter av ett och samma bränsleslag. Den erhållna totalsiffran kan regelbundet anses något för hög, enär de redovisade stenkolen vid här gjord beräkning genomgående anses betyda prima engelska kol, medan i verkligheten inom flera produktionsgrenar stenkol med betydligt lägre värme- värde förbrukas, såsom vid stenkolsbrytningen och järnsvampframställningen, där nästan uteslutande svenska kol användas.

Bränsleförbrukningen vid bergverken år 1948.

Bränsleslag	Kvantitetgrund	Förbrukningen av bränsle vid							Summa
		järngruvor		andra malmgruvor	järnverk ¹⁾	metallframställn- verk	kolgruvor	stenindustriella anläggningar	
		totalt	därav för brikettering och sintring						
Stenkol (inkl. stybb) o. kolbriketter	ton	11 450	144	1 425	264 903	31 954	4 542	36 777	351 051
Koks (inkl. stybb) och koksstybbriketter ..	»	63 745	62 516	46	400 447	2 269	—	14 031	480 538
Torvbränsle (inkl. torvbriketter)	»	—	—	—	10 220	—	—	1 915	12 135
Träkol (inkl. stybb) ..	hl	973 060	958 552	1 328	13 633 674	4 018	—	473	14 612 553
Träbränsle:									
ved i större stycken	m ³	31 439	—	40 762	261 114	6 063	16 320	178 298	533 996
andra slag	»	15 935	5 040	1 448	453 198	3 413	—	54 369	528 363
Flytande bränsle:									
bensin, bentyl, motorsprit	ton	253	—	414	457	72	31	2 024	3 251
motor- och pannbrännolja	»	6 042	5 338	298	97 503	5 047	177	17 887	126 954
fotogen	»	14	—	3	115	10	1	88	231
tjälroljor (brännoljor)	»	—	—	—	694	—	—	—	694
Masugns- och koksugns gas	1000 m ³	16 748	16 748	—	776 549	—	—	—	793 297
Alunskiffer	ton	—	—	—	—	—	—	383 299	383 299
Summa bränsle med reduktion till stenkol ²⁾	ton	111 192	90 542	9 670	1 155 492	43 443	7 633	194 540	1 521 970

Bränsleförbrukningen ökade inom de viktigaste bergverksgrupperna, nämligen järngruvor, järnverk och stenindustriella anläggningar. Av dessa visade järngruvor, järnverk och stenindustriella anläggningar ökning med resp. 28·4, 5·6 och 1·3 %. Järnverkens andel av den totala bränsleförbrukningen minskade något och utgjorde 75·9 % mot 76·2 % år 1947. Vid stenindustriella anläggningar utgjorde bränsleförbrukningen 12·8 % av den totala bränsleåtgången mot 13·4 % år 1947. Med hänsyn till bränslesammansättningen ha anmärkningsvärda förändringar inträtt under redogörelseåret i jämförelse med föregående år. Förbrukningen av stenkol och koks har sålunda undergått avsevärd ökning. I motsats härtill har åtgången av torv jämte träbränslen minskat med 40—50 %. En viss nedgång har också inträtt för brännolja. Med avseende på träkolsförbrukningen är denna i stort sett densamma som under föregående år.

¹⁾ Här ingår även förbrukningen av bränsle för uppvärmning (av lokaler), drivkraft o. d. Dessa uppgifter äro däremot, i motsats till vad som var fallet under tidigare år, ej inräknade i tabellen å motsä-
ende sida över bränsleförbrukningen vid järnverken.

²⁾ Förbrukningen av masugns- och koksugns gas är ej inräknad i den totala, till stenkol reducerade bränsleförbrukningen. Redovisningen av detta bränsle synes vara ofullständig särskilt beträffande förbrukningens storlek inom tackjärnstillverkningen. De använda reduktionstalen äro för: koks och koksstybb 1·05; träkol, träkolsstybb och bikol 0·017; torvbränsle 0·5; ved i större stycken 0·17; annat träbränsle 0·09; flytande bränsle: bensin och lättbentyl 1·6, motor- och pannbrännolja samt fotogen 1·5, tjälrolja 1·3; alunskiffer 0·2.

Bränsleförbrukningen vid järnverken¹⁾ vid tillverkningen av nedanstående varuslag år 1948.

Förbrukade bränsleslag	Kvantitetsgrunden	Förbrukningen av bränsle vid tillverkning av						Summa
		tackjärn	ferro- lege- ringar	järn- svamp	väll- metall	göt- metall	smitt o. pressat samt varm- valsat järn o. stål m.m.	
Stenkol (inkl. stybb) och kolbriketter ..	ton	340	17	2 334	—	94 425	142 281	239 397
Koks	»	303 248	25 729	54	—	6 176	26 670	361 877
Koksstybb och koksstybbriketter	»	27 549	—	9 340	—	893	274	38 056
Torvbränsle (inkl. torvbriketter)	»	—	—	—	—	7 620	2 207	9 827
Träkol: industrikol ..	hl	13 014 562	138 990	120 465	175 117	103 525	31 417	13 584 176
stybb	»	43 305	—	—	—	1 545	4 603	49 453
Träbränsle:								
ved i större stycken	m ³	2 719	—	—	672	148 102	92 012	243 505
andra slag	»	330	814	—	—	312 512	92 987	406 643
Flytande bränsle:								
bensin, bentyl, motorsprit	ton	1	22	2	—	20	153	198
motor- och pannbrännolja	»	94	647	225	—	26 209	68 586	95 761
fotogen	»	14	—	—	—	9	64	87
tjäroljor (brännolja) ..	»	3	—	—	—	691	—	694
Masugns- och koksugns gas ²⁾	1000 m ³	391 236	—	—	—	34 031	133 237	558 504
Summa bränsle med reduktion till stenkol ³⁾	ton	570 320	30 474	14 587	3 091	201 006	299 519	1 118 997

Träkolförbrukningen vid verk med framställning av järn och stål år 1948.

L ä n	Träkol av skogs- och stubbved	Träkol av sågverksribb	Summa	Värde	Medel- pris per hl
	H e k t o l i t e r			K r o n o r	
Stockholms län	91 670	68 330	160 000	558 200	3·49
Uppsala län	126 955	—	126 955	395 314	3·11
Södermanlands län	109 315	—	109 315	341 428	3·12
Östergötlands län	75 000	258 920	333 920	1 111 860	3·33
Kronobergs län	—	120	120	288	2·40
Blekinge län	23 141	—	23 141	64 795	2·80
Malmöhus län	1 021	—	1 021	2 680	2·62
Göteborgs och Bohus län	607	—	607	2 428	4·00
Älvsborgs län	1 635	—	1 635	6 540	4·00
Värmlands län	1 115 615	—	1 115 615	4 443 080	3·98
Örebro län	3 249 000	1 167 125	4 416 125	15 452 391	3·50
Västmanlands län	2 641 673	45 360	2 687 033	9 279 523	3·45
Kopparbergs län	828 806	—	828 806	3 001 206	3·62
Gävleborgs län	3 782 259	—	3 782 259	13 287 059	3·51
Norrbottnens län	7 464	—	7 464	19 409	2·60
Hela riket	12 054 161	1 539 855	13 594 016	—	—
Värde i kr.	42 979 693	4 986 508	—	47 966 201	—
Medelpris per hl i kr.	3·57	3·24	—	—	3·53

¹⁾ Tabellens siffror äro ej fullt jämförbara med motsvarande under tidigare år. Se not 1 å föregående sida. — ²⁾ Ang. masugns gas se not 2 sid. 34. — ³⁾ Ang. reduktionstal se not 2 sid. 34.

Närmare uppgifter om åtgången av huvudsakliga bränsle- och reduktionsmedel vid vissa slag av tackjärnsframställning följa här nedan¹⁾.

Ugn och bränsleslag	Bränsleslag	Kvantitetsgrund	Total bränsleförbrukning	Medelförbrukning av bränsle per ton tillverkat tackjärn
<i>Vanlig masugn:</i>				
med träkol.....	träkol	hl	12 323 209	51.73 hl
» koks	koks	ton	276 345	0.76 ton
<i>Elektrisk masugn:</i>				
med träkol och el. energi	{träkol	hl	689 606	23.74 hl
	{el. energi	kWh	61 543 100	2 119 kWh
» koks o. koksstybb samt el. energi	{koks	ton	26 887	.
	{koksstybb	»	26 768	.
	{el. energi	kWh	309 190 255	2 514 kWh
<i>Annan elektrisk ugn än masugn.....</i>				
	{koksstybb	ton	446	.
	{el. energi	kWh	6 839 140	821 kWh

Siffran för medelförbrukningen av träkol vid framställning av vanligt bläster-tackjärn har ökat något, från 51.19 hl till 51.73 hl per ton år 1948; siffran för medelförbrukningen vid framställning av elektrotackjärn med träkol har sjunkit från 25.90 hl till 23.74 hl per ton. Medelförbrukningen av koks vid framställning av kokstäckjärn i vanlig masugn var något högre än 1947 och utgjorde 0.76 ton per ton tackjärn.

Den totala förbrukningen av *elektrisk energi* vid olika bergverk belyses av nedanstående tablå.

	År 1947		År 1948	
	1 000 kWh	%	1 000 kWh	%
Järngruvor	178 786	8.4	185 001	8.4
Andra malmgruvor	101 284	4.8	106 313	4.8
Järnverk	1 536 336	72.5	1 693 254	76.7
Andra metallframställningsverk o. d.	165 654	7.8	133 667	6.1
Kolgruvor	11 901	0.6	11 857	0.5
Kalk- och kritbruk	10 567	0.5	11 762	0.5
Skifferoljeverk.....	88 178	4.2	40 696	1.8
Fältspats- och kvartsbrott	2 031	0.1	1 729	0.1
Andra stenindustriella anläggningar.....	23 333	1.1	24 115	1.1
Summa	2 118 070	100.0	2 208 394	100.0

I tablåen nedan meddelas en sammanställning över bergverkens konsumtion (i 1 000 kWh) av elektrisk energi för viktigare elektrotermiska ändamål åren 1947 och 1948 med fördelning på vissa huvudrubriker.

	1947	1948
Tackjärnssmältning i elektrisk masugn	346 407	370 733
» » annan elektrisk ugn.....	5 592	6 839
Smältning av ferrolegeringar.....	218 876	294 847
Stålsmältning	276 972	318 155
Elektrolys eller smältning av metaller	117 775	96 937
Summa	965 622	1 087 511

Närmast till följd av den förbättrade tillgången på elektrisk energi steg total-siffran under 1948 med 12.6 %. Förbrukningen har ökat för smältning av ferro-legeringar med 34.7 %, för tackjärnssmältning med 7.3 % och för stålsmältning med 14.9 %. Konsumtionen av elektrisk energi för elektrolys eller smältning av metaller har däremot undergått en minskning med 17.7 %.

¹⁾ Utom i tablåen redovisad åtgång av huvudsakliga bränsle- och reduktionsmedel ha använts smärre kvantiteter andra bränsleslag, vilka finnas angivna i övre tabellen å sid. 35.

Vid samtliga bergverk redovisades följande förbrukning av *smörjmedel* (i kg):

transformatorolja	75 263	maskin- och cylinderoilja	808 328
skäroilja, även vattenlösliga	69 565	andra smörjolja	468 164
motor- och bilolja	213 293	fasta smörjmedel, fett	607 812

De ovanstående siffrorna innefatta även förbrukningen av smörjmedel för transportmedel, använda för industridriften, och avse kvantiteter, som under året förbrukats eller tillförts maskins smörjsystem. Under året har även redovisats förbrukning av 46 469 kg hårdningsolja.

Drivkraft.

En översikt över den under 1948 vid bergverken använda drivkraften meddelas i nedanstående tabell.

Av den för omedelbar maskindrift använda effekten, 863 737 hästkrafter, kommo 61·2 % på järnverken och 26·5 % på gruvor, anriknings- och sintringsverk. Av denna sistnämnda kraft, 228 815 hästkrafter, användes vid gruvbrytningen för uppföring och pumpning 84 224, för borrar 32 852 och för andra ändamål 17 008 hästkrafter, varjämte vid anrikning redovisats 68 139 samt vid brikettering och sintring 11 329 hästkrafter. Dessutom förbrukades vid gruvorna 15 263 hästkrafter för andra ändamål än de nyssnämnda.

Fördelningen av drivkraften på de särskilda länen framgår av tabellen å sid. 38, i vilken uppgifter meddelas angående hästkraftstyrkan hos såväl de för omedelbar drift som de för drivande av elektricitetsgeneratorer använda motorerna.

Detaljerad redovisning för de särskilda slagen av motorer lämnas i tab. 9. Motorernas styrka angives i under året uttagna effektiva hästkrafter.

Använda motorer och deras fördelning på olika slag av bergverk.

	Gruvor, anriknings-, sintnings- och briketteringsverk		Järnverk		Andra metallframställningsverk o. d.		Stenindustriella anläggningar		Summa hk
	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	
För omedelbar maskindrift:									
Vattenhjul	—	—	3	70	—	—	—	—	70
Vattenturbiner	—	—	27	7 940	—	—	2	65	8 005
Ångmaskiner	3	92	2	1 200	—	—	6	285	1 577
Olje- och gasmotorer	50	891	2	220	—	—	102	3 140	4 251
Elektriska motorer	9 621	227 832	37 842	519 468	3 188	32 341	5 634	70 193	849 834
Summa: 1948	9 674	228 815	37 876	528 898	3 188	32 341	5 744	73 683	863 737
1947	9 324	225 876	35 201	495 189	3 106	33 536	5 297	65 624	820 225
För elektrisk generatordrift:									
Vattenturbiner	20	7 491	60	55 817	—	—	2	75	63 388
Ångmaskiner	1	19	3	400	—	—	—	—	419
Ångturbiner	1	760	4	8 750	1	1 900	2	21 760	33 170
Olje- och gasmotorer	6	357	7	6 700	—	—	1	2	7 059
Summa: 1948	28	8 627	74	71 667	1	1 900	5	21 837	104 031
1947	33	8 845	75	70 132	1	1 900	7	22 135	103 012

Drivkraftens fördelning länsvis.

L ä n	Vatten- hjul	Vatten- tur- biner	Ång- maski- ner	Ång- tur- biner	Olje- och gas- mo- torer	Summa primär- motorer	Elek- triska motorer
Eff. hk							
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	80
Stockholms län	—	—	70	760	382	1 212	4 791
Uppsala län	—	1 190	—	—	—	1 190	21 743
Södermanlands län	—	1 500	—	2 850	4 500	8 850	16 666
Östergötlands län	—	415	—	—	1 253	1 668	19 081
Jönköpings län	—	—	—	—	75	75	1 914
Kronobergs län	—	—	—	—	8	8	2 067
Kalmar län	—	—	—	—	211	211	3 686
Gotlands län	—	75	170	—	441	686	3 651
Blekinge län	—	—	—	—	194	194	8 114
Kristianstads län	—	20	45	—	449	514	6 654
Malmöhus län	—	—	81	—	897	978	15 371
Hallands län	—	—	—	—	85	85	2 832
Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	595	595	5 660
Älvsborgs län	—	—	—	—	86	86	7 521
Skaraborgs län	—	—	—	—	350	350	3 452
Värmlands län	—	11 755	—	—	603	12 358	73 563
Örebro län	—	12 192	280	21 760	263	34 495	130 511
Västmanlands län	50	7 875	150	200	—	8 275	90 200
Kopparbergs län	—	31 861	—	—	246	32 107	187 120
Gävleborgs län	20	755	1 200	5 700	600	8 275	114 662
Västernorrlands län	—	—	—	—	35	35	926
Jämtlands län	—	—	—	—	37	37	1 862
Västerbottens län	—	—	—	1 900	—	1 900	60 881
Norrbottnens län	—	3 750	—	—	—	3 750	66 826
Hela riket: 1948	70	71 388	1 996	33 170	11 310	117 934	849 834
1947	70	69 478	2 081	33 170	8 639	113 438	809 799

Fyndigheters förvärvande och försvar.

Mutsedlar. Antalet under 1948 utfärdade mutsedlar uppgick, såsom framgår av sammanställningen sid. 39, till 422 mot 468 år 1947. Tabellen visar även fördelningen av under redogörelseåret utfärdade mutsedlar på dels nyupptäckta och förut inmutade fyndigheter, dels olika slag av malmanledning.

Tilldelade utmål. Enligt 2 § i 1938 års gruvlag skall för inmutad fyndighet, då fyndigheten är blottad och prov å malmen erhållits, ett visst utmål anvisas, innefattande det utrymme på marken, varinom gruvägaren sedermera har rätt att med andras uteslutande bedriva arbetet. Jämlikt denna bestämmelse ha under 1948 anvisats nedanstående 9 utmål (1947 16 utmål):

järnmalm	7	bly- och silvermalm	1
kopparmalm	1		
		Summa	9

Antal mutsedlar gällande malmer och andra inmutningsbara mineral.

	Antal mutsedlar					Antal mutsedlar			
	Å nyupptäckta fyndigheter	Å förut inmutade fyndigheter	Summa			Å nyupptäckta fyndigheter	Å förut inmutade fyndigheter	Summa	
			1948	1947				1948	1947
Grafitmalm	2	—	2	—	Bly-, silver- och zinkmalm	6	—	6	—
Guldmalm	—	—	—	13	Bly-, silver-, zink- och kopparmalm	—	—	—	2
Järnmalm	126	21	147	96	Bly- och zinkmalm	5	3	8	26
Kopparmalm	11	10	21	66	Guld- och silvermalm	—	—	—	9
Krommalm	2	31	33	2	Järnmalm och svavelkis	—	—	—	3
Magnetkis	—	1	1	6	Koppar-, apatit- och vanadinmalm	1	—	1	—
Magnesitmalm	—	9	9	16	Koppar-, grafit- och vanadinmalm	—	—	—	1
Molybdenmalm	—	—	—	1	Molybden- och volframalm	—	—	—	9
Nickelmalm	—	—	—	2	Svavelkis och apatitmalm	1	—	1	—
Svavelkis	39	49	88	73	Summa	266	156	422	468
Titanmalm	—	—	—	1					
Volframalm	1	15	16	10					
Zinkmalm	37	15	52	41					
Bly- och silvermalm ..	35	1	36	60					
Bly-, silver- o. järnmalm	—	—	—	28					
Bly-, silver-, grafit- och vanadiummalm	—	1	1	3					

Tabellen nedan visar, att rätten till erhållna utmål och koncessionerade områden 1948 bevarats i 4 950 utmål (4 937 1947) och 33 koncessioner (34 1947). Dessutom hava 45 sjömalmsutmål samt 2 varputmål för andra malmer, lagda 1885, försvarats under året.

Under år 1948 ha 4 utmål anmälts sönade.

Sättet för bibehållande av äganderätt till utmålen år 1948.

	Utmål för malmgruvor		Utmål och koncessioner för stenkol m. m.			Summa
	för-svarade genom erläggande av avgift	sönade under året	för-svarade genom arbete	under vilostånd	sönade under året	
Utmål för järngruvor	3 361	3	—	—	—	3 364
” ” andra malmgruvor	1 269	1	—	—	—	1 270
” ” stenkolsgruvor	—	—	316	—	—	316
Koncessioner för stenkolsgruvor	—	—	26	1	—	27
” ” olja och gas	—	—	1	—	—	1
” ” alunskiffer	—	—	5	—	—	5
Summa	4 630	4	348	1	—	4 983

Sättet för bibehållande av rätt till fyndighet. Rätt till de malmer eller mineral, som enligt 1938 års gruvlag äro inmutbara, kan efter utmålsläggningen bibehållas endast genom betalning av försvarsavgift. Enligt gruvstadgan kunde

gruvrätt försvaras även med arbete, eventuellt giltigt även för flera angränsande utmål eller för flera år framåt. Härjämte kunde under vissa förutsättningar vilostånd få åtnjutas, d. v. s. att försvaret under visst antal år fick nedläggas utan att gruvrätten förverkades. Då 1884 års gruvstadga med vissa modifieringar enligt 45 § av 1886 års lag angående stenkolsfyndigheter m. m. är giltig för försvaret av de stenkolsfyndigheter, till vilka rätten uppkommit före stenkolslagens ikraftträdande, försvaras fortfarande dessa äldre rättigheter med arbete.

Koncessioner enligt stenkolslagen kunna försvaras endast genom arbete. Detta gäller ej blott, då koncessionen avser stenkol, utan även beträffande fyndigheter av salt, olja, gas och alunskiffer, beträffande vilka bestämmelserna i detta avseende dock äro sinsemellan olika. Koncessionssystem är numera infört även för uranhaltigt mineral.

Arbetsgivare och personal.

Med hänsyn till de särskilda slagen av *arbetsgivare* fördelas bergverken i sex grupper, nämligen i sådana där arbetsgivaren utgöres av 1) enskild person, 2) aktiebolag, 3) annat bolag (kommanditbolag, handelsbolag, enkelt bolag inkl. oskiftat dödsbo), stiftelse eller dylikt, 4) ekonomisk förening, 5) kommun eller 6) staten. Fördelningen göres helt efter de formella ägandeförhållandena, så att exempelvis till de båda sista av ovan angivna ägaregrupper föras endast anläggningar, som drivas direkt (alltså icke i aktiebolagsform eller dylikt) av kommun eller staten. Nedanstående tabell utvisar för de olika bergverksgränarna anläggningarnas fördelning på skilda kategorier av arbetsgivare.

Bergverksanläggningarna och de vid dem sysselsatta arbetarna, fördelade efter arbetsgivare.

	Enskilda personer				Aktiebolag		Annat bolag, stiftelse el. dyl.		Ekonomisk förening		Kommun		Staten	
	Samtliga		Därav kvinnor											
	Arbets-ställen	Arbets-tare	Arbets-ställen	Arbets-tare	Arbets-ställen	Arbets-tare	Arbets-ställen	Arbets-tare	Arbets-ställen	Arbets-tare	Arbets-ställen	Arbets-tare	Arbets-ställen	Arbets-tare
Järngruvor	—	—	—	—	70	7 029	4	388	—	—	—	—	—	—
Andra malmgruvor . .	1	6	—	—	21	2 341	3	244	—	—	—	—	1	15
Järnverk	—	—	—	—	65	37 786	1	35	—	—	—	—	—	—
Andra metallframställningsverk o. d.	—	—	—	—	7	1 503	—	—	—	—	—	—	—	—
Kolgruvor	7	256	1	5	11	750	3	22	—	—	—	—	—	—
Kalk- och kritbruk . .	19	202	—	—	59	2 296	4	33	4	69	1	16	—	—
Skifferoljeverk	—	—	—	—	1	906	—	—	—	—	—	—	—	—
Fältspats- o. kvartsbrott	8	88	—	—	11	150	—	—	1	7	—	—	—	—
Andra stenindustriella anläggningar	66	703	2	8	204	4 768	44	513	17	259	5	49	1	11
Summa: 1948	101	1 255	3	13	449	57 529	59	1 235	22	335	6	65	2	26
1947	94	1 334	1	7	452	56 591	53	1 175	18	296	7	96	1	15

Den under redogörelseåret vid bergverksföretagen anställda *förvaltningspersonalen* redovisas i omstående tabell.

Bergverkens förvaltningspersonal.

	Företagsledare		Övrig chefspersonal		Teknisk driftspersonal		Arbetsbefäl		Kontorspersonal		Kontorsbud, -vaktmästare, telefonister o. d.		Socialvårdspersonal		Resande i firmans tjänst	Summa
	Män	Kv.	Män	Män	Kv.	Män	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	
Järngruvor	18	—	30	118	2	336	221	36	17	9	—	1	—	—	—	788
Andra malmgruvor	10	—	20	70	19	144	104	33	12	1	1	2	—	—	—	416
Järnverk	58	—	357	1 813	118	1 481	2 365	1 247	283	161	22	16	10	—	—	7 981
Andra metallframställningsverk o. d.	5	—	¹⁾ 28	112	28	84	89	78	16	18	5	4	—	—	—	467
Kolgruvor	1	—	1	9	1	28	17	9	—	—	—	—	—	—	—	66
Kalk- och kritbruk	29	—	7	19	—	91	45	37	2	4	—	—	—	—	5	239
Skifferoljeverk	2	—	4	73	5	46	57	25	5	3	1	4	—	—	—	225
Fältspats- o. kvartsbrott	4	—	2	1	—	16	4	2	—	—	—	—	—	—	—	29
Andra stenindustriella anläggningar	86	1	20	44	—	232	122	60	7	—	—	—	—	—	57	629
Summa: 1948	213	1	¹⁾ 469	2 259	173	2 458	3 024	1 527	342	196	29	27	72	—	—	10 790
1947	218	1	¹⁾ 411	2 271	181	2 378	2 765	1 444	265	158	21	12	74	—	—	10 199

Vid järnverken har redovisats 1 manlig *ägare*, vid kolgruvorna 33, vid fältspats- och kvartsbrotten 3 samt vid andra stenindustriella anläggningar och kalkbruk 143 manliga och 1 kvinnlig ägare (enskilda personer eller delägare i andra bolag än aktiebolag), vilka haft sin huvudsakliga sysselsättning förlagd till av dem redovisade bergverk antingen i egenskap av företagsledare eller såsom deltagare i det egentliga fabriktionsarbetet utan att dock ha inräknats bland förvaltningspersonalen eller arbetarpersonalen.

Av nedanstående tabell framgår, att hela antalet vid bergverken under 1948 sysselsatt *arbetarpersonal* uppgick till 60 445, varav 59 168 män och

Antal bergverksarbetare med fördelning efter kön och ålder samt antal arbetstimmar inom skilda slag av bergverk.

	Män		Kvinnor		Summa arbetare			Utgjorda arbetstimmar
	över 18 år	under 18 år	över 18 år	under 18 år	Män	Kvinnor	Tillsammans	
Järnmalsbrytning	6 368	174	109	2	6 542	111	6 653	13 585 333
därav hjälparbetare o. d.	2 317	132	59	1	2 449	60	2 509	5 359 647
Järnmalsanrikning	396	12	1	—	408	1	409	863 968
Brikettering och sintring	354	1	—	—	355	—	355	813 866
Annan malm brytning	2 184	72	32	4	2 256	36	2 292	4 683 775
därav hjälparbetare o. d.	1 054	65	32	4	1 119	36	1 155	2 492 314
Anrikning av annan malm	310	3	1	—	313	1	314	674 538
Järnverk	35 368	1 424	981	48	36 792	1 029	37 821	84 013 387
därav hjälparbetare o. d.	7 506	325	499	7	7 831	506	8 337	18 263 295
Andra metallframställningsverk o. d.	1 430	51	22	—	1 481	22	1 503	3 382 241
därav hjälparbetare o. d.	611	28	22	—	639	22	661	1 552 888
Kolgruvor	1 018	4	6	—	1 022	6	1 028	1 815 511
därav hjälparbetare o. d.	227	3	6	—	230	6	236	475 277
Kalk- och kritbruk	2 563	20	32	1	2 583	33	2 616	5 664 822
därav hjälparbetare o. d.	515	8	3	—	523	3	526	1 162 868
Skifferoljeverk	887	10	9	—	897	9	906	2 074 474
därav hjälparbetare o. d.	310	6	9	—	316	9	325	742 829
Fältspats- och kvartsbrott	239	4	2	—	243	2	245	491 188
därav hjälparbetare o. d.	39	1	—	—	40	—	40	84 193
Andra stenindustriella anläggningar	6 217	59	24	3	6 276	27	6 303	12 684 642
därav hjälparbetare o. d.	664	24	19	3	688	22	710	1 438 170
Samtliga bergverk: 1948	57 334	1 834	1 219	58	59 168	1 277	60 445	130 747 745
1947	56 385	1 859	1 194	69	58 244	1 263	59 507	127 598 710

¹⁾ Därav 1 kvinna.

1 277 kvinnor. Av de manliga arbetarna voro 1 834, av de kvinnliga 58 under 18 år. Medeltalet arbetstimmar per arbetare ökade från 2 144 timmar år 1947 till 2 163 år 1948. Bland mera anmärkningsvärda förändringar i arbetarantalet för de olika bergverksgrupperna må framför allt nämnas ökningen i totalantalet arbetare inom järnverken och gruvorna. Inom den förnämnda gruppen ökade sålunda arbetarpersonalen från 37 196 till 37 821 och inom den sistnämnda från 6 991 till 7 417. Samtidigt steg även antalet arbetstimmar per arbetare under året från 2 193 till 2 221 timmar inom järnverken. Inom järngruvorna däremot sjönk det genomsnittliga antalet arbetstimmar från 2 084 till 2 058 timmar, vilket dock till viss del sammanhängde med införandet av 40-timmarsvecka vid gruvarbete under jord. Det genomsnittliga antalet arbetstimmar vid underjordsbrytning nedgick nämligen från 1 998 timmar 1947 till 1 931 1948. En obetydlig nedgång i motsvarande siffra var emellertid även märkbar för dagbrottsbrytning, nämligen från 2 129 till 2 121 timmar. För annan vid järnmalsbrytning sysselsatt personal (såsom mottagare, skräddare, sovringspersonal samt övriga arbetare) förelåg däremot en påtaglig ökning i antalet arbetstimmar, från 1 910 till 2 118 timmar. Inom övriga bergverksgrupper med undantag av kolgruvor samt stenbrott och stenhuggerier förelåg däremot en tendens till stegring i medeltalet arbetstimmar. Denna ökning torde bero bl. a. på den minskning i arbetskraftens s. k. överrörlighet och frånvarofrekvens, som inträtt under 1948.

Beträffande uppgifterna om personal (samt drivkraft och bränsle) vid järnverken torde observeras, att dessa ej överensstämja med de uppgifter, som i industriberättelsen lämnas under rubriken järn- och stålverk samt ferrolegeringsverk. Anledningen är, att under rubriken järnverk i föreliggande berättelse även ingå en del verk, vilka vid sidan av järnframställning huvudsakligen driva järnmanufaktur- eller verkstadsrörelse och fördenskull i industriberättelsen förts under sistnämnda grupper.

Såsom hjälparbetare ha redovisats maskinister och eldare, lager- och transportarbetare, arbetare för reguljära underhålls- och reparationsarbeten, vaktpersonal, fast anställda städerskor m. fl. Till denna grupp arbetare har sedan 1941, efter ändring av uppgiftsformulären, vid stenkolsgruvorna förts all personal, som ej deltagit vid själva brytningen och som tidigare huvudsakligen ingått under rubriken »gruvarbete i dagen», samt vid andra malmgruvor än järngruvor viss tidigare ej redovisad personal, sysselsatt med för gruvbrytningen förberedande arbeten.

Utöver i tabellen å föregående sida redovisade arbetare vid stenindustriella anläggningar voro en del arbetare sysselsatta vid sådana fältspats- och kvartsbrott, stenbrott och stenhuggerier samt kalk- och kritbruk, vilka ej medräknas som anläggningar men vilkas produktion dock medtagits i tab. 7. Antalet av dessa arbetare — i egna företag sysselsatta arbetsgivare inräknade — var för redogörelseåret 791 män över och 8 män under 18 år, av vilka 34 män över 18 år voro sysselsatta vid fältspats- och kvartsbrotten. Av de redovisade arbetarna ha 10 män över 18 år betecknats såsom hjälparbetare.

Förutom här angivna egentliga bergverksarbetare sysselsattes under redogörelseåret en del arbetare med framställning av bergverksprodukter vid företag, vilkas verksamhet till vida övervägande delen faller inom andra produktionsgrenar och vilka därför endast redovisas i den allmänna industriberättelsen, ehuru tillverkningarna av bergverksprodukter vid ifrågavarande företag ingå i denna berättelse. För framställning av tackjärn (i annan elektrisk ugn än masugn) samt elektrostål redovisades vid dessa företag 286 manliga arbetare över och 7 under 18 år. Av dessa arbetare ha 13 män över 18 år betecknats såsom hjälparbetare. För framställning av den i not 2 till tab. 7 redovisade kalken har uppgivits en arbetarpersonal av 195 män över 18 år

vid sockerbruken, 152 män över 18 år vid sulfatmassefabrikerna samt 38 män över 18 år vid karbidfabrikerna och kopparverken. Av dessa arbetare ha som hjälparbetare redovisats 10 män över 18 år vid sulfatmassefabrikerna samt 1 man över 18 år vid karbidfabrikerna och kopparverken.

En mera detaljerad redovisning av den vid gruvbrytningen sysselsatta arbetarpersonalen lämnas i tabellen här nedan.

Med det egentliga brytningsarbetet, varvid uteslutande manlig arbetskraft användes, sysselsattes sålunda under redogörelseåret 5 052 män, av vilka 4 433 eller 87·7 % hade sin verksamhet förlagd under jord. Förhållandevis mest förekommer underjordsarbete, som synes, vid stenkolsbrytningen och vid brytning av annan malm än järnmalm samt minst vid järnmalmsbrytningen. Vid stenbrotten, såväl fältspats- och kvartsbrott som granit-, kalkstens- o. d. stenbrott, förekommer icke underjordsbrytning i någon nämnvärd omfattning.

Arbetarpersonal vid malm- och stenkolsbrytning.

	Underjordsbrytning		Dagbrytning		Allt annat arbete i dagen				Summa
	M ä n				M ä n		K v i n n o r		
	ö ver 18 år	u nder 18 år	ö ver 18 år	u nder 18 år	ö ver 18 år	u nder 18 år	ö ver 18 år	u nder 18 år	
Järnmalmsbrytning.....	2 704	10	557	—	3 107	164	109	2	6 653
Annan malm-brytning.....	934	—	55	—	1 195	72	32	4	2 292
Stenkolsbrytning.....	784	1	7	—	227	3	6	—	1 028
Summa: 1948	4 422	11	619	—	4 529	239	147	6	9 973
1947	4 316	9	455	—	4 485	176	147	14	9 602

Såsom framgår av omstående tabell över bergverkens arbetare inom olika län stod liksom under föregående år Örebro län främst, närmast följt av Kopparbergs, Gävleborgs och Västmanlands län (med resp. 16·4, 15·6, 12·7 och 10·6 % av hela arbetarantalet).

Av de mera betydande länen inom grupperna järnmalms- och andra malmgruvor har framför allt Norrbottens län en förhållandevis stor stegring i arbetarantalet. Inom Kopparbergs län var däremot ökningen relativt obetydlig. En viss knapphet på arbetskraft vid underjordsbrytning har också varit påtaglig vid vissa gruvor inom detta län. Beträffande järnverkens arbetarpersonal har uppgången i totalsiffrorna från 37 196 till 37 821 arbetare till största delen varit att hänföra till ökning inom Gävleborgs, Värmlands och Västmanlands län. Vad så till sist angår arbetarpersonalen vid stenindustriella anläggningar ha de olika länen i stort sett samma arbetarantal som föregående år. Undantag gäller dock för Örebro län, där arbetarpersonalen minskats från 1 716 år 1947 till 1 605 år 1948, vilket till största delen sammanhängande med minskning vid produktionen av skifferolja.

Bergverkens arbetare inom olika län.

L ä n	Järn- gruvor	Andra malm- gruvor	Järn- verk	Andra metall- fram- ställ- nings- verk o. d.	Kol- gruvor	Sten- industri- ella an- lägg- ningar	Samtliga bergverk	
							År 1948	År 1947
Stockholms stad	—	—	—	—	—	16	16	17
Stockholms län	150	—	50	—	—	167	367	344
Uppsala län	161	—	1 035	—	—	8	1 204	1 199
Södermanlands län	146	11	839	—	—	634	1 630	1 498
Östergötlands län	—	84	2 098	—	—	372	2 554	2 498
Jönköpings län	—	—	—	—	—	133	133	162
Kronobergs län	—	—	40	—	—	155	195	199
Kalmar län	17	—	—	54	—	606	677	664
Gotlands län	—	—	—	—	—	624	624	553
Blekinge län	—	—	787	—	—	302	1 089	1 108
Kristianstads län	—	—	—	—	294	413	707	746
Malmöhus län	41	—	98	41	734	724	1 638	1 743
Hallands län	—	—	164	—	—	164	328	339
Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	2 113	2 113	2 067
Älvsborgs län	—	—	1 160	—	—	141	1 301	1 329
Skaraborgs län	—	—	114	—	—	815	929	893
Värmlands län	216	70	4 790	—	—	27	5 103	4 895
Örebro län	991	300	7 007	—	—	1 605	9 903	10 091
Västmanlands län	738	8	5 335	37	—	261	6 379	6 290
Kopparbergs län	2 083	598	6 357	70	—	301	9 409	9 399
Gävleborgs län	191	—	7 468	—	—	13	7 672	7 394
Västernorrlands län	—	—	23	79	—	29	131	183
Jämtlands län	—	—	—	—	—	279	279	277
Västerbottens län	—	1 413	—	1 222	—	135	2 770	2 711
Norrbottnens län	2 683	122	456	—	—	33	3 294	2 908
Hela riket: 1948	7 417	2 606	37 821	1 503	1 028	10 070	60 445	—
1947	6 991	2 617	37 196	1 541	1 151	10 011	—	59 507

I redogörelsen här ovan äro ej medtagna arbetare, sysselsatta med upp-
tagning och rengöring av sjömalmer i de småländska länen, under redogörelse-
året utgörande 2 män över 18 år, för vilka redovisats tillsammans 84 ut-
gjorda arbetstimmar.

Résumé.

Le tableau suivant présente des données sommaires concernant la production des industries extractives et métallurgiques de la Suède en 1948.

Aperçu des industries extractives et métallurgiques.

	Nombre d'établissements	Personnel		Force motrice: chevaux		Valeur de vente des produits Mille couronnes
		admini- stratif	ouvrier	directement employée pour les machines et les appareils	employée pour alimenter des générateurs électriques	
Mines de fer	74	788	7 417	166 550	4 101	270 063
Autres mines de minerais métallifères	26	416	2 606	53 405	4 150	72 092
Usines à fer	66	7 931	37 821	528 898	71 667	1 059 407
Autres usines pour la production de métaux, etc.	7	467	1 503	32 341	1 900	76 534
Mines de houille	21	66	1 028	8 860	376	9 709
Établissements pour l'industrie de la pierre	445	1 122	10 070	73 683	21 837	110 213
Totaux: 1948	639	10 790	60 445	863 737	104 031	1 598 018
1947	625	10 199	59 507	820 225	103 012	1 359 728

Il ressort du tableau ci-dessus que l'ensemble des industries extractives et métallurgiques présente pendant l'année 1948 un résultat très favorable. Ainsi la valeur des produits destinés à la vente qui pendant les années 1946 et 1947 a augmenté de 9·7 % et de 10·9 respectivement, a accru de 17·5 %. Cette augmentation se rapporte à toutes les branches principales des industries en question sauf aux mines de houille. L'augmentation a été la plus grande, savoir 49·3 %, pour les mines de fer. Pour les usines à fer le pourcentage de l'augmentation de la valeur était 12·6 %.

Le nombre total des ouvriers a augmenté de 1·6 % mais reste cependant toujours au-dessous des chiffres pour les années 1944 et 1945. Aussi le total des heures de travail pour l'ensemble des industries a augmenté mais de 2·5 %. Le nombre des ouvriers a accru pour les mines de fer, pour les usines à fer et pour les établissements pour l'industrie de la pierre.

L'extraction du minerai de fer a augmenté de 49·4 %, comparée à celle de 1947. Elle se répartit de manière suivante:

	1947		1948	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Minerai directement utilisable ..	7 893 753	125 289	12 272 982	208 634
Schlich	1 000 791	21 937	1 014 136	22 813
Totaux	8 894 544	147 226	13 287 118	231 447

Surtout le schlich mais aussi, en partie, le minerai directement utilisable ont livré le produit suivant:

	1947		1948	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Sinters	1 040 221	34 451	1 135 170	39 774

L'exportation du minerai de fer a augmenté à 11 358 073 t en 1948, de 8 382 168 t en 1947.

La production du *fer de fonte*, 766 466 t en 1948, présente une augmentation de 9·8 % par rapport à celle de 1947.

La quantité totale des *ferro-alliages* a augmenté à 37 120 t en 1948, de 26 719 t en 1947.

La production de *l'éponge de fer* était de 26 430 t en 1948; le total correspondant de l'année précédente était de 31 311 t.

La production du *fer et du métal fondu, soumis à l'affinage au bas foyer*, fait voir les chiffres suivants:

	1947		1948	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Gueuses et milbars	5 560	3 063	5 722	3 609
Métal fondu	1 190 702	357 719	1 256 917	417 386
dont Bessemer	148 001	24 881	147 677	27 062
» Martin	662 593	183 477	677 359	207 752
» acier de fusion électrique..	380 108	149 361	431 881	182 572

Les chiffres concernant les produits principaux de *fer et d'acier en barres et d'autres ouvrages en fer et acier* ont été:

	1947		1948	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Fer forgé, ainsi que fer laminé à chaud, en fer Lancashire ou Vallon ¹⁾	4 165	2 727	4 329	2 809
Fer et acier forgés, en acier fondu ¹⁾	28 003	42 845	28 787	43 830
Fer et acier laminés à chaud, en acier fondu:				
Billettes (ébauches de tubes, pleines incl.) et platines, produits destinés à la vente....	72 876	30 400	85 103	37 472
Fer et acier en barres (battu, gros et médium), fer feuillard, etc.	301 941	170 404	324 708	194 101
Fer d'angle, à T, etc., et autre fer façonné (gros et médium)	55 557	23 501	59 183	26 264
Autre fer gros (rails, éclisses, plaques d'assise, essieux, etc.)	29 966	10 374	35 293	12 128
Fil de fer laminé à chaud	109 921	53 160	105 664	55 941
Tôles fortes et médium	81 432	41 937	88 378	49 786
Tôles minces	109 785	79 865	114 146	82 021
Tuyaux laminés et étirés à chaud (ébauches de tubes, creuses incl.)	82 082	78 287	85 907	86 483
Déchets de fer	340 051	48 120	360 983	54 606

¹⁾ Pour les ébauches, il ne s'agit que des produits destinés à la vente.

Les *minerais autres que ceux de fer* présentent les chiffres suivants:

	1947		1948	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Minerai d'or	84 671	1 506	71 326	1 127
» d'argent et de plomb ..	26 708	16 597	30 109	26 658
» de cuivre et de plomb..	—	—	514	170
» » manganèse	10 697	409	8 417	353
» » cuivre	49 196	17 284	57 782	19 024
» » zinc	60 568	7 822	59 182	10 931
» » wolfram	514	2 080	535	2 422
» » molybdène	—	—	3	7
Pyrite de fer	310 571	8 518	392 033	10 979
Andalusite	270	56	673	131

La production des principaux ¹⁾ *métaux autres que le fer* a été:

	1947		1948	
	kg	Mille couronnes	kg	Mille couronnes
Or	1 765	7 052	2 009	8 508
Argent	21 211	1 830	20 692	1 711
	t		t	
Cuivre	18 579	29 730	24 104	34 816
Aluminium	3 117	5 196	3 321	5 099
Plomb, raffiné	9 849	9 687	7 592	11 040

L'exploitation des gisements de *houille* présente le résultat suivant:

	1947		1948	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Houille	415 785	9 561	374 446	8 232
Argile réfractaire	129 491	1 107	135 324	1 277
Argile de klinker	34 597	152	43 924	198

Les *pierres dégrossies, concassées, taillées et polies* et les *autres ouvrages en pierre* présentent les chiffres suivants:

	1947		1948	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Granit et gneiss, blocs bruts et macadam	1 106 554	5 858	1 259 241	7 347
pavés	140 413	4 855	152 885	5 664
dalles et bordures de trottoirs	49 794	2 128	52 896	2 572
pierres de construction, ni polies ni sculptées	17 315	2 733	13 871	2 840
autres ouvrages	11 972	6 792	14 104	7 786
Granit dit noir ou vert, blocs bruts et macadam	239 497	2 798	342 889	2 904
pierres ouvrees	8 706	6 702	8 971	7 657
Pierre ollaire, blocs bruts et ouvrages, toutes espèces	10 036	1 415	10 983	1 455
Schiste, pierre brute et ouvrages en ces matières, toutes espèces	8 696	461	8 046	543
Grès, quartzite et silex pyromaque, pierre brute et cassée, pierres ouvrees	206 037	1 620	222 495	1 943

¹⁾ Les chiffres ne comprennent que la production des industries extractives et métallurgiques.

	1947		1948	
	t	Mille couronnes	t	Mille couronnes
Pierre à chaux et dolomite, pierre brute, cassée et moulue	2 611 605	12 978	2 834 830	14 839
marne calcaire pour ciment etc	451 080	613	431 440	574
pierres de construc- tion et autres ouvrages	23 633	5 228	27 260	6 142
Marbre, en blocs, et pierres ouvrées, en marbre	40 962	10 767	42 046	10 817
Feldspath, non moulu	21 951	624	21 609	653
moulu	16 002	757	17 078	910
Quartz, non moulu	34 582	304	36 435	348
moulu	21 928	527	24 078	535
Mica, en blocs	113	6	14	1
pierre cassée et moulue	42	13	50	10
Spath fluor	2 780	373	4 303	291
Baryte, non moulue	806	56	1 322	99
moulue	513	67	592	77
Caolin, moulu ou lavé	9 420	562	4 030	323
Talc	674	34	720	36
	hl		hl	
Chaux calcinée, non éteinte	5 515 992	21 994	5 821 323	23 536
éteinte	1 247 004	4 605	1 386 094	5 483
	t		t	
Craie et farine fossile	17 866	1 702	17 543	1 698
Autres ouvrages	—	406	—	417

TABELLAVDELNING

Tab. 1. Uppfordringen ur

	1	2	3	4	5
	Gruvfältets och gruvans namn	Antal med malm- fångst arbetade utmål ¹⁾	Antal dagar, varunder gruvan arbetats	Totala kvantiteten utfraktat berg och malm	
				under jord	i dagbrott
				T o n	
1	Stockholms län	5	—	68 445	—
	<i>Häverö kommun:</i>				
	Herrängsfältet:				
2	Eknäsgruvan	5	285	23 291	}
3	Vikinggruvan			11 448	
4	Evagruvan			3 068	
5	Rya- och Spatgruvorna			30 638	
6	Uppsala län	3	—	137 884	—
	<i>Alunda kommun:</i>				
7	Ramhällsfältet	2	253	36 691	—
	<i>Films kommun:</i>				
8	Dannemora gruvors odalutmål	1	286	101 193	—
9	Södermanlands län	8	—	105 677	—
	<i>Sköldinge kommun:</i>				
10	Kantorps gruvfält	4	282	100 135	—
	<i>Floda kommun:</i>				
11	Stavsfältet	4	282	5 542	—
12	Jönköpings län ⁴⁾	—	—	—	—
13	Värmlands län	10	—	157 634	—
	<i>Färnebo kommun:</i>				
14	Persbergs odalfält	1	300	84 734	—
15	Långbansfältet	5	280	11 680	—
	<i>Nordmarks kommun:</i>				
16	Tabergs gruvor	2	251	3 495	—
17	Finnmosse gruvor	1	252	48 502	—
18	Nordmarks gruvor	1	252	9 223	—

¹⁾ Siffror inom parentes ange utmål med malmfångst enbart ur äldre varp. — ²⁾ Inklusivt plock-, vaskgruvfält ha under 1948 brutits 45 140 ton malm till ett värde av 142 548 kr. Denna kvantitet har dock bearbetats

järngruvorna år 1948.

6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Erhållen direkt användbar malm ²⁾			Den direkt användbara malmens genomsnittshalt av				Erhållen anrikningsmalm		
totalt		därav ur äldre varp	järn	fosfor	svavel	mangan	totalt	därav ur äldre varp	
Ton	Kronor	Ton	P r o c e n t				T o n		
—	—	—	—	—	—	—	36 187	—	1
—	—	—	—	—	—	—	³⁾ 36 187	—	2
									3
									4
									5
77 303	1 739 000	4 231	—	—	—	—	27 068	—	6
—	—	—	—	—	—	—	³⁾ 27 068	—	7
³⁾ { 71 183 4 231 845 1 044 }	1 739 000	4 231	{ 49·7 42 28·9 32·4 }	{ 0·004 0·004 0·004 0 004 }	{ 0·049 0·15 0·11 0·11 }	{ 3·9 2·5 5·7 15·8 }	—	—	8
16	400	16	—	—	—	—	101 980	—	9
16	400	16	57	0·02	0·01	—	96 438	—	10
—	—	—	—	—	—	—	5 542	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	12
6 544	143 489	—	—	—	—	—	125 329	18 327	13
³⁾ 514	10 025	—	44·4	0·007	0·006	—	³⁾ 62 859	—	14
{ 1 576	45 704	—	65	0·017	0·011	0·5	{ 4 621	—	15
{ 3 000	64 500	—	55	0·023	0·011	1			
1 454	23 260	—	61	0·009	0·004	0·35	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	³⁾ 39 877	—	17
—	—	—	—	—	—	—	³⁾ 18 472	18 327	18

samt magnetiskt och våtmechaniskt sovråd malm. — ³⁾ Genom magnetisk sovring. — ⁴⁾ Vid Smålands Tabergs äll och försålt som makadam.

	1	2	3	4	5
1	Örebro län	{ 53 (1) }	—	796 642	—
	<i>Nora kommun:</i>				
	Stribergs gruvfält:				
2	Övra Kärrgruvorna samt Kil- och Långgruvorna	5	283	97 919	—
3	Åsobergsgruvan	1	289	10 202	—
4	Rödbergsfältet	1	280	12 614	—
	Pershyttefältet:				
5	Övre fältet	1	286	34 541	—
6	Nedre fältet	1	286	52 708	—
7	Lockgruvan	1)	—	—	—
	<i>Vikers kommun:</i>				
8	Dalkarlsbergs gruvfält	1	199	31 846	—
	<i>Hjulsjö kommun:</i>				
9	Ösjöbergs gruvfält	7	236	56 649	—
	<i>Hällefors kommun:</i>				
10	Sirsjöbergsfältet	4	277	38 995	—
	<i>Ljusnarsbergs kommun:</i>				
11	Ställbergsfältet	7	300	129 989	—
12	Haggruvefältet	1	300	2 078	—
	Sköttgruve- och Mossgruvefälten:				
13	Sköttgruvan	2	275	14 505	—
14	Mossgruvan	3	275	²⁾ 26 032	—
15	Bastkärnsfältet	2	288	19 085	—
	<i>Linde kommun:</i>				
16	Stripa odalfält	9	283	228 735	—
17	Fanthyttefältet	2	24	1 157	—
18	Nybergsfältet	1	29	667	—
19	Svartbergsfältet	1	100	2 105	—
20	Högbansfältet	2	255	10 357	—
	<i>Ramsbergs kommun:</i>				
21	Blanka gruvfält	2	280	26 958	—
22	Västmanlands län	39	—	703 624	—
	<i>Skinnskattebergs kommun:</i>				
23	Riddarhytte odalutmål	1	280	118 327	—
24	Källfallsfältet	2	281	59 264	—
25	Persgruvefältet	3	280	30 030	—

¹⁾ Genom magnetisk sovring. — ²⁾ Mullmalm med magnetit och siderit.

6	7	8	9	10	11	12	13	14	
300 323	5 569 283	7 629	—	—	—	—	312 127	4 753	1
44 166	870 327	—	49·8	0·016	0·002	—	38 784	—	2
2 343	56 255	—	63·1	0·025	0·006	—	2 343	—	3
3 414	81 970	—	50·8	0·017	0·004	—	1) 6 513	1 452	4
1) 6 537	130 000	1 447	55	0·005	0·05	0·1	—	—	5
28 325	424 875	—	47·6	0·015	0·007	—	46	—	6
2 456	24 560	—	45	0·017	0·006	—	43 518	—	7
6 482	64 820	—	42	0·017	0·006	—	—	—	8
501	5 010	501	40	0·017	0·006	—	—	—	9
3 225	82 238	—	57·4	0·063	0·013	—	22 704	—	10
—	—	—	—	—	—	—	1) 29 192	—	11
—	—	—	—	—	—	—	1) 11 996	3 301	12
1) 72 917	1 769 690	—	51·2	0·009	0·024	5	—	—	13
1) 600	12 450	—	49·8	0·004	0·065	4·4	—	—	14
1) 616	15 400	—	47·9	0·011	0·094	0·36	1) 8 375	—	15
1) 70	1 750	—	55	0·023	0·077	1·2	1) 20 962	—	16
3 603	—	—	47·6	0·004	0·259	3·95	—	—	17
52	—	—	51·7	0·004	0·177	3·9	—	—	18
6 360	182 000	5 681	41·6	0·005	0·288	3·92	—	—	19
4 458	—	—	32·2	0·006	0·254	3·8	—	—	20
1) 1 472	45 000	—	66·4	0·013	0·005	—	1) 93 697	—	21
110 120	1 751 000	—	48·7	0·008	0·007	—	1 067	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
662	11 221	—	15	0·035	0·02	15	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	1 220	—	25
1 792	30 374	—	50	0·01	0·01	—	7 496	—	26
152	10 343	—	40	0·01	0·01	—	24 214	—	27
122 884	2 113 051	—	—	—	—	—	486 110	—	28
2 980	96 047	—	60·75	0·007	0·148	—	1) 98 837	—	29
710	—	—	64·18	0·007	0·058	—	—	—	30
1) 2 655	298 205	—	62	0·003	0·03	—	1) 55 343	—	31
1) 8 095	—	—	58	0·003	0·076	—	—	—	32

	1	2	3	4	5
<i>Norbergs municipalsamhälle:</i>					
1	Eskilsbacksfältet	3	290	49 563	—
<i>Norbergs kommun:</i>					
2	Kallmorbergsfältet	3	282	12 415	—
3	Risbergsfältet	2	282	32 434	—
4	Morbergsfältet	5	282	139 805	—
5	Norrbergsfältet	5	282	86 438	—
6	Getbacks- och Röbergfältet	3	282	62 890	—
<i>Klackbergsfältet:</i>					
7	Gröndalsgruvan	1	282	5 555	—
8	Storgruvan	1	282	10 716	—
9	Nya och Gamla Kolningbergfältet	4	282	27 924	—
10	Andersbenningsfältet	2	180	12 817	—
<i>Fagersta stad:</i>					
<i>Semlafältet:</i>					
11	Östra och Västra Stortäktgruvorna	2	300	18 143	—
12	Södra Rudgruvan	1	300	31 362	—
13	Bäckgruvan	1	247	5 941	—
14	Kopparbergs län	{ 104 (1) }	—	2 976 316	—
<i>Svärdsjö kommun:</i>					
15	Vintjärnsfältet	2	251	59 046	—
<i>Stora Tuna kommun:</i>					
16	Idkerbergsfältet	5	286	249 498	—
17	Tuna Hästbergsfältet	5	257	140 312	—
<i>Silvbergs kommun:</i>					
18	Hästhagbergsgruvan	1	262	19 467	—
<i>Säters kommun:</i>					
19	Bispbergsfältet	1	200	9 886	—
<i>Garpenbergs kommun:</i>					
20	Östra och Västra Smältarmossgruvorna	2	300	13 745	—
21	Inträngets gruvor	5	247	142 226	—
22	Hagggruvfältet	1	261	4 676	—
<i>Grangärde kommun:</i>					
23	Grängesbergs exportfält	35	283	1 708 484	—
24	Risbergsfältet	11	283	212 017	—
<i>Ludvika kommun:</i>					
<i>Blötbergsfältet:</i>					
25	Kalvgruvan	2	251	125 675	—
26	Flygruvan	2	251	40 688	—
27	Fredmundbergsfältet	(1)	—	—	—

1) Genom våtmekanisk sovring. — 2) Genom magnetisk sovring. — 3) I kombinerat sovringsverk. — 4) Därav nerat sovringsverk 391 325 ton. — 5) Mullmalm i kombinerat sovringsverk. — 6) Defosforerad mullmalm i kom-

6	7	8	9	10	11	12	13	14	
¹⁾ { 4 405 32 817 1 000 }	566 000	—	{ 54 48·8 43·5 }	0·036 0·033 0·033	0·01 0·01 0·01	0·37 0·37 0·37	{ —	—	1
—	—	—	—	—	—	—	10 692	—	2
—	—	—	—	—	—	—	31 531	—	3
22 943	321 202	—	47·5	0·02	0·005	—	110 458	—	4
13 127	183 778	—	47	0·023	0·01	—	65 653	—	5
—	—	—	—	—	—	—	62 890	—	6
²⁾ 4 949	94 031	—	44	0·005	0·15	3·8	—	—	7
²⁾ 7 786	147 934	—	44	0·004	0·1	4·2	—	—	8
²⁾ 20 931	397 689	—	44	0·004	0·1	4·1	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	²⁾ 10 538	—	10
—	—	—	—	—	—	—	17 238	—	11
—	—	—	—	—	—	—	²⁾ 22 930	—	12
²⁾ 486	8 165	—	49·54	0·015	0·14	0·15	—	—	13
1 493 331	21 654 320	6 076	—	—	—	—	596 412	10 720	14
—	—	—	—	—	—	—	²⁾ 43 027	—	15
³⁾ 152 871	2 328 000	—	63·8	0·7	0·005	0·12	—	—	16
²⁾ 27 823	474 912	—	27·9	0·1	0·131	6·54	²⁾ 41 717	—	17
—	—	—	—	—	—	—	²⁾ 16 304	580	18
⁴⁾ 1 169	40 908	—	66·5	0·006	0·01	—	⁵⁾ 4 444	2 577	19
—	—	—	—	—	—	—	¹⁾ 9 927	—	20
¹⁾ 9 765	214 830	—	54	0·018	0·77	0·15	¹⁾ 124 891	155	21
—	—	—	—	—	—	—	295	—	22
⁶⁾ 882 728	12 781 901	—	58·5	1·08	0·01	0·12	—	—	23
⁷⁾ 239 149	2 711 950	—	63·9	0·64	0·008	0·17	—	—	23
⁸⁾ 4 417	136 971	—	71·7	0·008	0·008	0·06	—	—	23
⁹⁾ 144	2 592	—	7·2	9·8	0·015	0·2	—	—	23
²⁾ 26 952	306 176	—	58·4	0·7	—	—	²⁾ 167 296	—	24
²⁾ { 56 348 15 300 }	978 000	—	¹⁾ { 57·8 58·2 60·3 }	0·53 0·56 0·83	0·01 0·01 0·01	0·3 0·3 0·3	²⁾ 18 615	—	25
¹⁾ { 28 738 9 566 }	423 000 141 000	1 604 1 439	62·9	0·7	0·01	0·3	—	—	26
¹⁾ { 2 465 568 }	33 600 7 800	2 465 568	{ 58	0·4	0·01	0·03	—	—	27

genom magnetisk sovring 779 ton. — ⁵⁾ Därav genom magnetisk sovring 806 ton. — ⁶⁾ Därav i kombi-
binerat sovringsverk. — ⁷⁾ Apatitmalm.

	1	2	3	4	5
1	Håksberg—Ickorrbottenfältet	17	257	125 536	—
2	Sörviksfältet	4	251	52 203	—
3	Källbottenfältet	2	241	22 474	—
	<i>Ludvika stad:</i>				
4	Hillängsgruvan	2	281	32 772	—
	<i>Norrbärke kommun:²⁾</i>				
	Nybergsfältet:				
5	Källgruvan	1	290	349	—
6	Kanal- och Tallskogsgruvan	2	290	1 401	—
7	Kärrgruvefältet	4	290	15 861	—
8	Gävleborgs län	{ 7 (1) }	—	92 119	—
	<i>Hofors kommun:</i>				
9	Nyängsfältet	2	255	63 969	—
10	Storstrecksfältet	3	255	21 145	—
11	Penninggruvan	(1)	—	—	—
	<i>Torsåkers kommun:</i>				
12	Bodåsfältet	2	304	7 005	—
13	Norrbottnens län	98	—	3 669 612	10 838 424
	<i>Gällivare kommun:</i>				
14	Gällivare malmfält	48	275	2 541 468	10 000
15	Koskullskulle malmfält	6	279	319 335	6 299
	<i>Kiruna stad:</i>				
16	Kiirunavaara malmfält	30	297	389 737	10 467 455
17	Luossavaara malmfält	6	297	312 679	354 670
18	Tuolluvaara malmfält	8	277	106 393	—
19	Hela riket { 327 (3) }	—	8 707 953	10 838 424	

¹⁾ Genom magnetisk sovring. — ²⁾ Dessutom ha i Limonitschaktet i Stollbergsfältet vid brytning av bly genom magnetisk sovring 200 057 ton. — ³⁾ Därav genom magnetisk sovring 197 007 ton. — ⁴⁾ Därav

6	7	8	9	10	11	12	13	14	
—	—	—	—	—	—	—	¹⁾ 100 878	—	1
—	—	—	—	—	—	—	¹⁾ 46 748	4 744	2
—	—	—	—	—	—	—	¹⁾ 21 445	2 664	3
¹⁾ { 17 973 4 232	321 725 45 955	—	35·53 28·2	0·01 0·013	0·65 0·88	10·15 8·71	{ —	—	4
—	—	—	—	—	—	—	89	—	5
¹⁾ 165	5 000	—	57	0·006	0·03	0·3	¹⁾ 1 236	—	6
¹⁾ 12 958	200 000	—	54	0·006	0·85	0·21	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	70 855	4 549	8
—	—	—	—	—	—	—	¹⁾ 49 862	4 371	9
—	—	—	—	—	—	—	¹⁾ 14 525	—	10
—	—	—	—	—	—	—	¹⁾ 178	178	11
—	—	—	—	—	—	—	6 290	—	12
10 272 581	177 414 844	—	—	—	—	—	279 452	27 266	13
¹⁾ { 483 821 529 640	{ 30 564 332	—	{ 62·3 62·3	0·427 0·76	0·04 0·056	—	²⁾ 279 452	27 266	14
⁴⁾ { 201 705 46 876 12 439	{ 4 094 603 628 136 175 223	—	{ 66 61·8 63·5	0·027 0·034 0·4	0·05 0·08 0·06	—	—	—	15
⁵⁾ { 413 099 404 860 892 271 525 118 5 116 330	{ 130 492 290	—	{ 68·02 68·09 67·43 66·31 60·29	0·021 0·051 0·204 0·566 1·98	0·034 0·022 0·013 0·017 0·016	0·07 0·1 0·09 0·09 0·09	—	—	16
¹⁾ { 80 983 76 975 112 522 114 396 171 551 4 460 63 631 16 474 3 037 573 1 760	{ 9 665 132 1 795 128	—	{ 65·19 64·57 63·15 61·73 61·33 67·63 68·21 67·67 66·96 65·17 59·07	0·019 0·054 0·225 0·555 1·17 0·007 0·016 0·038 0·179 0·57 1·91	0·077 0·046 0·021 0·012 0·013 0·003 0·004 0·006 0·006 0·006 0·006	0·09 0·06 0·09 0·08 0·07 — — — — — —	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	18
12 272 982	208 634 387	17 952	—	—	—	—	2 035 520	65 615	19

malm utvunnet 22 ton limonitmalm innehållande 29·3 % järn, 0·039 % fosfor och 0·055 % svavel. — ²⁾ Därav genom magnetisk sovring 179 628 ton.

Tab. 2 a. Järnmalms an-

Slag av anrikningsverk: f = flotationsverk; m = magnetiskt verk; v = våtaurikningsverk; mv =

1		2	3	4		5
Verkets namn		Slag av anrikningsverk	Antal timmar, varunder verket varit i gång	I verket ingå-		
				Från nedanstående gruvor (gruvfält)		Totalt Ton
1. Järnmalmsslig.						
1	Stockholms län	—	1 420	—		39 826
2	Herräng	m	1 420	{ Herrängsfältet		38 987
				{ Eskilsbacksfältet		839
3	Uppsala län	—	1 783	—		27 068
4	Ramhäll	m	1 783	Ramhällsfältet		27 068
5	Södermanlands län	—	4 195	—		101 980
6	Kantorps	mv	4 195	{ Kantorps gruvfält		96 438
				{ Stavsältet		5 542
7	Värmlands län	—	12 961	—		124 062
8	Persberg	m	5 851	Persbergs odalfält		62 859
9	Långban	v	1 055	Långbansfältet		3 290
10	Taberg	mv	38	Nordmarks gruvor		600
11	Finnmossen	m	6 017	{ Finnmosse gruvor		39 377
				{ Nordmarks gruvor		17 936
12	Örebro län	—	35 011	—		340 425
13	Åsboberg	v	4 616	{ Övra Kärr- samt Kil- och Lång- gruvorna		44 631
		m	1 992			5 650
14	Rödberg	mv	1 461	Rödbergsfältet		6 513
15	Pershyttan	mv	6 365	{ Pershyttefältet: Övre fältet		46
				{ Nedre fältet		43 518
16	Dalkarlsberg	mv	1 560	Dalkarlsbergs gruvfält		22 704
17	Bredsjö	m	3 680	Ösjöbergsfältet		29 018
				Sirsjöbergsfältet		11 410
18	Sikfors	mv	3 762	Björnkärngruvorna		466
				Persbergs odalfält		299
19	Sköttgruvan	m	3 365	Sköttgruvefältet		8 375
20	Stripa	v	2 575	Mossgruvefältet		20 962
				Stripa odalfält		96 612
				Blankafältet		27 459
				Högbansfältet		9 238
21	Guldsmedshyttan	mv	5 635	Fanthyttefältet		1 765
				Svartbergfältet		1 759
				Stripa odalfält		10 000

1) Rågodset höll även 4.5 % mangan. — 2) Rågodset höll även 3.5 % mangan.

rikning år 1948.

kombinerat magnetiskt och vätanrikningsverk; mf = kombinerat magnetiskt och flotationsverk.

6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ende rågods				Erhållen färdig vara (slig)						
Därav ur äldre varp	Genomsnittshalt av			Totalt		Därav ur varp- malm	Genomsnittshalt av			
	järn	fosfor	svavel				järn	fosfor	svavel	man- gan
Ton	Procent			Ton	Kronor	Ton	Procent			
—	—	—	—	19 803	594 090	—	—	—	—	1
—	37	0·01	0·5	19 803	594 090	—	62	0·003	0·1	0·3
—	—	—	—	9 864	197 280	—	—	—	—	3
—	32·3	.	.	9 864	197 280	—	66	0·005	0·07	0·4
—	—	—	—	48 816	1 247 249	—	—	—	—	5
—	30·6	0·025	0·1	48 816	1 247 249	—	60·5	0·012	0·12	—
600	—	—	—	65 364	1 501 208	154	—	—	—	7
—	41·3	0·007	0·011	31 248	798 800	—	58·1	0·006	0·006	—
—	28	0·019	0·011	744	38 688	—	62	0·022	0·012	4
—	—	—	—	228	6 840	—	57	0·023	0·013	7
600	30	0·01	0·125	154	3 080	154	58	0·006	0·1	0·3
—	39·3	0·01	0·12	22 787	455 740	—	59·3	0·003	0·14	0·31
—	—	—	—	10 203	198 060	—	—	—	—	—
2 368	—	—	—	162 048	4 482 569	1 080	—	—	—	—
—	39·3	0·017	0·018	16 856	400 330	—	50·6	0·018	0·009	—
—	—	—	—	1 173	27 858	—	58·3	0·02	0·011	—
—	—	—	—	4 984	118 370	—	64·1	0·013	0·017	—
450	39·3	0·018	0·017	2 515	59 731	200	63·1	0·012	0·008	—
1 452	40	0·005	0·05	3 131	66 000	650	63	0·004	0·04	0·1
—	41	0·017	0·006	8 500	501 875	—	62·8	0·005	0·003	—
—	—	—	—	11 575	—	—	64·1	0·01	0·018	—
—	38	0·132	0·019	1 769	55 670	—	67·6	0·011	0·003	—
—	—	—	—	6 585	207 230	—	67·1	0·016	0·003	—
—	45	0·02	0·07	577	18 158	—	58·7	0·044	0·001	—
—	38·4	.	.	18 114	507 192	—	65	0·004	0·07	—
466	44·6	.	.	6 116	245 000	230	61·8	0·004	0·005	—
—	52·2	.	.	—	—	—	—	—	—	—
—	43·8	.	.	4 508	684 630	—	64·8	0·008	0·048	0·38
—	52·1	.	.	10 706	—	—	68·5	0·008	0·033	0·61
—	37·3	0·009	0·007	43 398	1 052 000	—	62·5	0·007	0·005	—
—	37	0·01	0·01	11 662	291 550	—	61	0·008	0·005	—
—	40	0·015	0·02	4 075	101 875	—	60	0·015	0·015	—
—	34	0·015	0·02	788	19 700	—	58	0·01	0·015	1·5
—	36	0·015	0·05	605	15 125	—	57	0·015	0·02	—
—	40·5	0·011	0·004	4 411	110 275	—	60	0·006	0·01	—

	1	2	3	4	5
1	Västmanlands län	—	31 174	—	484 079
2	Bäckgruvan ¹⁾	mf	6 744	Riddarhytte odalutmål	²⁾ 98 837
3	Källfallet	m	5 195	Källfalls- och Persgruvefalten	55 343
4	Kallmora	mv	4 061	Kallmorbergsfältet	10 692
5	Bålsjö	mv	6 290	Risbergsfältet	29 500
6	Östanmossen	m	4 573	Morbergsfältet	110 458
7	Långgruvan	mv	874	Norrbergsfältet	65 653
8	Stortäktgruvan	mv	3 437	Getbacks- och Röbergfalten	62 890
				Andersbenningsfältet	10 538
				Stortäktgruvorna	17 238
				Södra Rudgruvan	22 930
9	Kopparbergs län	—	24 113	—	596 998
10	Vintjärn	m	3 608	Vintjärnsfältet	43 027
11	Tuna Hästberg	m	3 064	Tuna Hästbergsfältet	41 717
12	Hästhagberg	m	1 153	Hästhagbergsgruvan	15 724
				Äldre varp	580
13	Bispberg	mv	1 392	Bispbergsfältet	³⁾ 1 800
				Äldre varp	1 867
14	Smältarmossgruvan	m	1 316	Östra och Västra Smältarmossgruvorna	2 577
15	Intrånget	m	3 925	Intrångets gruvor	9 927
16	Bergslagsschaktet	mv	2 243	Risbergsfältet	124 891
17	Blötberget	m	822	Blötbergsfältet	167 296
18	Håksberg	mv	2 152	Håksberg—Ickorbottenfältet	18 615
19	Lekomberg	mv	3 035	Sörviksfältet	100 428
20	Nyberget	m	1 370	Källbottenfältet	46 748
			33	Nybergsfältet	21 445
					356
21	Gävleborgs län	—	7 582	—	79 855
22	Långnäs	m	6 283	Nyängsfältet	49 862
23	Bodås	m	1 299	Storstrecksfältet	14 525
				Penninggruvan	178
				Bodåsfältet	15 290
24	Norrbottens län	—	2 648	—	282 001
25	Vitåfors (Malmberget)	mv	2 648	Gällivare malmfält	51 628
					41 249
					161 858
					27 266
26	Hela riket (1)	—	120 887	—	2 076 294
	2. Apatitslig.				
27	Grängesberg	f	659	Grängesbergs exportfält	⁴⁾ 8 575
28	Hela riket (2)	—	659	—	8 575

¹⁾ Verket även använt för framställning av kopparmalmsslig. — ²⁾ Ur rågodset, som jämväl höll 0.55 % även 2.1 % mangan. — ³⁾ Rågodset höll även 0.9 % mangan. — ⁴⁾ Rågodset höll även 0.6 % mangan. —

6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
—	—	—	—	199 111	4 346 965	—	—	—	—	—	1
—	38	0'004	2'09	44 755	1 122 000	—	66'8	0'004	0'89	—	2
—	29	0'004	0'377	20 920	551 660	—	65'1	0'004	0'048	—	3
—	32'4	0'02	0'03	4 175	104 375	—	61	0'01	0'024	—	4
—	34'2	0'03	0'1	7 883	173 426	—	61	0'012	0'05	—	4
}	36	0'022	0'004	4 875	107 250	—	66	0'018	0'24	—	5
				21 668	411 692	—	66	0'007	0'001	—	
				50 277	904 986	—	63	0'018	0'003	—	
—	31'5	0'008	0'18	23 566	448 438	—	61'5	0'004	0'03	—	6
—	32	0'01	0'02	5 100	102 000	—	59	0'004	0'012	—	7
—	38'4	0'006	0'015	6 490	171 985	—	61	0'005	0'01	—	8
—	39'5	0'005	0'05	9 402	249 153	—	63	0'005	0'02	—	
10 720	—	—	—	320 447	6 100 326	5 110	—	—	—	—	9
—	³⁾ 35'8	0'02	0'02	21 150	423 000	—	62'8	0'008	0'015	1'1	10
—	⁴⁾ 38'1	0'02	0'3	22 342	519 328	—	60'8	0'01	0'8	1'1	11
—	⁵⁾ 39'6	0'006	0'02	10 456	274 027	360	66'7	0'003	0'01	0'8	12
580	⁶⁾ 39'6	0'006	0'02								
—	57	0'01	0'02	1 423	42 693	—	65	0'006	0'366	—	13
—	45	0'01	0'5	1 216	36 489	—					
2 577	40	0'015	0'02	1 208	36 222	1 208	—	—	—	—	—
—	46'8	0'011	2'5	6 680	140 280	—	62'9	0'009	1'6	—	14
155	36'8	0'024	0'78	63 023	1 512 552	75	65	0'008	0'77	0'15	15
—	47'6	0'7	0'002	108 441	1 231 893	—	63'2	0'4	0'002	—	16
—	52	0'3	0'01	10 623	157 220	—	63'6	0'23	0'01	0'3	17
—	37'24	0'075	0'04	40 931	875 000	—	64'22	0'027	0'039	0'21	18
4 744	39'4	0'05	0'028	21 854	564 481	2 130	66'13	0'013	0'016	—	19
2 664	39'6	0'078	0'026	10 986	284 861	1 337	65'09	0'010	0'02	—	
—	23	0'005	0'2	114	2 280	—	62	0'005	0'11	—	20
13 549	—	—	—	38 819	1 142 125	3 950	—	—	—	—	21
4 371	⁸⁾ 37'8	0'01	0'276	35 469	1 064 070	2 050	62'9	0'004	0'196	0'66	22
—											
178	37'9	.	.	3 350	78 055	1 900	66'8	.	.	.	23
9 000											
27 266	—	—	—	149 864	3 201 104	12 270	—	—	—	—	24
—	56'3	0'812	0'092	{ 41 511 87 542 20 811 }	3 201 104	12 270	{ 71'4 70'3 63'8 }	0'009	0'011	—	25
—	60'8	0'719	0'071								
—	36'6	0'848	0'176								
27 266	39'4	0'794	0'076	—	—	—	—	—	—	—	—
54 503	—	—	—	1 014 136	22 812 916	22 564	—	—	—	—	26
—	18'1	2'67	0'02	1 441	38 604	—	3'45	13'67	0'05	—	27
—	—	—	—	1 441	38 604	—	—	—	—	—	28

koppar, utvunnen även 1 690 ton kopparmalmsslig. — ³⁾ Rågodset höll även 1'7 % mangan. — ⁴⁾ Rågodset höll
⁷⁾ Sekunda styckemalm. — ⁸⁾ Rågodset höll även 0'88 % mangan. — ⁹⁾ Rågodset utgjordes av avfallsslam.

Tab. 2 b. Järnmalms sintring år 1948.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Verkets namn.	Antal timmar, varunder verket varit i gång	Använt rågods					Tillverkade sinter ²⁾	
		slig ¹⁾	krossad stycke-malm	övrigt rågods				
				glödspån o. dyl.	slagg m. m.	Summa		
							T o n	
Stockholms län ..	7 180	32 023	3 929	2 111	—	2 111	32 626	1 500 796
Herräng	7 180	32 023	3 929	2 111	—	2 111	32 626	1 500 796
Uppsala län	4 300	10 183	—	—	—	—	9 886	415 212
Söderfors	4 300	10 183	—	—	—	—	9 886	415 212
Södermanlands län	12 070	144 567	4 871	6 641	549	7 190	153 559	5 245 291
Kantorps	4 190	36 500	—	—	—	—	36 500	1 303 415
Oxelösund	7 880	108 067	4 871	6 641	549	7 190	117 059	3 941 876
Värmlands län	5 034	39 345	5 625	—	—	—	42 131	1 759 910
Hagfors	5 034	39 345	5 625	—	—	—	42 131	1 759 910
Örebro län	40 877	115 364	2 427	835	405	1 240	116 962	4 769 063
Bredsjö	6 860	21 324	2 427	—	79	79	23 325	909 675
Sikfors	4 827	16 978	—	—	—	—	16 582	696 000
Guldsmedshyttan	7 500	37 702	—	—	—	—	37 702	1 583 484
Röfors	7 872	13 477	—	835	—	835	13 874	656 656
Pershyttan	8 160	12 453	—	—	326	326	12 182	353 278
Högforsbruk	5 158	13 430	—	—	—	—	13 297	569 970
Västmanlands län ..	29 916	163 805	18 670	3 402	7 060	10 462	183 419	6 702 590
Bäcke-gruvan	3 504	26 180	—	—	—	—	26 180	854 253
Källfallet	3 271	11 705	—	—	—	—	11 705	448 887
Spännarhyttan	7 084	28 882	—	—	190	190	26 987	1 169 920
Fagersta	8 857	69 210	18 670	3 402	6 870	10 272	92 170	3 343 000
Högfors	7 200	27 828	—	—	—	—	26 377	886 530
Kopparbergs län ..	19 018	299 822	65 840	6 750	45 956	52 706	396 359	10 810 774
Tuna Hästberg (Räms-hyttan)	5 455	23 220	—	—	2 264	2 264	24 855	840 468
Vikmanshyttan	3 490	8 822	—	—	—	—	8 822	373 486
Domnarvet	5 848	251 574	65 840	6 750	42 688	49 438	347 091	8 850 820
Klosterverken (Långs-hyttan)	4 225	16 206	—	—	1 004	1 004	15 591	746 000
Gävleborgs län ..	17 596	126 374	19 516	5 554	3 677	9 231	148 024	7 171 697
Långnäs	5 759	84 608	—	4 696	3 677	8 373	88 883	4 533 033
Sandviken	7 184	31 820	8 295	—	—	—	40 115	1 741 664
Forsbacka	4 653	9 946	11 221	858	—	858	19 026	897 000
Norrbottens län ..	2 971	48 647	5 405	—	2 610	2 610	52 204	1 398 742
Norrbottens Järnverk ..	2 971	48 647	5 405	—	2 610	2 610	52 204	1 398 742
Hela riket	138 462	980 130	126 283	25 293	60 257	85 550	1 135 170	39 774 075

¹⁾ Inkl. vissa kvantiteter sovråd direkt användbar malm. — ²⁾ Förutom i tabellen redovisade kvantiteter sinter, erhållna med huvudsakligen inhemsk slig och järnmalm som utgångsmaterial, ha vid ett kopparverk av 95 938 ton purple-ore och kisbränder framställts 94 263 ton briketter till ett värde av 2 588 462 kr. och vid ett annat kopparverk av 32 312 ton purple-ore tillverkats 30 771 ton sinter till ett värde av 866 204 kr. Se vidare å sid. 14.

Tab. 3. Tillverkningen av tackjärn, järnsvamp och ferrolegeringar
år 1948.

1	2	3	4	5	6
Tillverkningar	Hela tillverkningen		Därav till avsalu		
			genom export	inom landet	Kronor
	Ton	Kronor	Ton		
1. Tackjärn	766 466	168 265 403	17 857	306 889	84 647 102
Smidestackjärn	15 499	4 695 904	2 312	10 358	3 771 844
Bessemerackjärn: för sur process	13 384	3 936 970	—	1 289	388 000
» basisk »	203 234	26 420 420	—	—	—
Martintackjärn: för sur process	133 599	36 868 859	3 584	22 586	8 511 526
» basisk »	209 779	44 904 764	3 035	117 204	27 950 166
Gjuttackjärn: för aducering	3 442	1 051 671	840	2 602	1 051 671
» andra ändamål: hematit- fosfor- ..	65 963	19 081 562	5 047	55 737	17 583 512
Gjutgoods, framställt direkt från masugn....	108 466	25 961 344	3 039	90 133	22 453 633
	13 100	5 343 909	—	6 980	2 936 750
2. Järnsvamp	26 430	5 153 575	817	13 047	2 853 895
3. Ferrolegeringar	37 120	52 783 926	1 986	32 495	51 236 271
Kisel	613	732 627	453	160	732 627
Kiseljärn: med högst 15 % kisel	1 851	434 221	—	1 849	433 683
» mer än 15 % kisel	10 242	5 864 427	—	9 990	5 727 340
Kiselmanganjärn	3 795	2 343 716	—	2 296	1 633 686
Kiselmetall	490	675 522	300	190	675 522
Kromjärn med en kolhalt av: högst 0.2 %	6 513	8 374 170	36	6 477	8 374 170
0.2—1.0 %	559	738 117	14	545	738 117
1.0—4.0 %	77	86 000	—	77	86 000
mer än 4 %	3 802	3 005 000	225	2 691	2 305 000
Manganjärn med en kolhalt av: högst 2 %	1 247	1 800 167	59	1 188	1 800 167
mer än 2 %	5 854	3 472 951	—	5 854	3 472 951
Molybdenjärn	300	1 691 428	95	205	1 691 428
Titanjärn	38	78 280	—	38	78 280
Vanadinjärn	188	3 070 000	115	73	3 070 000
Volframjärn	1 506	20 243 300	678	828	20 243 300
Andra slag	¹⁾ 45	174 000	11	34	174 000

¹⁾ Därav 2 ton krommetall, 40 ton krommanganjärn och 3 ton tantaljärn.

Tab. 4. Tillverkningen av smältstycken och råskenor samt götmetall år 1948.

1	2	3	4	5	6
Tillverkningar	Hela tillverkningen		Därav till avsalu		
	Ton	Värde i kronor	genom export	inom landet	Värde i kronor
			Ton		
1. Smältstycken och råskenor, ovällda . . .	5 722	3 609 018	1 838	611	1 589 617
framställda medelst: Lancashiremetod	5 664	3 586 665	1 838	611	1 589 617
Skrotsmältning	58	22 353	—	—	—
2. Göt, ovälld, samt smidbart gjutgods . .	1 256 917	417 386 044	304	62 172	46 819 516
Bessemer-:	147 677	27 062 420	—	186	67 000
sur: göt	¹⁾ 28 005	¹⁾ 7 914 900	—	186	67 000
basisk: göt	119 672	19 147 520	—	—	—
Martin-:	677 359	207 751 708	27	23 311	10 508 100
sur: göt:	182 071	72 795 380	—	7 966	3 344 529
kvalitetsprodukt	182 007	72 771 380	—	7 966	3 344 529
ordinär produkt	64	24 000	—	—	—
gjutgods, skrotat:	861	1 275 312	—	465	896 985
kvalitetsprodukt	861	1 275 312	—	465	896 985
basisk: göt:	488 608	127 856 945	—	13 333	3 606 922
kvalitetsprodukt	91 166	26 731 311	—	2 158	629 200
ordinär produkt	397 442	101 125 634	—	11 175	2 977 722
gjutgods, skrotat:	5 819	5 824 071	27	1 547	2 659 664
kvalitetsprodukt	29	7 090	—	—	—
ordinär produkt	5 790	5 816 981	27	1 547	2 659 664
Elektrostål:	431 881	182 571 916	277	38 675	36 244 416
göt:	412 535	143 199 106	—	25 892	7 435 546
kvalitetsprodukt	²⁾ 243 239	105 735 649	—	2 467	1 203 749
ordinär produkt	169 296	37 463 457	—	23 425	6 231 797
gjutgods, skrotat:	19 346	39 372 810	277	12 783	28 808 870
kvalitetsprodukt	12 111	27 832 152	277	8 148	19 744 414
ordinär produkt	7 235	11 540 658	—	4 635	9 064 456
Summa smältstycken, råskenor och göt samt skrotat gjutgods (1+2) . .	1 262 639	420 995 062	2 142	62 783	48 409 133

Anm. Såsom kvalitetsprodukt räknas förutom bessemer, sur:

Martin, sur, med undantag av vad som kan vara framställt i sur ugn av kokstäckjärn eller av vanligt. analytiskt eller i övrigt sorterat köpskrot.

Martin, basisk. Allt stål med en kolhalt över 0.55 %, tillverkat av träkolstäckjärn och prima skrot samt avsett för produkter, som skola användas i härdad form.

Stål under nämnda kolhalt, framställt av träkolstäckjärn och prima, väl sorterat skrot, för användning till sådana produkter, där svenskt material äger kvalitativt företräde framför utländskt, ex. solida ämnen för rörtillverkning, helvalsade rörämnena för ångpannetuber och för kalldragning, plåt eller band för djuppressning.

Elektrostål. Allt stål av kolhalt över 0.55 %, som är avsett att användas i prima, härdade produkter. Till kvalitetsstål räknas även sådant stål, som användes för samma kvalitetsprodukter som mjuk, basisk martin.

Legerade stål. Med nickel, kobolt, krom, volfram, molybden, vanadin och titan legerade stål räknas såsom kvalitetsstål. Manganstål räknas som kvalitetsstål, om ingående material äro prima. Kiselstål för dynamo- och transformatorplåt räknas likaledes till kvalitetsstål.

¹⁾ Därav 20 652 ton sur bessemergöt, som angivits som ordinär produkt, till ett värde av 5 163 000 kr.

²⁾ Därav 1 051 ton mot en intjänt smältlön av 183 206 kr.

Tab. 6. Uppfordringen ur andra

1	2	3	4	5	6
Gruvfältets och gruvans namn	Malmens art	Antal med malm- fångst arbe- tade utnål ¹⁾	Antal dagar, var- under gruvan arbetats	Totala kvantiteten utfraktat berg och malm	
				under jord	i dagbrott
				T o n	
1 Södermanlands län	—	3	—	—	3 565
Tunabergs kommun:					
2 Stora Utterviks- samt Strömhultsgru- vorna	Manganmalm	3	162	—	3 565
3 Östergötlands län	—	3	—	65 615	16 760
Godegårds kommun:					
4 Åmmebergsfältet	Zink- och blymalm ⁴⁾ —	—	254	52 840	16 760
Tjällmo kommun:					
5 Baggetorpsgruvan	Volframalm	2	295	10 175	—
6 Algruvan	Molybdenmalm	1	100	2 600	—
7 Värmlands län	—	5	—	9 661	—
Färnebo kommun:					
8 Långbansfältet	Manganmalm	5	280	9 661	—
9 Örebro län	—	{ 10 (1) }	—	184 127	4 150
Hammars och Lerbäcks kommuner:					
10 Åmmebergs zinkgruvor	Zink- och blymalm	4	254	57 775	4 150
Kopparbergs köping:					
11 Kaveltorpsfältet	Bly- och zinkmalm	(1)	(40)	—	—
12 Ljusnarsbergs gruvfält	Bly-, zink- och kop- parmalm	1	280	18 227	—
Ljusnarsbergs kommun:					
13 Yxsjöbergsfältet	Volframalm	5	283	108 125	—
14 Västmanlands län	—	1	—	1 600	—
Sala stad:					
15 Bronäsgruvan	Zink- och blymalm	1	260	1 600	—
16 Kopparbergs län	—	{ 15 (1) }	—	396 694	25 904
Falu stad:					
17 Falu gruva	Svavelkis	1	300	91 072	25 904

¹⁾ Siffror inom parentes ange utnål med malmfångst enbart ur äldre varp. — ²⁾ Inklusive stuff- och plock-
— ³⁾ Järn.

malmgruvor än järngruvor år 1948.

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Erhållen direkt användbar malm ²⁾			Den direkt användbara malmens genomsnittshalt av						Erhållen anrikningsmalm		Erhållet gråberg		
totalt		därav uräldre varp	koppar	mangan	svavel	andra	guld	silver	totalt	därav uräldre varp	inom fyndigheten	utom fyndigheten	
Ton	Kronor	Ton	Procent				Gram per ton		Ton		Ton		
3 420	61 594	—	—	—	—	—	—	—	—	—	145	—	1
3 420	61 594	—	—	6.65	0.38	³⁾ —	—	—	—	—	145	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	57 427	—	4 582	20 366	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	48 059	—	4 102	17 439	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 768	—	480	2 927	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 600	—	—	—	6
28	1 242	—	—	—	—	—	—	—	7 384	—	1 385	864	7
28	1 242	—	—	38	—	³⁾ 1	—	—	7 384	—	1 385	864	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	161 298	1 057	15 162	12 874	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	42 322	—	14 719	4 884	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	542	542	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	17 784	—	443	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	100 650	515	—	7 990	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	1 550	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	1 550	—	15
30 382	358 507	—	—	—	—	—	—	—	337 500	25 943	5 524	75 113	16
30 382	358 507	—	—	—	29.5	—	—	—	91 044	9 585	—	5 135	17

malm o. d. — ³⁾ Malmen höll även 29 % järn och 0.14 % fosfor. — ⁴⁾ Ett utmål redovisat på Örebro län.

	1	2	3	4	5	6
	<i>Stora Kopparbergs kommun:</i>					
1	Skyttgruvefältet	Zink- och blymalm	(1)	(182)	—	—
	<i>Vika kommun:</i>					
2	Kalvbäcksfältet	Zink- och blymalm samt svavelkis	3	280	9 256	—
	<i>Stora Skedvi kommun:</i>					
3	Lövsåfältet	Bly- och zinkmalm	2	267	23 167	—
	<i>Garpenbergs kommun:</i>					
4	Garpenbergs odalfält	Zink-, bly- och kopparmalm	1	301	102 997	—
	<i>Grangärde kommun:</i>					
5	Saxbergsfältet	Zink-, bly- och kopparmalm	2	281	88 884	—
	<i>Norrbärke kommun:</i>					
6	Stollbergsfältet ¹⁾	Blymalm	3	270	53 101	—
7	Svartbergsfältet	do	1	270	3 991	—
8	Grängsgruvan	Zink- och blymalm samt svavelkis	2	290	24 226	—
9	Västerbottens län	—	36	—	874 481	416 282
	<i>Skellefteå landskommun:</i>					
10	Bolidens gruvfält	{Guld- och koppar- malm Andalusit	12	286	132 158	101 760
	<i>Jörns kommun:</i>					
11	Renströmgruvan	Zink-, koppar- och blymalm	1	283	31 543	—
12	Åkullagruvan	Kopparmalm och svavelkis	2	289	16 440	109 530
	<i>Malå kommun:</i>					
13	Adakfältet	Kopparmalm	6	286	167 269	6 422
14	Rudtjäcksfältet	Svavelkis	2	280	7 700	—
	<i>Lycksele kommun:</i>					
15	Kristinebergs gruvfält	Koppar- o. zinkmalm samt svavelkis	11	286	454 938	164 522
16	Rävlidens gruvfält	Koppar- och zink- malm	2	286	64 433	34 048
17	Norrbottens län	—	3	—	226 477	—
	<i>Arjeplogs kommun:</i>					
18	Laisvallfältet	Blymalm	3	280	226 477	—
	Hela riket { 76 } — 1 758 655 466 661					
	(2)					

¹⁾ Jfr sid. 15, tredje stycket. — ²⁾ Se not 4. — ³⁾ Arsenik. — ⁴⁾ Värde har ej kunnat uppgivas. Malmen

7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	16 136	16 136	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 283	—	973	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	23 389	222	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	59 884	—	—	43 113	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	84 333	—	4 551	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	31 168	—	—	21 911	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	196	—	—	3 795	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	23 067	—	—	1 159	8
17 492	²⁾ 1 041 078	—	—	—	—	—	—	—	955 214	—	2 721	315 336	9
15 396	1 041 078	—	1 42	—	24 4	³⁾ 17 7	23 22	58	143 102	—	2 721	70 603	10
⁴⁾ 2 096	⁴⁾ —	—	—	—	—	⁵⁾ 53 4	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	8 665	—	—	22 878	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	124 403	—	—	1 567	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	159 722	—	—	13 969	13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2 830	—	—	4 870	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	452 157	—	—	167 303	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	64 335	—	—	34 146	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	226 477	—	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	226 477	—	—	—	18
51 322	²⁾ 1 462 421	—	—	—	—	—	—	—	1 745 350	27 000	31 069	424 553	

är avsedd för vidare bearbetning till andalusitkoncentrat. — ⁵⁾ Aluminiumoxid.

Tab. 7. Avsaluproduktionen av oarbetad

1	2	3	4
V a r u s l a g	Kvan- titets- grund	Kvantitet	Värde Kronor
<i>Sten och stenarbeten:</i>			
Granit och gnejs:			
blocksten (råblock)	ton	17 433	563 121
krossad sten, makadam och granitsand ¹⁾	»	1 241 808	6 784 374
gatsten: storgatsten	»	56 235	2 083 837
smågatsten, handslagen	»	96 650	3 579 999
kantsten: bearbetad endast med pikhacka eller spetsmejsel, ävensom rå	»	41 498	1 835 891
på annat sätt bearbetad	»	11 398	736 261
strandskoningssten	»	81	1 861
byggnadssten: bearbetad endast med pikhacka eller spets- mejsel	»	4 045	728 184
annan	»	9 745	2 109 688
gravvårdar o. gravramar: oslipade	»	7 322	3 370 164
slipade, polerade eller skulpterade	»	4 793	3 656 907
andra arbeten: oslipade	»	1 404	514 559
slipade, polerade eller skulpterade	»	585	244 618
S. k. svarta och gröna graniter:			
blocksten (råblock)	»	16 015	1 287 507
krossad sten och makadam och granitsand	»	326 874	1 616 668
gravvårdar o. gravramar: oslipade	»	2 280	1 463 296
slipade, polerade eller skulpterade	»	5 644	5 512 429
andra arbeten: oslipade	»	521	233 237
slipade, polerade eller skulpterade	»	526	447 679
Porfyr: arbeten	»	230	27 825
Täljsten:			
blocksten (råblock)	»	300	4 500
täljstensmjöl (inkl. krossad sten)	»	8 873	430 550
arbeten	»	1 810	1 019 881
Lerskiffer: råsten			
takskiffer	»	5 509	46 251
andra arbeten	»	734	181 706
.....	»	1 112	283 984
Glimmerskiffer: råsten			
.....	»	500	22 000
Alunskiffer: skifferkalk och -mjöl			
skifferaska	»	191	8 804
.....	»	64 839	380 843
²⁾ Sandsten:			
råsten (råblock)	»	2 462	73 616
flis och krossad sten	»	35 723	386 192
byggnads- och monumentsten	»	193	44 549
slip- och brynstenar ³⁾	»	1 536	259 525
andra arbeten	»	1 185	75 741
Kvartsit:			
råsten	»	34 018	221 185
flis och krossad sten (slipsand)	»	133 923	6 7 381
malen sten	»	10 800	256 500
Flinta: rå	»	2 655	8 264

¹⁾ Dessutom har vid järnmalm- och andra malmgruvor redovisats produktion av 346 785 ton makadan med ett värde av 842 931 kr. Motsvarande siffror för 1947 voro 401 161 ton och 690 258 kr.

²⁾ Arbeten av sandsten omfatta även arbeten av kvartsit.

³⁾ Dessutom ha 1 200 ton slip- och brynstenar till ett värde av 219 200 kr. tillverkats av hemarbetare

sten och stenarbeten m. m. år 1948.

1	2	3	4
Varuslag	Kvan- titets- grund	Kvantitet	Värde Kronor
Sten och stenarbeten (forts.):			
Kalksten och dolomit:			
råblock till stenhuggerier	ton	31 435	582 842
råsten för: kalkbränning	»	296 624	1 913 007
cementtillverkning	»	1 645 010	4 040 343
andra ändamål	»	634 463	4 965 011
kalkstensmjöl	»	213 886	2 751 709
foderkalk	»	13 412	586 218
kalkmärgel för cementtillverkning m. m.	»	431 440	574 120
byggnads- och monumentsten: oslipad	»	5 694	952 033
hyvlad eller slipad	»	18 519	4 849 533
skulpterad	»	5	9 300
andra arbeten	»	3 042	330 832
Marmor: råblock	»	14 758	1 055 599
krossad sten	»	8 185	254 226
byggnads- och monumentsten	»	17 760	8 276 357
möbelmarmor och andra arbeten	»	1 343	1 231 219
Fältspat: omalen	»	21 609	652 774
därav: 1:a	»	3 094	227 584
2:a	»	3 568	180 570
andra kvaliteter	»	14 947	244 620
malen	»	17 078	910 330
Kvarts: omalen	»	36 435	348 243
malen	»	24 078	535 411
Glimmer: omalen	»	14	636
malen	»	50	10 000
Flusspat, omalen	»	4 303	290 684
Baryt, omalen	»	1 322	99 133
malen	»	592	77 013
Talk	»	720	36 000
Kalk ¹⁾ : framställd genom periodisk bränning:			
osläckt kalk	hl	1 928 744	4 894 663
släckt kalk	ton	146 927	
släckt kalk	hl	99 944	424 990
släckt kalk	ton	7 721	
framställd genom kontinuerlig bränning:			
osläckt kalk ²⁾	hl	6 063 734	30 317 854
bränd dolomit	ton	612 153	
släckt kalk	hl	158 690	1 516 107
släckt kalk	ton	21 715	
slagen kalk	hl	1 241 347	4 911 750
mjölkalk	ton	75 549	
mjölkalk	hl	1 808	33 815
mjölkalk	ton	242	
mjölkalk	hl	42 995	112 649
mjölkalk	ton	2 978	
Kaolin, slammad	ton	4 030	322 754
Kiselgur: bränd	»	1 765	322 120
arbeten därav	»	45	8 253
Krita, slammad	»	15 778	1 375 543

¹⁾ Rymd- och viktuppgifterna avse samma kvantiteter.²⁾ I uppgifterna för osläckt kalk ingår produktionen vid sulfatmasse- och karbidfabrikerna, kopparverken och sockerbruken med 2 329 845 hl, 207 924 ton och 13 192 614 kr. Hektoliter- och värdesiffrorna äro delvis uppskattade.

Tab. 8. Uppfordringen ur

1		2		3	4
Stenkolsfältets (-gruvans)				Antal dagar, var- under gruvan arbeta- tats	Brytnings- mängd (berg, sten- kol och lera) Ton
belägenhet	n a m n				
1	Kristianstads län	—			214 260
2	Västra Broby m. fl. kommuner	Ormastorp ¹⁾	243		214 260
3	Malmöhus län	—			470 705
4	Halmstads kommun	Bulstofta	247		3 200
5	Ekeby kommun	Haberga n:r 1	150		1 107
6		Haberga n:r 2	65		624
7		Haberga n:r 3 ¹	260		1 627
8		Suorrehus	250		554
9	Ekeby m. fl. kommuner	Skromberga	243		54 496
10	Trollenäs kommun	Stabbarp	10		²⁾ 130
11	Höganäs stad och Väsby kom- mun	Höganäs	243		³⁾ 106 421
12	Norra Vrams kommun	Gunnarstorp	242		75 850
13	Risekatslösa kommun	Schakt C. J. Malmros	243		82 040
14	Södra Vrams m. fl. kommuner	Billesholm ⁴⁾	299		50 537
15		Heintze och Nilsson	250		2 173
16		46 a Oskar Andersson	282		1 747
17	Bjuvs m. fl. kommuner	Bjuv	243		80 110
18	Jonstorps kommun	Rögla	156		2 000
19		Rögla A	280		3 096
20	Kågeröds kommun	Simmelsberga n:r 1	122		1 305
21		Simmelsberga n:r 2	120		198
22	Röddinge kommun	Fyleverken	300		2 540
23		Röddingeberg	288		950
24	Hela riket			—	684 965

¹⁾ De redovisade, genom Ormastorpsfältets schakt uppfordrade kvantiteterna ha brutits enbart inom 27 gruvor, som brutits av enskilda företagare.

Tab. 9. Motorer, använda

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Motorer	Vid gruvbrytning								Vid anrikning, sintring och brikettering			
	för omedelbar drift av maskiner och apparater						för drivande av elektrici- tetsgenera- torer		för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektrici- tetsgenera- torer	
	uppfordring och pumpning		borrning		andra ändamål							
	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk
Vattenhjul	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vattenturbiner	—	—	—	—	—	—	19	7 361	—	—	1	130
Ångmaskiner	2	62	—	—	1	30	1	19	—	—	—	—
Ångturbiner	—	—	—	—	—	—	1	760	—	—	—	—
Oljemotorer	44	619	—	—	3	245	6	357	—	—	—	—
Gasmotorer	3	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Elektriska motorer	1 433	83 516	256	32 852	3 116	31 996	—	—	4 816	79 468	—	—
Summa	1 482	84 224	256	32 852	3 120	32 271	27	8 497	4 816	79 468	1	130

¹⁾ Här ingå motorer vid gruvor för andra ändamål än gruvbrytning med 1 868 elektriska motorer med 1 359 elektriska motorer om 17 750 hk för omedelbar maskindrift samt 2 ångturbiner om 21 760 hk

kolgruvorna år 1948.

5	6	7	8	9	10	11	12	13	
E r h å l l n a p r o d u k t e r									
S t e n k o l					Eldfast lera		Klinkerlera		
A-kol	B-kol	C-kol	Totalt						
T o n			Ton	Kronor	Ton	Kronor	Ton	Kronor	
99 360	20 730	29 820	149 910	3 396 322	—	—	—	—	1
99 360	20 730	29 820	149 910	3 396 322	—	—	—	—	2
57 631	135 249	31 656	224 536	4 835 640	135 324	1 277 134	43 924	198 276	3
—	2 469	—	2 469	102 907	—	—	—	—	4
—	1 107	—	1 107	41 955	—	—	—	—	5
—	28	—	28	980	524	10 477	—	—	6
1 027	—	—	1 027	49 296	—	—	—	—	7
554	—	—	554	26 647	—	—	—	—	8
—	11 202	—	11 202	85 339	—	—	43 294	187 581	9
—	—	—	—	—	—	—	130	1 430	10
4 720	19 610	28 310	52 640	443 979	50 683	210 805	—	—	11
7 990	39 170	1 950	49 110	919 240	14 010	301 719	—	—	12
—	45 480	—	45 480	848 741	—	—	—	—	13
29 345	14 040	—	43 385	1 863 535	—	—	—	—	14
1 110	—	—	1 110	44 000	1 063	15 282	—	—	15
725	640	—	1 365	57 879	—	—	—	—	16
12 160	—	—	12 160	240 380	64 530	617 917	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	500	9 265	18
—	—	—	—	—	3 096	60 400	—	—	19
—	1 305	—	1 305	49 970	—	—	—	—	20
—	198	—	198	7 744	—	—	—	—	21
—	—	1 396	1 396	53 048	468	17 784	—	—	22
—	—	—	—	—	950	42 750	—	—	23
156 991	155 979	61 476	374 446	8 231 962	135 324	1 277 134	43 924	198 276	24

Kristianstads län. — ²⁾ 1 dagbrott. — ³⁾ Därav i dagbrott 13 573 ton eldfast lera och 2 608 ton berg. — ⁴⁾ Avser

vid bergverken år 1948.

14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Vid järnverk samt andra metallframställningsverk o. d.				Vid stenindustriella anläggningar				Summa motorer			
för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektricitetsgeneratorer		för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektricitetsgeneratorer		för omedelbar drift av maskiner och apparater		för drivande av elektricitetsgeneratorer	
Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk	Antal	Hk
3	70	—	—	—	—	—	—	3	70	—	—
27	7 940	60	55 817	2	65	2	75	29	8 005	82	63 383
2	1 200	3	400	6	285	—	—	11	1 577	4	419
—	—	5	10 650	—	—	2	21 760	—	—	8	33 170
2	220	2	1 600	102	3 140	1	2	151	4 224	9	1 959
—	—	5	5 100	—	—	—	—	3	27	5	5 100
41 030	551 809	—	—	5 634	70 193	—	—	56 285	849 834	—	—
41 064	561 239	75	73 567	²⁾ 5 744	²⁾ 73 683	²⁾ 5	²⁾ 21 837	56 482	863 737	108	104 031

om 15 008 hk samt 1 ångmaskin om 30 hk och 2 oljemotorer om 225 hk. — ²⁾ Här ingår ett skifferoljeverk för elektrisk generatordrift.

Av Kommerskollegium

hava intill den 24 november 1949 offentliggjorts av:

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK:

INDUSTRI OCH BERGSHANTERING:

INDUSTRI. Årgångarna 1911—1947.

BERGSHANTERING. Årgångarna 1911—1948.

SPECIALUNDERSÖKNINGAR:

Textil- och beklädnadsindustrien.

Läder-, hår- och gummivaruindustrien.

Sveriges bergshantering år 1913.

Sveriges monterade vattenkraft (1919).

Sveriges utbyggda vattenkraft år 1930.

HANDEL. Årgångarna 1911—1947.

SJÖFART. Årgångarna 1911—1947.

STATISTISKA MEDDELANDEN:

SER. A. BAND III: 1. Statistisk översikt av det svenska näringslivets utveckling åren 1870—1915.

BAND IV: 10. 1931 års företagsräkning.

SER. C. MÅNADSSTATISTIK ÖVER HANDELN. Årgångarna 1913—1948 samt av årgången 1949 häft. 1—11.

BLAND ÖVRIGA PUBLIKATIONER MÄRKAS:

KOMMERSIELLA MEDDELANDEN. Årgångarna 1914—1948 samt av årgången 1949 häft. 1—11.

EKONOMISK ÖVERSIKT. Årgångarna 1921—1939 samt av årgången 1940 häft. 1.

RIDDARHYTTE MALMFÄLT. Beskrivningar över mineralfyndigheter N:r 1.

PERSBERGS MALMTRAKT och berggrunden i de centrala delarna av Filipstads bergslag. Beskrivningar över mineralfyndigheter N:r 2.
